

HALK SAĞLIĞI GÜNLERİ (ERİŞKİN SAĞLIĞI)

Düzenleyen:
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ÖZET KİTABI

03 - 07 EYLÜL 1995

**Türk-İş Eğitim Sitesi
Atakum SAMSUN**

Düzenleyen:
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi
Halk Sağlığı Anabilim Dalı

BİLİMSEL KURUL

Doç.Dr. Gülseren Ağrıdağ
Prof.Dr. Muhsin Akbaba
Prof.Dr. Recep Akdur
Doç.Dr. Seçil Aksayan
Doç.Dr. Belma Akşit
Doç.Dr. Nazan Alpaslan
Doç.Dr. Özen Aşut
Doç.Dr. Remzi Aygün
Doç.Dr. Bedia Ayhan
Prof.Dr. Münevver Bertan
Prof.Dr. Nazmi Bilir
Doç.Dr. Nazif Bozdemir
Dr. Melek Coşkun
Prof.Dr. Selma Çivi
Doç.Dr. Meltem Çöl
Yard.Doç.Dr. Şennur Dabak
Uz.Dr. Cihad Dünder
Prof.Dr. Ayten Egemen
Dr. Funda Elmacıoğlu
Prof.Dr. Rengin Erdal
Prof.Dr. Hilmi Erginöz
Uz.Dr. Muzaffer Eskiocak
Prof.Dr. Sait Etiz
Prof.Dr. Övat Giray
Yard.Doç.Dr. Asuman Güraksın

Prof.Dr. Ersin İlçin
Prof.Dr. Ferit Koçoğlu
Doç.Dr. Gülay Koçoğlu
Prof.Dr. Örfan Köksal
Prof.Dr. Sevinç Oral
Uz.Dr. Yalçın Önder
Prof.Dr. Yakut Sencer Özden
Prof.Dr. Servet Özgür
Prof.Dr. Zafer Öztekin
Prof.Dr. Yusuf Öztürk
Doç.Dr. Esin Özyılkan
Doç.Dr. Özgür Özyılkan
Prof.Dr. Gülden Pekcan
Prof.Dr. Hikmet Pekcan
Prof.Dr. Yıldız Pekşen
Prof.Dr. Hilmi Sabuncu
Prof.Dr. Erol Sezer
Dr. A. Tevfik Sünter
Dr. Besim Şeref
Prof.Dr. Fulya Tanyeri
Prof.Dr. Sabahat Tezcan
Prof.Dr. Yıldız Tümerdem
Prof.Dr. Ayla Tür
Dawn Walker
Doç.Dr. Osman Yeşildağ

HALK SAĞLIĞI GÜNLERİ (ERİŞKİN SAĞLIĞI)

İÇİNDEKİLER

I. AİLE PLANLAMASI

- A-1 "Tarsus Gaziler Mahallesi 15-49 Yaş Evli Kadınların Aile Planlaması (AP) Konusundaki Bilgi Durumları"
N.Aytaç, E.Apan, F.Tanır, Ö.Karaömerlioğlu, A.Tuncer, M. Akbaba
- A-2 "Tarsus Gaziler Mahallesi 15-49 Yaş Evli Kadınlardaki Düşüklerin İncelenmesi"
N.Aytaç, E.Apan, F.Tanır, A.Tuncer, Ö.Karaömerlioğlu, M.Akbaba
- A-3 "Van İl Merkezinde 15-49 Yaş Grubu Kadınların Sağlık Ocağı Hizmetleri Hakkındaki Bilgi Tutum ve Davranışlarının Saptanması"
N.Cengiz, N.Akman
- A-4 "Mevsimlik Tarım İşçisi Evli Erkeklerin Aile Planlamasına İlişkin Bilgi, Tutum ve Davranışları"
T.İnandı, M.Akbaba, Ö. Karaömerlioğlu
- A-5 "RIA Kullanan ve Kullanmayan Kadınların Sosyodemografik Özellikleri ve RIA'ya İlişkin Bilgilerinin Karşılaştırılması"
A.K.Çetin, M.Karavuş, Ş.Çalı, N.Boztekin, A.Ö.Menteş, A.Ertuğrul, Ö.Aydın
- A-6 "Menopoz ve Postmenopozda Sağlık Sorunları"
E.Yardımcı, O.Yardımcı, Y.Tümerdem
- A-7 "Sivas - Kılavuz Sağlık Ocağı Bölgesinde Etkisiz Aile Planlaması Yöntemleri Kullanma Durumu"
N.Karagöz, H.H.Polat, H.Sümer, F.Koçoğlu
- A-8 "Sivas - Kılavuz Sağlık Ocağı Bölgesinde RIA Kullanma Durumu"
N.Karagöz, H.H.Polat, H.Sümer, F.Koçoğlu
- A-9 "Kayseri İlinde İnfertilite Sıklığı"
O.Günay, F.Çetinkaya, Y.Öztürk, M.Aykut
- A-10 "Ümraniye Atatürk Mahallesindeki 15-49 Yaş Grubu Kadınların Doğurganlık Özellikleri ve Aile Planlaması Davranışları"
M.Bakırcı, H.G.Harmancı, D.S.Cebeci, Ş.Çalı, M.K.Karavuş, M.Bayraktar, V.İnal, N.Mısırlıoğlu, Ö.Çolak

- A-11 "Ankara Mamak'ta Aile Planlaması Çalışmaları ve Toplumda Dayalı Dağıtım"
B.Piyal , A.akın
- A-12 "Ankara Mamak'ta Dört Gecekondu Mahallesinde 15-49 Yaş - Evli Kadınların Doğurganlık Davranışları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi"
M.Özlem Atlı
- A-13 "15-49 Yaş Evli Kadınların Aile Planlaması Yöntemi Kullanımlarındaki Değişim"
A.Özşahin , B.Musa| , R.Uçku

II. BULAŞICI HASTALIKLAR

- B-1 "İzmir Konak Doğumevi Gebe İzlem Polikliniğine Başvuranlarda HBs Ag Araştırması"
M.Türk , A.Mandıracıoğlu , F. Doğan , Ü.Kırca
- B-2 "Adana Doğankent Beldesinde Ektoparazit Bilgisi ve Sıklığı"
F.Tanır , N.Alpaslan
- B-3 "Cinsel Yolla Bulaşabilen Hastalıklar"
M.Akbaba , H.Demirhindi , T.Bahçebaşı
- B-4 "Konya İli Merkez İlçelerinde Erişkinlerde Barsak Parazitleri Dağılımı"
S.Çivi , M.Altındış , A.Yılmaz
- B-5 "Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi İntaniye Kliniğinde 1994 ve 1 Haziran 1995 Tarihlerinde Yatarak Tedavi Gören Bulaşıcı Barsak Hastalıklarını Tanımlayıcı ve Maliyet Analizleri"
S.Çivi , Ş.Demirci , M.Bitirgen
- B-6 "Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi İntaniye Kliniğinde Yatarak Tedavi Edilen Viral Hepatit Olgularının Epidemiyolojik ve Maliyet Analizleri"
S.Çivi , Ş.Demirci , M.Bitirgen
- B-7 "Eskişehir'de Berber ve Kuaförlerin AIDS Hakkında Bilgi - Tutum ve Davranışları"
B.İşıklı , C.Kalyoncu , İ.Ünlüoğlu , S.Metintaş , A.Ünsal , S.Etiz
- B-8 "Malatya İlinde Seçilmiş Bazı Risk Gruplarında Wright Tekniği İle Brusella Taraması"
T.Aslan , M.Genç , G.Güneş , E.Pehlivan , S.Günal

III. İŞ SAĞLIĞI

- I-1 *"Adana'da 8 Ayrı Noktadan Yapılan SO₂ ve Islilik Ölçüm Sonuçları"*
M.Akbaba , T.İnandı , N.Aytaç , İ.Yayla
- I-2 *"İşçilerin Sağlıkla İlgili Bilgi Düzeyleri ve Bazı Tutumları"*
S.Bodur , M.Konakçı
- I-3 *"Diyarbakır Sümerbank Halı Fabrikasında Çalışan İşçilerin Akciğer Fonksiyonları"*
M.Ertem , E.İlçin , M.Kelle
- I-4 *"Kayseri Organize Sanayi Bölgesinde Çalışan İşçilerin Sağlık Durumu"*
O.Günay , Y.Öztürk , M.Şen , F.Bozbay , H.Komitoğlu
- I-5 *"Kompresör Kullanan İşçilerde Vibrasyonun El Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi"*
H.İşsever , F.Dokuzoğlu , H.H.Sabuncu , B.Zülfikar
- I-6 *"İş Sağlığı Politikası ve Eylem Programı İçin Yöntem Önerisi"*
B.Piyal

IV. KRONİK HASTALIKLAR

- K-1 *"Koroner Kalp Hastalığında Bazı Risk Faktörlerinin Araştırılması"*
Ö.F.Tekbaş , O.Hamzaoğlu
- K-2 *"Stronsiyum ve Osteomalazi"*
N.Başaran , S.Özgür , A.Aker , H.H. Polat , H.Sümer
- K-3 *"Akciğer ve Meme Kanseri Hastalarının Serum A Vitamini , β-Karoten ve Retinol Bağlayıcı Protein Miktarları"*
A.Egemen , A.Ünlü , D.Öğün
- K-4 *"Kanserli Hastaların Beslenme Alışkanlıkları ve Besin Tüketimleri"*
A.Ünlü , A.Egemen , D.Öğün
- K-5 *"Vücut Kitle İndeksi İle Hiperkolesterolemi ve Hiperlipidemi İlişkisi"*
M.E.Dinççağ , S.Bozkurt
- K-6 *"Gölbaşı Eğitim Araştırma Bölgesinde 15 Yaş Üstü Kişilerin Alt Ekstremitelerinde Yüzeysel Varis Prevalansını Saptamaya Yönelik Bir Araştırma"*
S.Aycan , I.Maral , R.Aygün

- K-7** "Gölbaşı Eğitim Araştırma Bölgesinde Yetişkinlerde Hipertansiyon Sıklığı ve Vücut Ağırlığı İle İlişkisi"
S.Aycan , I.Maral , Ç.Bumin
- K-8** "Karataş İlçe Merkezinde Yaşayan Yaşlılık Öncesi (40-59) Kadınların Sağlık Sorunları"
G.Ağrıdağ , Z.N.Alparslan , M.Demirtaş , T.İnandı , E.Apan
- K-9** "Radyoterapi Alan Meme Kanserli Hastalarda Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi"
H.Şahin , G.Aydemir , F.Saçaklıoğlu
- K-10** "Sigara İçimi İle Kronik Farenjit Arasındaki İlişkinin Araştırılması"
S.Bodur , F.Çetiner
- K-11** "Eskişehir İli Kırsal Alanında Koroner Kalp Hastalığı Risk Faktörlerinin Genel Bir Değerlendirilmesi"
S.Metintaş , C.Kalyoncu , S. Etiz
- K-12** "Kayseri Sağlık Grup Başkanlığı Bölgesinde Erişkin Tipi Diabetes Mellitus Prevalansı"
Y.Öztürk , M.Aykut , F.Keleştimur , O.Günay , F.Çetinkaya , O.Ceyhan , M.Eğri
- K-13** "Kronik Alkol Bağımlılarında Deri Oymacığ İ Bulguları"
H.Polat , H.İşsever , H.H.Sabuncu , D.Çakmak
- K-14** "Kronik Alkol Bağımlılarında Renk Görme"
H.İşsever , H.H.Sabuncu , H.Polat , D.Çakmak
- K-15** "Ülkemizde Resmi Kayıtlardan Kansere-Meslek İlişkisinin İncelenmesi"
H.Gül , T.Akbulut , H.Sabuncu , Y.Özden
- K-16** "Ümraniye Bölgesindeki Evli Kadınların ve Marmara Tıp Fakültesi Hastanesindeki Kadın Doktorların Meme ve Serviks Kanselerine İlişkin Bilgi , Tutum ve Davranışları"
Ö.Ö.Sarıkaya , Ş.Çalı , M.K.Karavuş , D.S.Cebeci , N.Aktay , O.Ayaz , N.Erin , Ö.Özbey , U.Sili

V. SAĞLIK ARAŞTIRMALARI

- S-1** "Gölbaşı Eğitim ve Araştırma Bölgesinde 1982-1993 Yılları Arasında Erişkin Nüfusun Demografik ve Sağlık Düzeyi ile İlgili Bazı Verilerin Değerlendirilmesi"
D.Öztaş , A.Saraç

- S-2** "Aile Planlaması Hizmetlerini Engelleyen Toplumsal ve Kültürel Faktörler : Diyarbakır Gecekondu Örnekleri"
N.Elmacı
- S-3** "Sağlık Ocaklarında Bilgisayar"
T.İnandı , Y.Kahraman , G.Ağrıdağ
- S-4** "Akraba Evliliğini Önlemede Eğitimin Rolü"
S.Özgür , F.Koçoğlu , H.Polat , G.Koçoğlu , H.Sümer ,
S.Kılıçarslan
- S-5** "Kitle İletişim Araçlarında Sağlık Haberciliği ve Bu Araçların Halkın Sağlık Eğitiminde Kullanımı"
K.Hoşgeçin , G.Tozkoparan
- S-6** "Gölbaşı Eğitim ve Araştırma Bölgesinde 1982-1993 Yılları Arasında 15-49 Yaş Kadın Grubunun Demografik ve Sağlık Düzeyi İle İlgili Bazı Verilerin Değerlendirilmesi"
D.Öztaş , A.Saraç
- S-7** "Eskişehir İli Sağlık Ocaklarında Çalışan Hekimlerin Eğitimleri - TUS ve Uzmanlaşma Hakkındaki Görüşleri"
B.İşıklı , A.Ünsal , S.Etiz , C.Kalyoncu , S.Metintaş
- S-8** "Yarıkentsel ve Kentsel Bölgedeki Gebelerin Beslenme Alışkanlıkları ve Besin Tüketimleri"
E.Altan (Kutlar) , A.Egemen
- S-9** "İstanbul Ümraniye Bölgesinde ve Tıp Öğrencilerinde Organ Bağışına Yaklaşım"
M.Kavuş , O.Hayran , İ.N.Akpınar , H.Ekici , Ö.Şerif , T.Topçu ,
H.İlica
- S-10** "Erzurum İli Sınırları İçindeki Sağlık Ocaklarında Görev Yapan Hekimlerin Adli Tıp İle İlgili Bilgi Düzeylerinin Saptanması"
A.N.Kök , A.Güraksın , H.Çankaya
- S-11** "Erzurum İli Pasınler ve Köprü İlçelerinde Nonspesifik Konjonktivitlerin Prevalansı ve Enfeksiyöz Konjonktivitlerin İncelenmesi"
A.Güraksın , G.Güllülü , A.Çolak
- S-12** "Türkiye'de Sağlıkta Yoksunlukların Bölgelere Göre Farklılığı"
O.Hamzaoğlu , M.Ulusoy
- S-13** "Gölbaşı Eğitim Araştırma Bölgesinde Yetişkinlerin Sigara Kullanma Sıklığı ve Sigaranın Zararlarını Bilme Düzeyleri"
S.Aycan , İ.Maral , M.Ali Bumin

- S-14** "Sağlık Ocağı Ebelerinin Bilgi Düzeyleri"
M.Bayburtlu , H.Polat , F.Koçoğlu , S.Özgür , H.Sümer
- S-15** "Hırvatistan (CROATIA)'daki Erişkin Sağlığına Yönelik Çalışmalar ve "Kendi Kendine Yardım (Self-Help) Grupları"
D.Öztaş , O.Afsar , C.Yıldırım
- S-16** "Adana Sarıhamzalı Köyü'ndeki Göç Olgusunun Sayısal Boyutları"
Z.N.Alparslan , G.Ağrıdağ , T.İnandı
- S-17** "Sağlığın Yükseltilmesi İçin Önemli Olan Davranışlar İle Sürengen Hastalıklar Arasındaki İlişkilerin Araştırılması"
E.Yardımcı , O.Yardımcı , Y.Tümerdem
- S-18** "Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Aneminin Klinik ve Laboratuvar Tanısı Arasındaki Tutarlılığın İncelenmesi"
S.Bodur , M.Sürmeli
- S-19** "İntörnlerin Beslenme İle İlgili Bazı Tutumları ve Diyet Tedavisi İle İlgili Bilgi Düzeyleri"
S.Bodur , Ç.Çatalkaya
- S-20** "Konya SSK Hastanesi Diyet Polikliniğine Başvuran Hastaların Demografik Özellikleri"
S.Bodur , Ş.Kayhan
- S-21** "Konya'da Toplumun İkinci Basamak Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma Durumunun Değerlendirilmesi"
S.Bodur , F.Çetiner
- S-22** "Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servis Dosyalarından Kazaların Değerlendirilmesi"
S.Çivi , T.K.Şahin , G.Kamber
- S-23** "Üniversite Öğrencilerinin Beslenme Alışkanlıklarının Saptanmasına İlişkin Bir Araştırma"
P.Toksöz , M.Ertem , F.Çelik , Ş.Gökçe , G.Saka , R.Hatunoğlu
- S-24** "Üriner Sistem Enfeksiyonlarının Tanısında Nitrit Redüktaz ve Lökosit Esteraz Testlerinin Değeri"
S.Metintaş , D.Kaya , A.Aydınlı
- S-25** "Üniversite Öğrencilerinin Durumluluk ve Sürekli Kaygı Düzeyleri" Bu Düzeylerin Bazı Sosyoekonomik Özelliklerle Olan İlişkisi"
S.Metintaş , B.Işıklı , S.Nuhoğlu , M.A.Sarıboyacı , S.Dinçer , G.Seber , C.Kalyoncu

- S-26 "İstanbul'da Değişik Sağlık Kuruluşlarında Akut İshalli Çocuk Tedavisine Yaklaşımların İncelenmesi"
A.A.Özişik , M.Karavuş , O.Hayran
- S-27 "AIDS Savaşım Derneği Hedef Grup Eğitimi Eğitimi Projesi"
S.Erbaydar
- S-28 "Kayseri İli Hacılar İlçesindeki Memurların Sigara İçme Durumu ve Bu Durumun Çalışma Ortamı Açısından Değerlendirilmesi"
M.Öztürk , M.Eğri , H.H.Eker
- S-29 "Kayseri İli Hacılar İlçesi'ndeki Yaşlıların Sorunları ve Bu Sorunların Çözümüne Yönelik Bir Eğitim Çalışması: I. Sosyal Sorunlar"
M.Öztürk , O.Günay , Y.Öztürk
- S-30 "Kayseri İli Hacılar İlçesi'ndeki Yaşlıların Sorunları ve Bu Sorunların Çözümüne Yönelik Bir Eğitim Çalışması: II. Sağlık Sorunlar"
M.Öztürk , O.Günay , Y.Öztürk
- S-31 "Kayseri İli Hacılar İlçesi'ndeki Yaşlıların Sorunları ve Bu Sorunların Çözümüne Yönelik Bir Eğitim Çalışması: III. Eğitim Çalışması Sonuçları"
M.Öztürk , O.Günay , Y.Öztürk
- S-32 "Kayseri'de Görev Yapan Muhtarların Sağlık Düzeyleri (Toplum Önderleri Olarak)"
T.Aydın , M.Eğri , Y.Öztürk
- S-33 "Kayseri'de Görev Yapan İmamların Sağlık Düzeyleri (Toplum Önderleri Olarak)"
M.Eğri , T.Aydın , V.Şenol , Y.Öztürk , O.Ceyhan
- S-34 "Eğitimin İyotlu Tuz Kullanımına Etkisi"
M.Eğri , O.Günay , Y.Öztürk
- S-35 "Hisarcık Kasabasında Guatr Prevalansı"
M.Eğri , O.Günay , Y.Öztürk
- S-36 "Polislerin İlk Yardım Konusundaki Bilgi Düzeyleri"
S.Durmuş , O.Günay , Y.Öztürk

- S-37** "Elazığ'daki Şehirlerarası Otobüs Firmalarıyla Yolculuk Yapan Kişilerin Sigara İçme Durumları ve Şehirlerarası Otobüslerde Sigara İçiminin Yasaklanması Konusundaki Görüşleri"
R.E.Sezer , Y.Açık , M.Bostancı , N.Bilgin , T.Ergüder , A.Polat , E.Dinç
- S-38** "Ankara Numune Hastanesine 1993 Yılında Başvuran Trafik Kazası Yaralılarının Epidemiyolojik Değerlendirmesi"
R.Akdur , C.Çöl , D.Çalışkan , M.Çöl
- S-39** "Sağlık Çalışanlarının Doğum Öncesi ve Sonrası İzin Kullanma Durumları"
D.Çalışkan , S.Kıran , R.Akdur
- S-40** "Sağlık Çalışanlarının Gebelikte Karşılaştıkları Riskler Üzerine Bir Araştırma"
D.Çalışkan , S.Kıran , R.Akdur
- S-41** " Sık Tüketilen Antibiyotikler (İstanbul - 1994 Çalışması) "
Y.Tümerdem , B.Ayhan , N.İnce , T.Özbilen , M.Gücük
- S-42** "Turizm Bölgelerinde Hekimlerin Legionellosis Konusunda Bilgi Durumları - 1 (1993 - 1995 Yılı Çalışması)"
Y.Tümerdem , Y.Sahip , B.Çalık , Z.B.Tümerdem , B.Ayhan , M.Gücük , T.Özbilen
- S-43** "Türkiye'de Solaklık Prevalansı"
Y.Tümerdem , B.Ayhan , K.B.Tümerdem , A.Kıyan , A.Akgün , N.Kosku
- S-44** "Metropolitan Bir Kentte Toplumun Sağlıkta İlk Başvuru ve Aile Hekimliği Konusunda Görüşleri (Epidemiyolojik Bir Araştırma 1 , 1994) "
H.Özçelik , Y.Tümerdem , B.Ayhan
- S-45** "Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri ve Aile Hekimliği Uygulaması"
Y.Tümerdem , H.Özçelik
- S-46** "Kır - Kent Geçişli Kondu Bölgelerinde Annelerin Bebek Bakımı Konusunda Bilgi ve Davranışları - 1"
B.Ayhan , Y.Tümerdem , N.İnce , Z.B.Tümerdem
- S-47** "İstanbul Metropolünde Farklı Sosyoekonomik Kültürel Konumlarda Kuduz Aşısı Uygulaması II"
B.Ayhan , Y.Tümerdem , N.Kosku , T.Erbaydar , N.İnce , F.Aslantürk , H.Sur , I.Onat , D.Arı , N.Erel , N.İ.Ercümen

- S-48** "Üsküdar ve Ümraniye Bölgesindeki Su İstasyonlarının Halk Sağlığı Açısından Değerlendirilmesi"
A.Aker , M.K.Karavuş , D.S.Cebeci , H.G.Harmancı , Ş.Çalı , A.Yıldırım , C.S.Öztürk , M.Törü , Z.Odabaşı , T.Coşkun , S.Tanrıverdi , O.Yücel , B.Baştürk
- S-49** " Samsun İli Merkezinde Yaşayan Yaşlıların Demografik Özellikleri"
Y.Önder , Ş. Dabak
- ✓ **S-50** "Samsun İli Merkezinde Yaşayan Yaşlıların Sağlık Durumları"
Ş. Dabak , Y.Önder
- ✓ **S-51** "Samsun İli Merkezinde Yaşayan Yaşlıların Sosyal Yaşam Biçimleri"
Y.Önder , Ş.Dabak
- S-52** "Samsun İli Sağlık Kurumlarında Solunum Yolu Enfeksiyonlarında Kullanılan Antibiyotiklerin Dağılımı"
Ş. Dabak , A.T.Sünter , M.Coşkun
- S-53** "Klinik Öncesi Tıp Öğrencilerinin Beslenme ve Yemek Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi"
F.Elmacıoğlu
- S-54** "Erişkin Beslenmesinde Geleneksel Türk Mutfağının Fast-Food "Ayak Üstü Beslenme" İçindeki Yeri"
F.Elmacıoğlu
- S-55** "Bir Eğitim Hastanesinde Halkla İlişkiler Üzerine Bir Araştırma"
A.Teke , H.T.Aktan , K.Ersoy , B.Bakır
- S-56** "Sağlık Personelini Motive Edici Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma"
A.R.Toraman , M.Özer , A.Köse
- S-57** "Yaşlılarda Uygun Olmayan İlaç Kullanımı"
B.Muşal , B.Ünal , R.Uçku
- S-58** "Adölesan Gençler Demir Eksikliği Bakımından Riskte midir?"
G.Şimşek , S.Köksal , C.Şimşek , G.Yiğit
- S-59** "Elazığ İli Merkezindeki Erlerin Akraba Evliliği Konusundaki Bilgi , Tutum ve Uygulamaları"
M.Bostancı , Ö.Boydak , N.Bilgin , Y.Açık

VI. DİĞERLERİ

- D-1 *"Kızamık Aşı Sonrası Konvülzyon"*
A.Egemen , D.Yılmaz , F.Vardar , T.Akıl
- D-2 *"Anne Sütü ve Formula İle Beslenen Bebeklerde Büyüme ve Protein Metabolizması"*
Z.Kurugöl , A.Egemen , M.Çoker , C.Çoker
- D-3 *"Sağlıkta Potansiyel Yaygın Bir Risk Faktörü : Fare Isırması"*
F.Vardar , O.Akar , G.Sarı , A.Egemen
- D-4 *"Konjenital Kalça Çıkığında Risk Yaklaşımı ve Erken Tanıda USG'nin Önemi"*
Z.Kurugöl , A.Yenigün , A.Egemen , R.Arkun , F.Sürenkök
- D-5 *"Antenatal İzlemede Görüntüleme Yöntemleri İle Konjenital Böbrek Hastalıklarının Erken Tanısı ve Sonrası"*
D.Yılmaz , İ.Özunan , F.Vardar , A.Egemen
- D-6 *"Park Sağlık Ocağı Bölgesinde 15-49 Yaş Grubu Kadınlarda Vajinal Duş Sıklığı ve Etkili Faktörler"*
D.Çalışkan , M.Çöl , R.Akdur
- D-7 *"Sağlık Ocaklarında Nörolojik ve Psikiyatrik Hastalık Tanısı Alanların Özelliklerine Göre Tanımlanması"*
S.Alkoy , C.Erel , M.K.Karavuş , O.Hayran
- D-8 *"Bireysel Silahlanma Gereksinimi ve Kişilik Özellikleri"*
A.Ergün , O.N.Emiroğlu , S.Aksayan
- D-9 *"Erişkin Sağlığında Yaşanan Boşluğu Gidermek Üzere Bir Çözüm Olarak: ERİŞKİN İZLEM KARTI"*
O.N.Emiroğlu , S.Aksayan
- D-10 *"Hemşirelerin Tükenmişlik (Burnout) Düzeyleri ve Tükenmişliği Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi"*
A.Demir , K.Buldukoğlu
- D-11 *"Taburculuğun Planlanması ve Evde Hasta Bakımı"*
O.N.Emiroğlu
- D-12 *"Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastahanesinüve Çalışan Hemşirelerin Terminal Dönemdeki Yetişkin Hastaların Bakımı Konusunda Bilgi ve Tutumlarının Araştırılması"*
N.Balkanlı , A.Çağlar , N.Öztürk , Y.Öztürk

TARSUS GAZİLER MAHALLESİ 15-49 YAŞ EVLİ KADINLARIN AİLE PLANLAMASI (A.P)KONUSUNDAKİ BİLGİ DURUMLARI.

N.Aytac, E.Apan, F.Tanır, Ö.Karaömerlioğlu, A.Tunçer, M.Akbaba.

Ç.Ü.Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Adana.

Araştırma, Ocak 1995'de Tarsus 1 nolu sağlık ocağı bölgesindeki Gaziler mahallesinde, 15-49 yaş evli kadınlar formuna kayıtlı 1209 kadından randomize seçilen 291 kadında Aile Planlaması konusundaki bilgi, tutum ve davranışların saptamak amacı ile yapıldı.

Araştırmaya alınan kadınların yaş ortalaması $32,4 \pm 7.3$ idi. Kadınların %32.0(93 kişi),eşlerinin ise %19.2(52 kişi) eğitimi yoktu.Kadınların ilk adet yaş ortalaması: 13.8 ± 0.1 idi. Kadınların sahip oldukları ortalama çocuk sayısı $2.6. \pm 1.5$ idi. Kadınların %10.3'ünün(30 kişi) ölü doğumu olduğu, %34.0(99 kişi)düşük yaptığı, %19.2'sinin (56 kişi) ölen çocuğu olduğu tesbit edildi: Doğumların %60.5(176 kişi) evde yapıldığı ve tüm doğumların %84.9'unun (247 kişi) ebenin yaptırdığı saptandı. Son 2 doğum arasındaki ortalama süre: 39.1 ± 1.7 ay idi. Kadınların %28.9'unun (84 kişi) son gebeliğini istemiyordu, %13.4'ü (39 kişi)A.P'yi daha önce duymamıştı. Bu güne kadar uygulanan A.P. yöntemi:RİA %33.3,Hap %23.4, Kondom %16.8 ve cerrahi sterilizasyon %3.1 idi. Kadınların %23.0'ı A.P yöntemini bırakmış idi. Şu anda kadınların %49.8'i korunmuyor, %34.1' etkin yöntemle, %11.0 etkin olmayan yöntemle korunuyor, %5.1'i gebe idi. A.P konusunda eşlerin tutumu %80.4 olumlu, %19.6'sı olumsuz idi. Eş eğitimi arttıkça olumsuz tutum anlamlı olarak azalıyordu. ($P=0.000.1$). 8Kadınların %71.1'i A.P konusunda bilgi istiyor ve bunların %42.6'sı eğitimi ebe ve hemşireden almak istiyordu.

TARSUS GAZİLER MAHALLESİ 15-49 YAŞ EVLİ KADINLARDAKİ DÜŞÜKLERİN İNCELENMESİ.

N.Aytaç, E.Apan, F.Tanır, A.Tunçer, Ö.Karaömerlioğlu, M.Akbaba.

Ç.Ü.Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.D.Adana.

Araştırma, Ocak-1995'de, Tarsus 1 nolu sağlık ocağı bölgesindeki Gaziler Mahallesi'nde düşük hızlarını ve bunları etkileyen nedenleri belirlemek amacı ile , 15-49 yaş evli kadın formuna kayıtlı 1209 kadından randomize seçilen 291 kadın üzerinde yapıldı.

Genel olarak ortalama gebelik sayısı 3.4 ± 0.1 idi. Ortalama canlı doğum sayısı; 2.9 ± 0.1 idi. Ortalama düşük sayıları; 15-24 yaş grubunda: 0.2 ± 0.8 , 25-34 yaş grubunda: 0.4 ± 0.71 35- + yaş grubunda ise: 0.7 ± 0.01 ve ortalama 0.5 ± 0.05 idi. Araştırmaya katılan kadınların %34.0'u (99 kadın) bugüne kadar 1 veya birden fazla düşük yapmıştı ve yaş arttıkça düşük sayısı anlamlı artıyordu ($P=0.004$). Kadınların eğitimine göre düşüklerin dağılımı incelendiğinde, eğitimle düşükler arasında, istatistiksel olarak ilişki bulunamadı ($P=0.4$). Annelerin çocuk sayılarına göre düşük dağılımına bakıldığında; çocuğu olmayanlarda düşük hızı %13.6(3 kişi), 1-2 çocuğu olanlarda: %23.6(29 kişi), 3-4 çocuğu olanlarda: %43.1(47 kişi) ve 5- + çocuğu olanlarda: %54.1 olup, çocuk sayısı arttıkça düşük hızı anlamlı artıyordu ($P=0.001$). Yaş gruplarına göre, düşüklerin dağılımına bakıldığında yaş grupları ile düşükler arasında istatistiksel olarak ilişki yoktu ($P=0.2$).

VAN İL MERKEZİNDE 15-49 YAŞ GRUBU KADINLARIN SAĞLIK OCAĞI HİZMETLERİ HAKKINDA BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARININ SAPTANMASI

Öğretim Görevlisi Nihal CENGİZ *
Yrd. Doç. Dr. H.Nevzat AKMAN **

* Yüzüncü Yıl Ün. Tıp Fak. Araştırma ve Uygulama Hst.

** Yüzüncü Yıl Ün. Tıp Fak. Araştırma ve Uygulama Hst.

Türkiye'de en ücra köşeden başlayarak açılan sağlık ocaklarında verilen hizmetler istenilen düzeye ulaşmamaktadır. Van il merkezinde 5 tane sağlık ocağı vardır. Halkın bu sağlık ocaklarından yeterince yararlanmadığı, hastanelere yığılımın fazla olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada amaç halkın ocaklarda verilen hizmet ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlarını saptamak ve bu konuda olumsuz yönler varsa bunların giderilerek hizmetin etkinliğinin artırılmasında yardımcı olmaktır.

Araştırma Van il merkezinde 15-49 yaş grubu 49.500 kadın içerisinde örneklem büyüklüğüne göre seçilen 370 kadın üzerinde yapılmıştır. Kadınlar 20 mahalleden tabakalı ve rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmişler ve 35 soruda oluşan anket formu uygulanmıştır. Anketlerde kadın yaşı, eğitimi, çocuk sayısı Sağlık Ocağını kullanma durumu gibi soruların yanında eşine ve sağlık hizmetlerine yönelik yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık ocağı, ebe, ev ziyaretleri.

MEVSİMLİK TARIM İŞÇİSİ EVLİ ERKEKLERİN AİLE PLANLAMASINA İLİŞKİN BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Tacettin İNANDI*, Muhsin AKBABA *, Önder Karaömerlioğlu *
* Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı

Bu çalışma, Doğankent Sağlık, Eğitim ve Araştırma Bölgesi, Tuzla ve Yüzbaşı sağlık ocaklarına gelen evli, erkek mevsimlik tarım işçilerinin (EEMTİ) aile planlaması hakkında bilgi, tutum ve davranışlarını saptamak amacı ile planlandı.

Çalışmaya Mayıs-Haziran ve Ağustos-Eylül 1992 yılında, çapa yapmak ve pamuk toplamak üzere bölgeye gelen evli, erkek 496 tarım işçisinin tümü katıldı.

Araştırmaya katılanların çoğunluğu (% 44.7) 25-39 yaş grubunda idi. Okur-yazar olmayanların hızı % 34.3 olarak belirlendi. EEMTİ'lerin % 86.1'i Güney ve Güneydoğu Anadolu'dan gelmişlerdi. Başka çocuk istemeyenlerin hızı % 70.4 ve ortalama çocuk sayıları da 4.4 olarak saptandı. Başka çocuk olmasını istemeyenlerin % 62.5'i, aile planlaması konusunda yardım istemektedir. Aile planlaması ile ilgili bilgi sahibi olanların hızı, % 60.5 bulunmuştur. EEMTİ'ler arasında % 8.1, eşleri arasında ise % 20.5 hızında gebeliği önleyici bir yöntem uygulanmaktadır. EEMTİ'lerin birinci sıklıkta kullandıkları yöntem (% 67.5) kondom, ikinci sıklıkta kullandıkları yöntem ise (% 32.5) geriçekme idi. Eşler arasında, birinci sıklıkta kullanılan yöntem (% 49.0) hap, ikinci sıklıkta kullanılan yöntem ise (% 36.3) RİA idi.

RIA KULLANAN VE KULLANMAYAN KADINLARIN SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE RIA'YA İLİŞKİN BİLGİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ali Kemal ÇETİN*, Melda KARAVUŞ**, Şanda ÇALI***,
Nuray BOZTEKİN ****, Asım Ö. MENTEŞ ****, Atilla ERTUĞRUL ****,
Özkan AYDIN****

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı

ÖZET

Vaka kontrol tipindeki bu araştırma 18-22 Ocak tarihleri arasında İstanbul'da, Üsküdar Ana Çocuk Sağlığı Merkezi ve Zeynep Kamil Hastanesi Aile Planlaması Polikliniği'ne muayene olmaya gelen 115 Ria kullanan kadın (vaka grubu), çocuklarını muayene ettirmek üzere getirmiş 115 Ria kullanmayan kadın (kontrol grubu) üzerinde yapılmıştır. Vaka ve kontrol grupları yaşa göre eşlenmiştir.

Ria kullanan kadınların (vakaların), kullanmayanlara (kontrollara) göre öğrenim durumlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. ($\chi^2:8,501$; $p<0,05$).

Ria kullanan kadınların (vakaların), kullanmayanlara (kontrollara) kıyasla doğum sayısı, düşük ve kürtaj sayılarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. (Doğum sayısı için $\chi^2: 15,701$; $p<0,01$, düşük ve kürtaj sayıları için $\chi^2: 10,398$; $p<0,01$)

Ria ile ilgili bilgilerin araştırıldığı sorulara verilen cevaplar incelendiğinde, rahim içinde Ria'nın kalış süresi konusundaki bilgi ($\chi^2: 4,395$; $p<0,05$) dışında, Ria'ya ilişkin diğer sorulardaki cevaplar açısından vaka ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklara rastlanmamıştır. Ancak, RIA'nın yol açabileceği istenmeyen durumlar sorulduğunda, verilen yanıtlar açısından vaka ve kontrol grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($\chi^2: 15,131$; $p<0,01$). Farkın kanama yanıtı verenlerin kontrol grubunda (9 21,1); vaka grubundan (% 4,3) daha fazla olmasından kaynaklandığı ortaya çıkmıştır.

* M.Ü. Tıp Fak. Halk Sağlığı A.B.D. Doktora öğrencisi

** M.Ü. Tıp Fak. Halk Sağlığı A.B.D. Yardımcı Doçenti

*** M.Ü. Tıp Fak. Halk Sağlığı A.B.D. Profesörü

**** M.Ü. Tıp Fak. Halk Sağlığı A.B.D. İnt.Dr.

Kesitsel yöntemle , 10 Ocak - 31 Temmuz 1994 tarihleri arasında İstanbul Kadıköy Sağlık Eğitim Merkezi' ne başvuran ve Validebağ Öğretmenler Huzurevi ile Etiler Emekli Sandığı Dinlenme ve Bakımevi'nde yaşayan 65 yaş ve üzerindeki 197 gönüllü kadın öğretmenin menopoz ve postmenopozdaki sağlık sorunları çok sorulu bir anket uygulaması ile araştırıldı. Bu öğretmenlerin 188 i menopoz yaşını hatırladı. Ortalama menopoz yaşı 46.34 ± 6.39 , median yaş 48. minimum yaş 26. ve maksimum yaş 58 idi. Görüşmeye katılanların % 44.2 sinin menopoz ve postmenopozda döneme özgü şikayetleri olmuştu. Yakınmaları olanların % 41.4 ü semptomları azaltmak için değişik ilaçlar kullanmışlardı. ancak koruyucu tedavi alan yoktu (hormon, vitamin, mineral). Kadınların % 40.6 sı bilinçli olarak kendi meme muayenelerini yapıyorlardı. % 70.6 sı 10 yıldan uzun süredir jinekolojik muayene için hekime başvurmamıştı. Görüşme sırasında kadınların % 33.5 inde var olan idrar tutamama şikayeti ürogenital sistem ile ilgili en sık rastlanan şikayet idi. % 12.7 sinin üriner infeksiyon şikayetleri (idrar yaparken yanma, sık idrara çıkma), % 2.5 inin genital infeksiyon şikayetleri (akıntı, yanma, yara, kaşıntı, kızarıklık) vardı. % 3 ünde uterin prolapsus, 1 kişide sistosel ve rektosel olduğu saptanmıştı. 2 kadın mastektomi, 6 sı histerektomi (1 i total), 2 kadın da fibrokistik meme operasyonu geçirmişti.

Sonuç olarak görülüyor ki belirli bir eğitim düzeyinde ve uzun yıllar eğiticilik yapmış kadınlarımız bile genelde kendi sağlıkları ile ilgili davranışlarında bilimsel doğruyu bulamamışlardı.

HEALTH PROBLEMS IN MENOPAUSE AND POSTMENOPAUSE

By cross - sectional method, between the dates of January 10th and July 31st. 1994 a questionnaire that includes many questions which investigate the menopausal and postmenopausal health problems was carried out to 197 volunteer female teachers over 65 years old who applied to İstanbul Kadıköy Health Education Center, and who lived in Validebağ Teacher's Resthome and in Etiler Emekli Sandığı Resthome. 188 of these teachers remembered her menopause age. Mean menopause age was 46.34 ± 6.39 , median age 48, minimum age 26, and maximum age was 58. 44.2 % of the women who participated to the interview had complaints spesific for menopausal and postmenopausal period. 41.4 % of the complained has used several drugs to reduce their complaints, however none has taken preventive therapy such as hormone, vitamin and mineral therapies. 40 % of women performed self-examination of breast deliberately. 70.6 % of them have not applied to physician for gynecologic examination for over ten years. During the interview, incontinence that was found in 33.5 % of these women was the most frequently seen complaint of urogenital system. 12.7 % of them had urinary infection complaints (sense of burning while urination, reccurant urination), 2.5 % of them had genital infection complaints (genital discharge, burning, itching, redness). 3 % of them had uterine prolapsus and only one had sistocel and rektosel. There were two women with mastectomy, six with hysterectomy (one of these total) and two cases has undergone fibrocystic breast operation.

As a result, it is apparent that even women of high level education who had worked as instructors for a long time could not find the scientific truth in their behaviors related to their health.

SİVAS-KILAVUZ SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE ETKİSİZ AİLE PLANLAMASI YÖNTEMLERİ KULLANMA DURUMU

**Dr. Naim KARAGÖZ, Dr. H.Hüseyin POLAT, Dr. Haldun SÜMER,
Dr. Ferit KOÇOĞLU,**

Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD

Bu araştırma 1995 MAYIS-HAZİRAN aylarında Sivas Kılavuz Sağlık Ocağı Bölgesinde oturan ve gebe kalması ana çocuk sağlığı açısından sakıncalı olduğu halde halen etkisiz aile planlaması yöntemleri kullanan 533 kadın üzerinde yapılmıştır.

İncelenen kadınların % 46.9'unun birden fazla riskli durumu (yaş, fazla doğum, yakın zamanda doğum, vb.) olduğu görülmüştür. Bu kadınların % 42.7'si geri çekme yöntemiyle korunduklarını, % 21.7'si de eşi istemediği için etkili bir yöntem kullanmadıklarını ifade etmişlerdi. Bu kadınların % 31.6'sı RİA'nın günah olduğunu düşünmektedir.

USE OF INEFFECTIVE CONTRACEPTIVE METHODS IN KILAVUZ HEALTH DISTRICT

This study is carried on in May-June 1995 in Kılavuz Health District of Sivas. 532 women, who are using ineffective contraceptive methods though they have same health risks. 46.9% of these women had more than one health risk, such as old age, too much birth and short interval, etc.

42.7% of the women expressed that they were using coitus interruptus as a contraceptive methodology 31.6% were of the opinion that IUD is a sin.

SİVAS-KILAVUZ SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE RİA KULLANMA DURUMU

**Dr. Naim KARAGÖZ, Dr. H.Hüseyin POLAT, Dr. Haldun SÜMER,
Dr. Ferit KOÇOĞLU,**

Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD

Bu araştırma Sivas Kılavuz Sağlık Ocağı bölgesinde oturan 15-49 yaş evli kadınlarda halen RİA ile korunan 547 ve daha önce RİA kullanıp bırakan 116 kadın üzerinde yapılmıştır.

Halen RİA ile korunan kadınların % 83.3'ü RİA ile ilgili herhangi bir şikayetlerinin olmadığını belirtmişlerdir, RİA ile ilgili yakınması olanların RİA'nın uygulandığı yerlere göre dağılımı farksız bulunmuştur. Kadınların % 49.6'sı RİA'yı doğumunda, % 21.7'si AÇ-SAP merkezinde, % 11.7'si özel hekimde taktırdığını belirtmişlerdir.

Daha önce RİA kullanıp da bırakan 116 kadından % 31'i çocuk istediği için, % 50'si çeşitli yakınmalar nedeniyle ve % 3.4'ü de RİA 'ya rağmen gebe kaldığı için RİA'yı çıkarttıklarını belirtmişlerdir. Diğer bırakma nedenleri de eşinin ölmesi, eşinin istememesi, yöntem değiştirme gibi nedenlerdir.

IUD USE IN KILAVUZ HEALT DISTRICT

This study is carried on in Sivas Kılavuz Health district of Sivas in June 1995, on 547 women who are using IUD, and on 116 women who quit using IUD, and on 116 women who quit using IUD, 83.3% of the women who using IUD expressed that they have no health problem related to IUD. Distribution of those who have some problem did not differ by the place where IUD was applied.

Nearly half of the women had been applied IUD in maternity hospital, while 21.7% in maternity and child health center and 11.7% by private practitioners.

50 % of the women who had abandoned IUD, expressed that they quit IUD, because of health problems due to IUD, and 31% for they wanted another child, and 3.4% for pregnancy despite the IUD.

KAYSERİ İLİNDE İNFERTİLİTE SIKLIĞI

Prof. Dr. Osman GÜNAY *, **Doç. Dr. Fevziye ÇETİNKAYA ***,
Prof. Dr. Yusuf ÖZTÜRK*, **Prof. Dr. Mualla AYKUT***

* Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ÖZET

Bu çalışma, 1995 yılında Kayseri ilinde infertilite prevalansını ve infertil kadınların bu konudaki tutum ve davranışlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Kayseri ilinden 4'ü kentsel, 4'ü kırsal bölgelerde olmak üzere, toplam 8 sağlık ocağı bölgesinden sistematik örneklemeyle seçilen 2213 kadın araştırma kapsamına alınmış ve bu grupta infertilite sıklığı belirlenmiştir. Daha sonra belirlenen infertil kadınlar vaka grubu olarak alınmış ve fertil kadınlardan vaka grubuna eşit sayıda bir kontrol grubu oluşturularak, yüzyüze anket uygulamasıyla, her iki grubun infertiliteyle ilişkili olabilecek çeşitli özellikleri ve infertilite konusundaki tutum ve düşünceleri incelenmiştir.

Araştırma bölgesinde primer infertilite prevalansı % 5.1, sekonder infertilite prevalansı % 0.8 ve genel infertilite prevalansı % 5.9 olarak bulunmuştur. Genel infertilite prevalansı kırsal bölgelerde kentsel bölgelerden daha yüksek bulunmuştur. İnfertil çiftlerin sağlık örgütlerinden yeterince yararlanamadıkları, çocuk sahibi olabilmek için sağlık örgütü dışında çeşitli geleneksel yöntemlere başvurdukları belirlenmiştir.

**ÜMRANİYE ATATÜRK MAHALLESİNDEKİ 15-49 YAŞ GRUBU
KADINLARIN DOĞURGANLIK ÖZELLİKLERİ VE AİLE
PLANLAMASI DAVRANIŞLARI**

Dr. Meltem Bakırcı, Yrd.Doç.Dr.Hande Gencil Harmancı,Dr.Dilşad Save Cebeci,
Prof.Dr.Şanda Çalı, Yrd.Doç.Dr.Melda Kayhan Karavuş,İnt.Dr.Mehmet Bayraktar,
İnt.Dr.Volkan İnal,İnt.Dr.Naile Mısırlıoğlu,İnt.Dr.Özlem Ocak

Marmara Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim DALI

İstanbul Ümraniye İlçesi Atatürk Mahallesine ait 6349 Ev Halkı Tesbit Fişinden (ETF'den) basit sistematik örnekleme yöntemi ile seçilen 398 evli kadına doğurganlık özellikleri ve aile planlaması davranışları sorgulayan bir anket uygulanmıştır. Çocuk sayısının ortanca değeri iki olmakla birlikte araştırmaya katılan kadınların 106'sının (%26.6),belirttikleri ideal sayıdan daha fazla çocuğa sahip oldukları ve 165 çocuğun(%17.2) planlanmadan doğduğu hesaplanmıştır.Kadınların etkin yöntem kullanıp kullanmama durumlarıyla ilişkili olabilecek daha fazla çocuk isteme,yaş,eğitim, düşük/kürtaj sayısı, doğum sayısı,bir işte çalışıp çalışmama ve arzu edilen çocuk sayısı ile sahip olunan arasındaki uyum durumları lojistik regresyon ile analiz edildiğinde anlamlı olarak bulunan değişkenler yaş,daha fazla çocuk isteme ve eğitim durumudur.Daha fazla çocuk isteyen kadınlar, istemeyenlerden daha az yöntem kullanırken (odds ratio=0.15+0.64, %95 güven düzeyinde $p < 0.0000001$),öğrenim düzeylerine bakıldığında ortaokul ve üzeri grupta etkin yöntemleri kullanma oranının diğer öğrenim gruplarından 2,5-5.5 kez daha fazla olduğu saptanmıştır($p=0.0002$). Yaş grupları arasında ise anlamlı farkı yaratan grubun 30-35 yaş olduğu saptanmıştır.Bu yaşta diğer yaşlardan yaklaşık 5 kez daha fazla etkin yöntem kullanılmaktadır($p=0.0036$).

ANKARA MAMAK'TA AİLE PLANLAMASI ÇALIŞMALARI VE TOPLUMA DAYALI DAĞITIM

Dr. Birgül PİYAL, Dr. Ayşe AKIN

S.B. Hıfzısıhha Okulu, S.B.AÇS-AP Genel Müdürlüğü

Hızlı nüfus artışı, aşırı doğurganlık, kırsal kesimlerden kentsel kesimlere, az gelişmiş yörelerden gelişmiş yörelere yönelen göçler, hızlı kentleşme ve bağlantılı diğer sorunlar, Dünya'nın ve Türkiye'nin önemli sorunları arasındadır. Bu durum sağlık hizmetlerinin bu olguların sonuçlarını karşılayabilecek şekilde planlanması gereğini gündeme getirmektedir.

Müdahale tipinde prospektif bir saha araştırması olan çalışma devlet hizmetlerinin yoğunlaştığı merkez olarak göç alan Ankara'nın Mamak ilçesinin görece yerleşik dört gecekondulu mahallesinde 1992-1993 yılları arasında yürütülmüştür. Kırsal kesimlerde önemli konularda (sağlık-doğurganlık sorunları da dahil) aile büyükleri, akrabalar, komşulara danışılması gerçeği ve eski yaşam biçimi ve alışkanlıklarının göçten sonra da sürdürüldüğü saptamasından yola çıkılarak, seçilip-egitilmiş mahalleli kadınların (saha çalışanları), aileleri etkili yöntem kullanmaya yönlendirmedeki etkisi yarı deneysel bir çalışma düzeneği ile test edilmiş başarılı olabilecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda program başarısı ve maliyetine etkileri bakımından saha çalışanlarının seçimi, eğitimi, denetimi ve değerlendirilmesi, topluma dayalı dağıtım programlarının uygulanma şekli ve süreci gibi konularda ayrıntılı araştırmaların gerçekleştirilmesi, bilgilendirme-eğitim ve klinik hizmete ulaşmada mesafe faktörünün etkisinin, bu yaklaşımın kırsal yerleşimlerde uygulanabilirliğinin irdelenebileceği hizmeti araştırmaları yapılması önerilmiştir.

ANKARA MAMAK'TA DÖRT GECEKONDU MAHALLESİNDE 15-49 YAŞ EVLİ KADINLARIN DOĞURGANLIK DAVRANIŞLARI VE BAZI FAKTÖRLERLE İLİŞKİSİ

M.Özlem ATLI

Ankara Büyükşehir Belediyesi Sağlık Daire Başkanlığı

Bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de hızlı bir kentleşme sürmektedir. Kentleşme eğrisinin yükselmesinde, kırdan kente göç en önemli faktör olmuştur. Sosyolojik araştırmaların sonuçları göstermektedir ki, kırsal gelenekler ve alışkanlıklar, göçten sonra bir süre daha sürmektedir. Gecekondualarda yaşayan evli kadınların, bazı doğurganlık davranışlarını (özellikle isteyerek düşüklerini) tanımlamak ve bazı faktörlerle ilişkisini incelemek için gerçekleştirilen bu kesitsel araştırma, Ankara'nın Mamak ilçesindeki dört gecekondu mahallesinde yaşayan 5074 evli doğurgan kadın içinden seçilen 720 kişilik örnekleme gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre; kadının yaşı, evlilik süresi, kendisinin ve eşinin eğitim düzeyi, doğduğu ve evlendiği yerleşim yeri gibi bazı faktörlerin yaşayan çocuk ve isteyerek düşük sayıları ve modern aile planlaması yöntemi kullanmalarına etkili olduğu görülmüştür.

Göçten sonraki ilk 10 yılda isteyerek düşüklerin arttığı, sonra azalmaya başladığı gözlenmiştir. Bu nedenle göç alanı bölgelerdeki aile planlaması programlarının hedef grubunun yeni göç etmiş kadınlar olması gerekmektedir.

15 - 49 YAŞ EVLİ KADINLARIN AİLE PLANLAMASI
YÖNTEMİ KULLANIMLARINDAKİ DEĞİŞİM

Aysun Özşahin,^{*} Berna Musal,^{**} Reyhan Uçku^{**}

* Pamukkale Ü.Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D.

** Dokuz Eylül Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D.

Narlıdere Eğitim Araştırma Sağlık Bölge Başkanlığına bağlı İnönü Sağlık Ocağında doğurgan çağ 15-49 yaş evli kadınların kullandıkları aile planlaması yöntemlerinin bir yıl içindeki değişimini belirlemek amacıyla bu araştırma yapılmıştır. Araştırma kapsamına bir yıl boyunca düzenli izlemi yapılan 997 kadın alınmıştır. 1994 yılı başında yöntem kullanım oranı %66.7 etkin yöntem kullanım oranı % 45.4 bulunmuştur. 1995 yılında ise bu oranların sırasıyla %73.9 ve 55.9'a yükseldiği gözlenmiştir. Kullanımın en fazla arttığı modern yöntemin ise rahim içi araç olduğu gözlenmiştir.

İZMİR KONAK DOĞUMEVİ GEBE İZLEM POLİKLİĞİNE BAŞVURANLARDA HBs Ag ARAŞTIRMASI

Meral Türk*, Aliye Mandıracıoğlu*, Fethi Doğan*, Üzeyir Kırca**

* Ege Üniversitesi Tıp Fakóltesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı
** İzmir Konak Doğumevi

İzmir Konak Doğumevi gebe izlem polikliniğine 3 aylık dönemde başvuran gebelerden 189'u çalışmaya katılmıştır. Gebelerin kan örnekleri özel bir kit kullanılarak Agglütinasyon yöntemi ile Konak Doğumevi Kan Bankasında değerlendirilmiştir. Ayrıca gebelere anket uygulanarak sosyal durumları, doğurganlık özellikleri ve hepatit-B enfeksiyonu açısından risk faktörleri ile karşılaşmaları araştırılmıştır.

189 gebenin % 7.4'ünde HBsAg (+) bulunmuştur. HBsAg pozitiflerin hepsinin 6. aydan büyük gebelik ayında ve yarısının da ilk gebeliği olduğu anlaşılmıştır. HBs Ag pozitiflerin % 64.3'ünün gebelik öncesi herhangi bir aile planlaması yöntemi kullanmadığı belirlenmiştir. Hepatit-B virüsü geçişi açısından risk faktörleri irdelendiğinde, HBsAg pozitif grupta diş müdahalesi (% 64.3), manikür-pedikür (%35.7) ve ardından kürtajın (%28.7) HBsAg negatif gruptan daha fazla oranda belirtildiği anlaşılmıştır. Bebeğe anneden vertikal hepatit-B virüsü geçişi bebeğin sağlığı açısından önemli olduğu kadar toplumdaki hepatit-B enfeksiyonu havuzunun artışı açısından da önemlidir. Bu açıdan gebelerde HBsAg taramasının rutine girmesi gereklidir.

ADANA DOĞANKENT BELDESİNDE EKTOPARAZİT BİLGİSİ VE SIKLIĞI

F.TANIR, N.ALPARSLAN

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi

ÖZET

Doğankent beldesindeki 985 haneden sistematik örnekleme yöntemiyle seçilen 109'unda (%11.0) bit ve uyuz konusundaki bilgi ve ektoparazit sıklığı arandı. ev hanımlarının (109 kişi) ve evde bulunan diğer erişkinlerin (71 kişi) muayene, eğitim ve gerekiyorsa tedavileri yapıldı. Ev hanımlarından (ortalama yaş 31.5 ± 9.01) 80'i (%73.4) biti, 28'i (%25.7) uyuzu tanıdıklarını belirttiler. Ancak biti tanıdığını söyleyen 80 hanımın 28'i (%35.0) bit ve sirkenin ayrı ektoparazit olduğunu söyledi. Ev hanımlarının 36'sında (%33.0) bit, 2'sinde (%1.8) uyuz saptandı. Diğer erişkinlerde (yaş ortalaması 32.9 ± 16.1) bit sıklığı, 12 kişi (%16.9) ile daha düşük idi. Bu kişilerde uyuz saptanmadı. Ektoparazit varlığının yaş, ekonomik durum, hanenin oda ve kişi sayısı ve kişisel yıkanma alışkanlıkları ile ilişkili olabileceği gösterildi.

CİNSEL YOLLA BULAŞABİLEN HASTALIKLAR (CYBBH'lar)

M.Akbaba, H.Demirhindi, T.Bahçebaşı

Çukurova Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Cinsel Yolla Bulaşabilen Hastalıklar (CYBBH'lar) günümüzde en yaygın bulaşıcı hastalıklardandır. Bu hastalıkların tedavisi genellikle muayenehane hekimleri tarafından yapılmaktadır. Hekimlerin yaklaşık %80'i bu hastalıkların bildirimini yapmamaktadır. Bu nedenle CYBBH'ların anne ve bebek, üreme sağlığı üzerine olumsuz etkileri gözden kaçmaktadır.

20.yüzyılın ilk yarısı sonuna kadar sifiliz, gonore, şankroid gibi klasik hastalıklar "*Venereal Hastalıklar*" terimi altında toplanmıştır. Oysa venereal hastalıklar sadece genital bölgeye sınırlı değildir. Bu nedenle 20.yy'ın ikinci yarısından itibaren "*Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar* (CYBH'lar)" terimi kullanılmaya başlanmıştır. Ancak bu hastalıklar cinsel temas dışında da bulaşabilmektedir. En doğru terim "*Cinsel Yolla Bulaşabilen Hastalıklar* (CYBBH'lar)" terimi olacaktır.

CYBBH'ların ortak özellikleri şunlardır:

1. Enfeksiyon hastalıklarıdır.
2. Başlıca cinsel temas yolu ile bulaşır.
3. Primer belirtileri temel olarak anogenital bölgede çıkar.
4. Kalıcı immünite bırakmazlar.

CYBBH'lar yalnızca bir insan ya da cinsel ilişkide bulunan iki insanı değil, logaritmik biçimde artarak hastalığın bulaştığı tüm insanlar, hatta bunlardan doğacak çocukları bile risk altında tutmaktadır. Günümüzde sifiliz, viral hastalıklar ve diğer üretrit yapan hastalıklar artmaktadır. Bu hastalıklar kadınlarda pelvik iltihaplara (PID), steriliteye, hatta pelvik kanserlere neden olmakta, her iki cinste görülen AIDS ise ölümlü sonuçlanmaktadır.

CYBBH'larda *risk faktörü* ile birlikte *riskli davranışlar* da önemlidir. Risk faktörleri olarak yaş, sigara içme, alkol kullanımı, ilaç suistimali, sünnetsizlik, RİA kullanımı; riskli davranışlar olarak ise riskli cinsel davranış, riskli sağlık davranışı ve fahişelik sayılabilir.

CYBBH'ların tedavisi ile ilgili çeşitli protokoller geliştirilmiştir. Yeterli ve etkin tedavi yapılamaması hem hasta (reenfeksiyon nedeni olması ile), hem de toplum açısından (enfeksiyon kaynağının ortadan kaldırılamaması nedeniyle) sorunlar yaratacaktır.

Korunmada en etkin yol toplumun değişik kesimlerine hitap edecek bir eğitim yapılmasıdır. Tek eşlilik, şüpheli ilişkilerden kaçınma, riskli durumlarda kondom, mümkünse birlikte spermisidli krem, jel veya köpük kullanımı önerilmelidir.

KONYA İLİ MERKEZ İLÇELERİNDE ERİŞKİNLERDE BARSAK PARAZİTLERİ DAĞILIMI.

Selma ÇİVİ^(*), Mustafa ALTINDIŞ^(*), Adil YILMAZ^(**)

* S.Ü. Tıp Fakültesi, KONYA

** Halk Sağlığı Laboratuvarı, KONYA

Barsak parazitlerinin insan beslenmesine ortak olmaları ve metabolizmayı bozmaları, beraberinde önemli patolojik olayları ortaya çıkartmaktadır. Bu nedenle barsak parazitlerinin tesbit edilerek gerekli tedavisinin yapılması ve korunmaya yönelik önlemlerin alınması ile önemli bir sağlık sorunu çözümlenmiş olacaktır. Biz bu çalışmada, erişkinlerde Konya ili merkez ilçelerinde barsak parazitlerinin görülme sıklığı, türleri ve ilçelere göre dağılımını tesbit etmeyi hedefledik.

Ocak - Haziran 1995 tarihleri arasında Konya Halk Sağlığı Laboratuvarına sağlık ocakları ve Devlet Hastaneierinden parazit şüphesiyle gönderilen hastaların gaitaları incelendi. Toplam 220 erişkinden 107'si erkek, %35'i merkez Meram, %45'i Karatay ve %20'si Selçuklu ilçesinde oturmakta olup, %97'si daha önce solucan ve kılkurdu düşürmemiş, %89'u iç çamaşırını kaynatmıyor, %43'ü daha önce parazit ilacı kullanmış, %17'sinde ailesel parazit hikayesi mevcut olup, %95'i içme suyunu şehir şebekesinden alıyordu.

İncelenen 220 gaita örneğinin %35.6'sında parazit saptanırken, %14.4'ü protozoon, %21.2'sinde helmint yumurtası tesbit edildi. Protozoonların %12.8'i Giardia Intestinalis, %1.6'ü Entamoeba histolytica; Helmintlerin %13.96'sı Trichirus trichura, %3.5'i Ascaris lumbricoides, %2.1'i Tenia saginata, %1.3'ü Enterebius vermicularis, %0.35'i ise Hymenolepis nana olarak belirlendi.

Sonuç olarak; Bu çalışma Konya ili parazit profiline ışık tutup, dışkı kontaminasyonlarının toplum sağlığı, çevre hijyenine etkisi ve parazitolojik enfeksiyonların azaltılmasına yardımcı olacaktır.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İNTANIYE
KLİNİĞİNDE 1994 VE 1 HAZİRAN 1995 TARİHLERİNDE YATARAK
TEDAVİ GÖREN BULASICI BARSAK HASTALIKLARINI
TANIMLAYICI VE MALİYET ANALİZLERİ.

DR. CİVİ S.* DR. DEMİRCİ Ş.** DR. BİTİRGEN M.***

- * S.Ü.T.F. Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
** S.Ü.T.F. Halk Sağlığı Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi
*** S.Ü.T.F. İntaniye Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

ÖZET

1 Ocak 1994- 30 Haziran tarihleri arasındaki 18 aylık dönemde Selçuk Üniversitesi İntaniye bölümünde toplam 137 hasta bulasıcı barsak hastalığı tanısı ile yatırılarak tedavi edildi. Bulasıcı barsak hastalığı tanısı alanların 80'i (%58.4) kadın olup %5.2'i 18 yaş ve altında, %43.8'i 19-39 yaşta, %28.5'i 40-59 yaşta, %22.6'sı 60 yaş ve üzerinde idiler. Klinik ve laboratuvar bulgularına göre 137 hastadan 80'i (%58.4) Akut gastroenterit, 12'si (%8.8) Entemobahistolitika, 14'ü (%10.2) Salmonella, 18'i (%13.1) Shigella, 6'sı (%4.4) Salmonella paratifi, 1'i (%0.7) Koiera olup 6 olguda (%4.4) Kronik gastroenterit ve parenteral gastroenterit tanısı konuldu. 137 olgudan 99'u (%72.3) ilk 12 aylık dönemde 38'i (%27.7) sons 6 aylık dönemde yatarak tedavi gördüler. 1994 yılındaki 99 olgudan 59'ü (59.6) Kasım- Haziran aylarında 40'ü (%40.4) aralık-mayıs aylarında, 1995 yılındaki 38 olgudan 11'i Mart 10'u haziran ayında tespit edildi. 1994 olgularının 83'ü (83.8), 1995 yılı olgularının 31'i (%81.6) Konya il merkezinde ikamet ediyordu. 1994 yılında tüm bulasıcı barsak hastalıklarında 7.8 gün, 1995 yılında ise 5.9 gündür. Ortalama yatış süresi 1994 yılında Salmonellada 11.5 gün ile en uzun diğerlerinde benzer sayıda olup 7-10 gündür. 1995 yılında en uzun yatış süresi 145 gün ile Salmonella paratifodadır. 1995 yılı olgularında 28 tanesinde maliyet analizi yapıldı. ortalama olgu başına 5.125.000 TL (115\$) olup, en fazla maliyet amipli dizanteride 6.800.000 TL (112 \$) dir.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ İNTANIYE
KLİNİĞİNDE YATARAK TEDAVİ EDİLEN VİRAL HEPATİT
OLGULARININ EPİDEMİYOLOJİK VE MALİYET ANALİZLERİ.
DR.ÇİVİ S.* DR.DEMİRCİ Ş.** DR.BİTİRGEN M.***

* S.Ü.T.F. Halk Sağlığı A.B.D. Öğretim Üyesi

** S.Ü.T.F. Halk Sağlığı A.B.D. Doktora Öğrencisi

*** S.Ü.T.F. İntaniye A.B.D. Öğretim Üyesi

ÖZET

1 Ocak 1994 ve 30 Haziran 1995 tarihleri arasındaki 18 aylık dönemde Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi İntaniye kliniğine viral hepatit ön tanısı ile toplam 166 olgu yatırıldı. Toplam olguların 86'sı erkek (%51.8) idi. 18 yaş ve altında toplam 41 (%24.7), 18- 39 yaşta 83 (%50.0) 40-59 yaşta 26 (%15.7), 60 yaş ve üzerinde 14 (%8.4) olgu vardı. 1994 yılındaki toplam olgu 105 olup 58'i (%55.2) erkek, 1995 yılı ilk 6 ayındaki toplam olgu sayısı 61 olup 33'ü (%54.1) kadındı. Toplam olguların 122'i (%73.5) Konya merkezinde, 35'i (%21.1) ilçe ve çevresinden, geriye kalan 9'u (%5.4) Konya dışında ikamet ediyorlardı. Olguların aylara göre dağılımı incelendiğinde, 1994 Mart ve Haziranda 5 ve 4 olgu olarak en düşük sayılarda iken diğer aylarda 7-14 arasında benzer sayılara sahipti. 1995 yılının ilk 6 aylık döneminde Ocak ayında olgu sayısı 22 ile en büyük değere sahipti. 166 olgunun viral hepatit tipi HBs Ag, Anti HBc IgM, HBeAg, Anti HBe, Anti HBs, Anti HAV IgM, Anti HDV, Anti HCV, gibi antijen ve antikorları ile test edildi. Buna göre 66 (%39.8) olguda tip belirlenemedi. 68 olgu (%41.0) Hepatit B, 11 olgu (%6.6) Hepatit A, 8 olgu (%4.9) Kronik aktif hepatit, 1 olgu (%0.6) Delta hepatit, 3 olgu (%1.8) Fulminan hepatit, 3 olgu (%1.8) Hepatit C, 1 olgu (%0.6) Lupoid Hepatit ve 5'i (%3) Karaciğer parankim hastalığı olarak değerlendirildi.

Ortalama hastanede yatış süreleri 1994 yılında 13.63 gün, 1995 yılında 16.72 gün olarak bulundu. 1994 yılında en uzun yatış süresi 16 gün ile Hepatit B tipinde, 1995 yılında en uzun yatış süresi yaklaşık 19 gün ile yine Hepatit B'ye aitti. 1995 yılı kişi başına hastalık maliyeti hesaplanabilen 37 olguda ortalama 11.046.220 TL , 250\$ idi.

Fulminan hepatit tanısı alan 3 olgudan 1 'si eksitus oldu. Fetalite oranı %0.6 idi.

Viral hepatit tüm tipleri ile uzun süre hastanede kalmaya ve en az kişi başına ortalama 11.000.000 TL'si hastane giderlerine neden olan , nadirde olsa ölümcül olabilen, su ve dışkı hijyeni, taşıyıcı yada hastalara ait kirliliğin enjektörlerin kullanılması ve yine aynı kişilerle cinsel ilişkinin engellenmesi, kan bankalarında HBs Ag, HBe Ag ve HBV DNA analizleri ile kısmen de olsa korunulabilecek bir hastalıktır.

ESKİŞEHİRDE BERBER VE KUAFÖRLERİN
AIDS HAKKINDA
BİLGİ-TUTUM VE DAVRANIŞLARI

B.İçikli, C.Kalyoncu, İ.Ünlüoğlu, S.Metintaş, A.Ünsal, S.Etiz

Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.D.

Eskişehir ilinde 27 Şubat-5 Mayıs 1995 tarihleri arasında 122'si erkek berberi ve 93'ü kadın kuaförüne AIDS konusundaki bilgi düzeyleri ve mesleksel davranışlarını ortaya koyacak toplam 15 sorudan oluşan bir anket yüz yüze uygulandı.

İşyerlerinin %63.72'si şehrin çarşı kesimindeyken, %17.67'si I. sınıf, %20.47'si II. sınıf, %60.47'si III. sınıf idi.

Bu mesleği % 3.26 aile mesleği olarak sürdürürken, %4.18 mesleki eğitim aldıklarını, %92.56 usta-çırak yöntemiyle yetiştiklerini belirtti.

%76.28 ilkokul, %19.53 ortaokul, %3.26 lise ve %0.93 yüksekokul mezunu olduğunu belirtti.

%4.19 AIDS'in ne olduğunu bilmediğini belirtti.

%86.89 aynı jiletin, %73.79 aynı manikür takımının kullanılmasi ile AIDS'in bulaşabileceğini bilmekteydi.

Erkek berberleri malzemelerinin dezenfeksiyonu için zefiran, çamaşır suyu ve oksijenli su, manikürcüler ise sterilizatör, çamaşır suyu, alkol ve oksijenli su kullanmakta idi.

AIDS'in toplum içinde yaygın olarak bilindiği ancak yanlış bilgiler ve izlenimlerinde olduğu gözlemlendi. Başta medya olmak üzere okullarda ve risk gruplarının bulunduğu mesleklerde AIDS ve bulaşma ve korunma yolları hakkında eğitimin sürdürülmesinin başka infeksiyonlarında yayılmasını önleyeceği vurgulandı.

MALATYA İLİNDE SEÇİLMİŞ BAZI RİSK GRUPLARINDA WRIGHT TEKNİĞİ İLE BRUSELLA TARAMASI

Dr. Turan ASLAN* Dr. Mutlu GENÇ ** Dr. Gülşen GÜNEŞ

** Dr. Erkan PEHLİVAN Bin. Selami GÜNAL ***

İnönü Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

ÖZET

Malatya ilinde Ekim 1994-Mayıs 1995 arasında seçilmiş bazı gruplarda Wright aglutiüasyon testi yapılarak Bruselloz seropozitifliği araştırıldı. Pendik Veteriner Araştırma Enstitüsü'nün standart Brabortus antijeni kullanıldı. 1/40 ve üstü titredeki serumlar pozitif kabul edildi. On yaşın üstünde olan 486 kişiden alınan serumların 25'inde pozitif sonuç (% 5.1) görüldü. Sadece hayvan veya et teması olanlar ile sadece taze peynir tüketenler arasında anlamlı fark bulunmadı. Fakat, hayvan veya et teması olanlar veya taze peynir tüketenler maruziyeti olmayanlar arasında anlamlı fark bulundu.

Anahtar Kelimeler: Bruselloz, seroepidemioloji, Wright Agglutinasyon Testi.

ADANA'DA 8 AYRI NOKTADAN YAPILAN SO2 VE ISLILIK ÖLÇÜM SONUÇLARI

Muhsin AKBABA*, Tacettin İNANDI*, Necdet AYTAÇ*, İlyas YAYLA**

* Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı

** Adana Çevre Vakfı Müdürü

1993-1994 yılı kış mevsiminde Adana'da, 8 ayrı noktadan, 3'er dakikalık sürelerle SO2 ve islilik ölçümleri yapıldı. Ölçümlerde, portabl interscan marka 7240 model SO2 analizörü ve Sibata marka portabl PCD-1 model toz ölçüm cihazları kullanıldı. Bulgularımıza göre, Adana'da ileri düzeyde bir hava kirliliği görülmezken, bazı ölçümlerde sınır değerlerinin aşıldığı belirlendi. Yalnızca bir istasyondaki ölçümün aylık ortalamasında, kısa vadeli sınır değerler bir kez aşıldı. Bunun yanısıra istasyonlar arasındaki ölçüm sonuçlarında farklılıklar bulundu. Bu çalışma ile bir odaktan yapılan ölçümlerin Adana'nın hava kalitesi hakkında yeterince bilgi veremeyeceği sonucuna varılmıştır.

İŞÇİLERİN SAĞLIKLA İLGİLİ BAZI DÜZEYLERİ VE BAZI TUTUMLARI

Said BODUR *, Musa KONAKÇI **

* S.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, ** Merkez 1 No.lu Sağlık Ocağı/KONYA

Bu çalışma, işçilerin sağlıklı yaşamla ilgili bazı konulardaki bilgi düzeylerini ve sağlık hizmetlerinden yararlanma durumlarını belirlemek amacıyla yapıldı. Bu amaçla Konya'da Haziran-Temmuz 1995 tarihlerinde sanayi ve hizmet sektöründe çalışmakta olan 150 işçiyle görüşüldü. İşçilerin sağlıkla ilgili bilgi puanları ve sağlık hizmetlerinden yararlanma durumları bazı bağımsız değişkenlerle karşılaştırıldı.

NOT: Veri analizleri devam ettiğinden, sonuçlara değinilmedi.

DIYARBAKIR SÜMERBANK HALI FABRİKASINDA ÇALIŞAN İŞÇİLERİN AKCİĞER FONKSİYONLARI

Dr.Melikşah Ertem¹, Prof.Dr.Ersen İlçin¹, Yrd.Doç.Dr.Mustafa Kelle²

1.Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

2.Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı

Bu çalışma Diyarbakır Sümerbank Halı Fabrikasında toza sunuk kalan 80 ve toza sunuk kalmayan 54 işçide solunum sistemi rahatsızlıklarının prevalansını ve tozun etkisini araştırmak amacıyla düzenlendi. FEV_{1.0} ve FVC 'deki kronik değişimler prediktif değerlere göre analiz edildi. İşyeri toz düzeyi vertikal ayırıcılı pamuk tozu ölçüm cihazı ile ölçüldü. Toz konsantrasyonu farklı bölümlerde 0.2 mg/m³ ile 2.25 mg/m³ arasında bulundu. FEV_{1.0} değeri prediktif değer in %80'inin altında olan bireylerin oranı %30.00 ve FVC değeri prediktif değer in %80'inin altında olanların oranı ise %40.00 dı. Bu oranlar toza sunuk kalmayan gruptan anlamlı olarak daha büyüktü (p<0.05).

KAYSERİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERİN SAĞLIK DURUMU

Prof. Dr. Osman GÜNAY*, Prof. Dr. Yusuf ÖZTÜRK *,
Doç. Dr. Metin ŞEN**, Dr. Fatih BÖZBAY ***, Dr. Hakan KOMİTOĞLU ****

* Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

** Kayseri SSK Hastanesi Başhekimisi

*** Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Anabilim Dalı

**** Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı

ÖZET

Kayseri il merkezindeki sanayi bölgesinde çalışan işçilerden küme örnekleme yöntemiyle seçilen 556 işçinin sağlık durumu sağlık durumu incelenmiştir.

Araştırmada, işçilere anket uygulanmış, fizik muayene yapılmış ve bazı laboratuvar incelemeler yapılmıştır. Araştırma grubundaki işçilerin büyük bir çoğunluğunun asgari ücretten daha az ya da asgari ücret dolayında ücret aldıkları, % 7.4'ünün sigortalı olmadığı, % 10.8'inin son 1 yıl içinde iş kazası geçirdiği % 23.4'ünün son 1 yıl içinde sağlık örgütlerine başvurmadığı belirlenmiştir.

İşçilerde en sık görülen yakınmalar sırasıyla, baş ağrısı, balgam çıkarma, öksürük, mide ağrısı, bel ağrısı ve eklem ağrısıdır. Araştırma grubunun % 64'ünde anemi, % 23.4'ünde şişmanlık, % 14.6'sında zayıflık, % 13.8'inde refraksiyon kusuru ve % 8.8'inde buşon, % 6.9'unda barsak paraziti tespit edilmiştir.

KOMPRESÖR KULLANAN İŞÇİLERDE VİBRASYONUN EL ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Halim İşsever(1), Ferda Dokuztuğ(2), H.Hilmi Sabuncu(3),
Bülent Zülfikar(4)

- 1 İstanbul Tıp Fak. Bilgi İşlem Birimi.
- 2 İstanbul Tıp Fak. El Cerrahisi Bilim Dalı.
- 3 İstanbul Tıp Fak. Halk Sağlığı A. Dalı
- 4 İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Sağlık Daire Başkanlığı.

Günümüzde vibrasyon yaratan aletleri kullanmanın eller üzerinde kümülatif travmalara neden olduğu ve ileri devrede beyaz parmak, Raynaud Fenomeni, Karpal Tünel Sendromu ve periferel nöropati gibi hastalıkları meydana getirdiği bilinmektedir.

Çalışmamızda, titreşen cihazları kullanan işçilerde, vibrasyon sendromunun gelişim durumunu belirlemeye çalıştık. Araştırmanın amacı vibrasyona bağlı el ve üst ekstremiteler ile ilgili bozuklukları tespit etmek ve iş yerinde koruyucu önlemleri planlamaktır.

Bu amaçla yol bakım ve onarımında çalışan 41 erkek işçinin el ve üst ekstremiteleri değerlendirildi. İşçilerin yaş ortalaması 41.63±6.38 , çalışma yılı ortalaması 7.92±5.89 , günlük ortalama kompresör kullanma süreleri ise 3.34±2.11 saat/gün dür. Çalışanların değerlendirilmesi sırasında daha önce veya şimdi olan şikayetleri hakkında bilgi edinildi. Daha sonra ellerinin genel durumuna (rengi, dokusu, ısısı, nemliliği-kuruluğu) ağrı şikayeti, herhangi bir anormal şişlik , deformite veya kas atrofisi bulgusu olup olmadığına bakıldı.

Değerlendirmenin diğer bölümlerinde ise eklem hareket açıklıkları, kas kuvveti (kaba kavrama Jamar Dinamometresi, lateral kavrama pinch-metre ile ölçüldü. Elin fonksiyonelliği ("Jebsen El Fonksiyon Testi" nin kart çevirme, cisimleri ve fişleri toplama alt testleri uygulatarak) değerlendirildi. Ellerin duyu değerlendirmesi ise monofilament testi kullanılarak yapıldı.

Jebsen el fonksiyon testi sonuçları incelendiğinde, çalışma kapsamına kontrol grubu ile aradaki farkın kart çevirmede önemli olmadığı, fakat diğer iki aktivitede anlamlı olduğu görüldü (p<0.001). Ellerdeki kaba kavrama kuvvetinin sağ el için 41.46±7.16 kg, sol el için 41.11±6.80 kg, lateral kavrama kuvveti sağ el için 10.19±1.60 sol el için 9.81±1.50 kg bulundu. Bu sonuçlar elde kas kavrama kuvvetinde kayıp olmadığını göstermektedir.

İŞ SAĞLIĞI POLİTİKASI VE EYLEM PROGRAMI İÇİN YÖNTEM ÖNERİSİ

Dr. Bülent PİYAL

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Dünya'da her yıl ortalama 50 milyon iş kazası olmakta, yaklaşık 100.000'i ölümlle sonuçlanan bu kazalar 1.5 milyon dolayında çalışanın sürekli işgörmezliği ile sonuçlanmaktadır. Yine her yıl milyonlarca çalışanın üretim alanında karşılaştığı farklı etmenlerden korunamadığı için meslek hastalığına yakalandığı bilinmektedir. Çalışanların çalışma ortamıyla ilgili sorunları iş kazaları ve meslek hastalıkları ile sınırlı da değildir. Özellikle 1960'lı yıllardan bu yana, 1975 yılında toplanan 60.cı Uluslararası Çalışma Konferansı ile daha da somutlaşan çözüm(ler) üretebilme çabaları değişik düzeylerde sürdürülmekle birlikte, uygun politika ve strateji belirlenemediği için bu alanda hızlı ve sürekli ilerleme sağlanamamıştır. Oysa uygun göstergeler belirleyip, iş sağlığı sisteminin ulaştığı sonuçları gözlemek, sistemi oluşturan kişi, kurum ve kuruluşların bu sonuçlar üzerindeki etkisini sorgulamak ve bu saptamalardan yola çıkarak sistematik çözümler önermek olanaklıdır.

Bu çalışma ülkemiz için iş sağlığı politikası ve eylem programı belirlenebilmesi için yöntem geliştirme amacıyla planlanmıştır. 1990-1993 yılları arasında Ankara'da 50'den fazla işçi çalıştıran, 21 işkoluna yayılmış toplam 148 işletmede yürütülmüş, tanımlayıcı bir araştırmadır. İşletmelerde saptanan risk etmenleri, işkolları ve önceliklerine göre kümelendirilerek, önlem alınmayan risk etmenleri temelinde işletmelerin ve işkollarının risklilikleri belirlenmiştir. İşletme içinde ve dışında görev yapan kurumsal alt yapının işletmeleri işçilerin sağlık ve güvenliğini koruyacak ve geliştirecek biçimde etkileyebilmesi için gerekli yapısal değişimler vurgulanmıştır.

Dr.Ö.Faruk TEKBAŞ, Dr.Onur HAMZAOĞLU

GATA Halk Sağlığı ABD.

Bu çalışma koroner kalp hastalığındaki (KKH) bazı risk faktörlerini değerlendirmek amacıyla düzenlenmiş vaka-kontrol tipinde bir araştırmadır. Ağustos-Aralık 1994 tarihleri arasında GATA Kardiyoloji kliniğinde koroner anjiyografi yapılan 320 kişiden, dosyalarına ulaşılabilen 252 kişi çalışma kapsamına alınmıştır. Koroner anjiyografi sonucunda; koroner arterlerinde hiçbir patoloji saptanamayanlar kontrol grubunu (n=88) herhangi bir patoloji saptananlar ise vaka grubunu (n=164) oluşturmuşlardır.

Vaka grubunun % 78 (128 kişi)'i erkek, % 22 (36 kişi)'si kadın, kontrol grubunun ise % 53 (47 kişi)'ü erkek, % 47 (41 kişi)'si kadındır. Ortanca yaş kontrol grubunda 51 (21-70) iken, vaka grubunda 57 (21-77)'dir.

KKH'ye yakalanma riskinin erkeklerde kadınlara göre yaklaşık 4 kat (OR=3.71, C.I.=1.7-5.6), 50 yaş ve üzerindekilerde 49 yaş ve altındakilere göre yaklaşık 3 kat (OR=2.83, C.I.=1.6-5.1) ve sigara içenlerde içmeyenlere göre 5 kat (OR=5.32, C.I.=2.8-10.0) fazla olduğu saptanmıştır.

KKH'ye yakalanma riskinin; açlık kan şekeri 125 mg/dL'nin üstünde olanlarda, altında olanlara göre yaklaşık 4 kez (OR= 4.05, C.I.=1.4-12.3) fazla olduğu, plazma trigliserit düzeyi 150 mg/dL'nin üzerinde olan olgularda, altında olanlara göre 2 kez (OR=2.1, C.I.=1.2-3.9) fazla olduğu saptanmıştır. Beyaz küre sayısının yüksekliği açısından KKH riski değerlendirildiğinde ise; beyaz küre sayısı 10.000/mm³'nin üzerinde olanlarda KKH'ye yakalanma riskinin, beyaz küre sayısı 10.000/mm³ nin altında olanlara göre 2 kez (OR=2.42, C.I.=1.0-6.0) fazla olduğu bulunmuştur.

STRONSIYUM ve OSTEOMALAZİ

Nail Başaran, Servet Özgür, Ahmet Aker, H.Hüseyin Polat,
Haldun Sümer.

Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi

Bu araştırma, Sivas-Ulaş Eğitim Araştırma Bölgesi'nde toprakta Stronsiyum (Sr) miktarına göre 2'ye ayrılan yerleşim yerlerinden Sr'lu bölgedeki 6 köy ve Sr'suz bölgedeki 5 köyden ulaşılabilen, yaşları 30'un üzerindeki toplam 219 kişi üzerinde yapılmıştır. Bunlardan alınan kan numunelerinde, serumda kalsiyum, fosfor ve alkalin fosfataz değerlerine bakılarak "Osteomalazi" tanısı konulmaya çalışılmıştır. Sonuçta, Sr'suz bölgede osteomalazi oranının (% 8.2) Sr'lu bölgedekinden (% 14.2) düşük olduğu, ancak aradaki farkın istatistiksel önemi bulunmadığı belirlenmiştir.

AKCİĞER VE MEME KANSERLİ HASTALARIN SERUM A VİTAMİNİ, β -KAROTEN ve RETİNOL BAĞLAYICI PROTEİN MİKTARLARI

Egemen A. , Ünlü A. , Öğün D.

EÜTF Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Günümüzde gelişmiş tıbbi teknoloji besin öğelerinin ve organizmadaki işlevlerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamış ve birçok hastalıktan korunmada ya da hastalığın tedavisinde yeni yaklaşımlar getirmiştir. Her gün daha iyi, tanı ve kayıt sistemi ile büyüyen boyutları yansıtılan kanserin etyolojisi ve prognozunda beslenmenin önemli bir rol oynadığı anlaşılmıştır.

Özellikle A vitamininin organizmadaki işlevi ve β -karotenin antioksidan olarak radikal temizleyicisi olması β -karoten kanser ilişkisinin incelenmesi gerekliliğini ortaya koymuş, hayvanlardaki deneysel çalışmalar bu ilişkiyi göstermiştir.

Bu çalışmanın amacı akciğer ve meme kanserli hastalarla, sağlıklı bireylerin serum β -karoten, A vitamini ve retinol bağlayıcı protein (RBP) ve günlük besin tüketimleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Bu nedenle Ankara Kanser Hastanesinde izlenen 17 akciğer kanserli ve kontrolleri olan 18 sağlıklı erkek, 16 meme kanserli ve kontrolleri olan 17 sağlıklı kadın, araştırmanın örneğini oluşturmuştur.

Meme kanserlilerde, serum A vitamini 41.0 ± 6.76 $\mu\text{g/dl}$, β -karoten 105.4 ± 7.64 $\mu\text{g/dl}$ ve RBP 3.3 ± 0.43 $\mu\text{g/dl}$. Kontrollerde ise sırasıyla 46.2 ± 10.42 $\mu\text{g/dl}$, 138.2 ± 35.81 $\mu\text{g/dl}$, 4.2 ± 0.49 $\mu\text{g/dl}$ olarak saptanmış olup, gruplar arası fark anlamlı bulunmuştur.

Akciğer kanserlilerde, serum A vitamini 32.9 ± 7.33 $\mu\text{g/dl}$, β -karoten $82.1 \pm 23.53^*$ $\mu\text{g/dl}$, RBP 3.2 ± 0.64 $\mu\text{g/dl}$. Kontrol grubunda ise sırasıyla 54.2 ± 32.33 $\mu\text{g/dl}$, 130.1 ± 30.19 $\mu\text{g/dl}$, 5.7 ± 1.08 $\mu\text{g/dl}$ olup gruplar arasındaki fark önemlidir.

Günlük vitamin A tüketimi meme kanserli hastalarda 7469 ± 2143.5 μgRE , kontrol grubundaki sağlıklı bireylerde 10213 ± 6750.6 μgRE 'dir. Akciğer kanserlilerde 7100 ± 3772.7 μgRE kontrol grubundaki sağlıklı bireylerde ise 11065 ± 3366.7 μgRE bulunmuştur. Hastaların günlük tüketimleri sağlıklı bireylere göre anlamlı olarak daha azdır.

*Bu çalışma Roche Mustahzarları A:Ş tarafından desteklenmiştir

KANSERLİ HASTALARIN BESLENME ALIŞKANLIKLARI ve BESİN TÜKETİMLERİ

Ünlü A. , Egemen A. , Öğün D.

EÜTF Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Araştırmalar ve gözlemler beslenme ve kanser arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Beslenmedeki yanlışların kanser oluşumunda etkili olabileceği gibi, hastalık ve operasyon, kemoterapi, radyoterapi gibi tedavi yöntemleri beslenmenin bozulmasına neden olmakta ayrıca besin öğeleri gereksinimi artmaktadır. Hastalık sırasında doğru beslenme, hastanın yaşam kalitesini ve hastalığın prognozunu belirlemede önemli bir faktör olmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, akciğer ve meme kanserli hastaların beslenme alışkanlıkları ve günlük besin tüketimlerinin incelenmesidir. Bu nedenle 17 akciğer kanserli erkek ve kontrol grubu olan sağlıklı 18 erkek birey ve 16 meme kanserli ve kontrolleri olan 17 kadın bireyin beslenme, besinleri saklama ve hazırlama biçimleri, besin tüketim sıklığı ve üç günlük besin tüketimleri incelenmiştir.

Her dört gruptaki bireylerin besinleri saklama süresi ve biçimi, tüketim için besin hazırlama yöntemleri arasında önemli bir fark bulunmamıştır. Meme kanserlilerin %31.2'ü, akciğer kanserlilerin %12.5'nin öğün sayısı günde üçden daha az olduğu, meme kanserlilerin %81.3'nün, akciğer kanserlilerin hepsinin daha önce sigara kullandığı saptanmıştır.

Bireylerin enerji ve besin öğeleri tüketim ortalamaları 1989 RDA'sında önerilen miktarlara göre karşılaştırıldığında, meme kanserlilerin %50'si enerji'yi, %31'i total protein'i, %56'sı tiamin'i, %62'si riboflavin'i, %13'ü C vitamini'ni, %81'i niasin'i, %75'i kalsiyum'u, %63'ü demir'i, %56'sı fosfor'u, %69'u çinko'yu RDA'da önerilen miktarın %67'sinden daha az tüketmektedirler. Akciğer kanserlilerin %6'sı A vitamini'ni, %63'ü tiamin'i, %19'u riboflavin'i, %13'ü C vitamini'ni, %81'i niasin'i, %13'ü kalsiyum'u, %19'u demir'i, %6'sı fosfor'u, %44'ü çinko'yu RDA'da önerilen miktarların %67'sinden daha az tüketmektedirler. Akciğer ve meme kanserliler birçok besin ögesini sağlıklı bireylerden daha yetersiz düzeyde tüketmektedirler. Beslenmenin özel olarak izlenmesi ve modern tıbbi teknoloji ile geliştirilmiş ürünlerle desteklenmesi uygundur.

*Bu çalışma Roche Mustahzarları A.Ş. tarafından desteklenmiştir.

VÜCUT KİTLE İNDEKSİ İLE HİPERKOLESTEROLEMİ VE HİPERLİPİDEMİ İLİŞKİSİ

Dr. M. Emin DİNÇÇAĞ*, Dr. Selim BOZKURT**

Samsun Devlet Hastanesi polikliniklerine başvuranlardan obezite sıklığı % 52.1 olarak tesbit edildi. Vücut kitle indeksi 27 ve üzerinde olanlar obes olarak kabul edildi. Obezite kadınlarda % 60, erkeklerde % 38.9 olarak bulundu. Obesitenin hiperlipidemi ve hiperkolesterolemiyi etkilediği sonucuna varıldı.

Obes kadınların % 33.3'ünde, obes erkeklerin % 42.9'unda hipertrigliseridemi tesbit edildi. Obes kadınların % 66.7'sinde, obes erkeklerin % 57.1'inde trigliserid düzeyi normal bulundu. Obes kadınların % 22.2, obes erkeklerin % 14.3'ünde hiperkolesterolemi tesbit edildi.

Çalışmaya katılanların % 39.6'sının sıvı yağ, % 60.4'ünün tereyağ ya da katı yağ kullandıkları görüldü.

Kalp hastalığı öyküsü verenlerin % 64.3'ünün katı yağ, % 35.7'sinin sıvı yağ kullandıkları tesbit edildi.

*Samsun Devlet Hastanesi İç Hastalıkları Uzmanı

**Samsun Devlet Hastanesi Biokimya Uzmanı

GÖLBAŞI EĞİTİM ARAŞTIRMA BÖLGESİNDE 15 YAŞ ÜSTÜ KİŞİLERİN ALT EKSTREMİTELERİNDE YÜZEYEL VARİŞ PREVALANSINI SAPTAMAYA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Öğ.Gör.Dr.Sefer Aycan, Dr.İşıl Maral, Doç.Dr.Remzi Aygün

Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Venlerin uzaması, genişlemesi ve kıvrılarak normal yapılarının bazılması olan varis, daha çok alt ekstremitelerin yüzeysel venlerinde görülen, ödem, ağrı, pigmantasyon artışı, staz ülserleri gibi lokal semptom ve bulgulara neden olan önemli bir sorundur. Bu araştırmada Gölbaşı Eğitim Araştırma Bölgesinde 15 yaş üstü grupta varis prevalansının saptanması amaçlanmıştır. 15 yaş üstü toplam 1364 kişi ile yüz yüze görüşülmüş ve alt ekstremiteler varis yönünden muayene edilmiştir. Tek veya her iki bacakta varis prevalansı %22.8 olarak saptanmıştır. Varislerin %40.4'ünde varise ait semptomlar mevcut iken, %27.6'sı varisi olduğunun farkındaydı. kadınlarda erkeklere göre varis daha fazla görülmekteydi. ($p<0.001$) Yaş grupları arasında da varis varlığına göre anlamlı fark vardı ($p<0.001$). Fark 24 yaşın altında varisin daha fazla görülmesinden ve 45 yaşın üzerinde daha fazla görülmesinden kaynaklanmaktadır. Varis ile genel vücut yapısı arasında anlamlı fark vardır ($p<0.001$). Fark şişmanlarda varisin daha fazla görülmesinden kaynaklanmaktadır. Sonuç olarak özellikle riskli grubun varis konusunda bilgilendirilmesi olayın oluşumunu bazı vakalarda önlerken bazılarında geciktirecek, erken tanıyı takiben alınacak konservatif tedavilerle varisin gelişimini yavaşlatmak mümkün olabilecektir.

GÖLBAŞI EĞİTİM ARAŞTIRMA BÖLGESİNDE YETİŞKİNLERDE HİPERTANSİYON SIKLIĞI VE VÜCUT AĞIRLIĞI İLE İLİŞKİSİ

Öğ.Gör.Dr.Sefer AYCAN, Dr.İşıl MARAL, Prof.Dr.Çiğdem Bumin
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Arter içi kan basıncının yüksek olması durumu olan hipertansiyon her toplumda değişik düzeyde görülmektedir. Görülme sıklığına etki eden bazı faktörler vardır, bunlardan önemli biriside şişmanlıktır. Bu nedenlerle Gölbaşı Eğitim Araştırma Bölgesindeki 4 köyde yetişkinlerdeki hipertansiyon sıklığı ve bunun vücut ağırlığı ile ilişkisini saptamak amaçlanmıştır. Bu çalışmada 25 ve üzeri yaşta toplam 577 kişiyle yüzyüze görüşülerek anket uygulanmış, kan basınçları, vücut ağırlıkları ve boy uzunlukları ölçülmüştür. Kan basınçları Dünya Sağlık Örgütü kriterlerine göre değerlendirilmiştir. Vücut ağırlıklarının durumu "vücut kitle indeksi"ne göre belirlenip cinsiyete, yaşa ve vücut kitle indeksine göre hipertansiyon riskleri hesaplanmıştır. İncelenen kişilerde hipertansiyon sıklığı %13.0 olarak saptanmıştır. %18.4'ünün ise kan basınçlarının sınır değerlerde olduğu bulunmuştur. Hipertansiyon ile cinsiyet arasında ilişki saptanamazken, yaş arttıkça hipertansiyon sıklığının da arttığı saptanmıştır. Vücut kitle indeksine göre hafif şişman ve şişman olanlarda hipertansiyonun daha yüksek düzeyde olduğu ve her yaş grubunda hafif şişman ve şişmanlarda hipertansiyon riskinin normal kişilere göre daha fazla olduğu, özelliklede genç yaşlarda şişmanlığa bağlı hipertansiyon riskinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Buna göre hem hipertansiyon oluşumunun önlenmesinde hemde mevcut hipertansiyonun tedavisinde şişmanlığın ortadan kaldırılması etkili bir yol olacaktır.

KARATAŞ İLÇE MERKEZİNDE YAŞAYAN YAŞLILIK ÖNCESİ (40-59 YAŞ) KADINLARIN SAĞLIK SORUNLARI

Gülseren Ağındağ*, Z.Nazan Alparslan*, Mustafa Demirtaş**,

Tacettin İnandı*, Elçin Apan*.

Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi

* Halk Sağlığı Anabilim Dalı

** Kardiyoloji Anabilim Dalı

ÖZET

Toplam 40-50 yaş grubu kadınların %86'sı olan 332 kişi muayene edildi. En sık görülen sağlık sorunları sırasıyla: Şişmanlık (BMI>25) %88.0, diastolik kan basıncı yüksekliği (DKB³ 90mmHg) %32.2 İKH %16.4, yüksek AKŞ (AKŞ>%120mm/ml) %13.8, ve yüksek sistolik kan basıncı (SKB³160 mmHg) %10.2 idi.

İstatistiksel önemi saptanmasa da patolojik bulguların yaşla arttığı gözlemlendi. BMI ile yapılan analizlerde bu değişkenin diğer patolojilerle ilgisi, grup çok şişman olduğundan saptanamadı.

Taramanın yarar (Yield) hızları hipertansiyon için %82.2, İKH için %61.4, yüksek AKŞ için %65.5 olarak hesaplandı.

SUMMARY

A total of 332 women (86% of the eligible population) were examined. It was found that 88.0% were overweight (BMI>25), 32.2% had high Diastolic Blood Pressure (DBP³90mmHg), 16.4% had Ischemic Heart Disease, 13.8% had high Capillary Blood Glucose (CBG>%120mm/ml), and 10.2% had high Systolic Blood Pressure (SBP³160mmHg).

Although not verified to be statistically significant, it was observed that the rate of the several disorders increased by age. Probably since the majority of the group had high BMI, no correlation was found between the BMI and other parameters such as DBP, CPG and SBP.

The yield ratios for this screening study were calculated to be 82.8% for hypertension, 61.4% for ischemic heart disease and 65.5% for high CBG.

RADYOTERAPİ ALAN MEME KANSERLİ HASTALARDA YAŞAM KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hatice Şahin, Gül Özaydemir, Feride Saçaklıoğlu

Ege Üniversitesi Tıp Fakóltesi

Yaşam kalitesi ölçümleri son yıllarda bireysel hasta bakımı sırasında oluşabilecek psikososyal sorunların izlenmesi ve taranmasında, bilinen sağlık sorunlarına yönelik toplum tabanlı çalışmalarda, sağlık hizmetlerinin değerlendirildiği araştırmalarda, özellikle kronik hastalıklarda hastalığın seyrinin izlenmesinde ve tedavi yönteminin belirlenmesinde, maliyet kullanım analizlerinde olmak üzere çok geniş bir uygulama alanına sahiptir. Yaşam kalitesi ölçümlerinin amacı kişilerin veya toplumların sağlıklarının ve sağlık hizmetlerinden elde edilen sonuçların yarar ve zararının daha doğru olarak değerlendirilmesidir.

Kanser gerek emosyonel bakımdan gerekse uygulanan tedavi nedeniyle yaşam kalitesini önlemleri ölçüde etkileyen hastalık gruplarından biridir. Bu çalışmada, meme kanseri tanısı konmuş, primer olarak total, radikal ya da parsiyel mastektomi, lumpektomi gibi cerrahi tedavi görmüş veya cerrahi tedavi uygulanmaksızın radyoterapi tedavisi gören hastaların yaşam kalitesinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma 15 Haziran-15 Temmuz 1995 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Tıp Fakóltesi Hastanesi Radyasyon Onkolojisi Anabilim Dalı'na radyoterapi için başvuran tüm meme kanserli hastalar üzerinde yürütülmüştür. Bir ay boyunca radyoterapiye gelen 47 hastayla EORTC QLQ-Ç30 anketi kullanılarak görülmüştür. Kullanılan ölçeğin güvenilirliği ve geçerliliği kanıtlanmıştır. Anketin kullanımı için izin alınmış ve Türkçeye tercüme edilmiştir. Verilen Epi-Info 5.01 kullanılarak değerlendirilmiştir.

Hastaların %97.9'u kadın, %2.1'i erkektir. En genci 29, en yaşlısı ise 73 yaşındadır ve yaş ortalaması 48.9'dur. %48.9'u ilkokul mezunudur. Mesleki dağılımları ve medeni durumları değerlendirildiğinde hastaların %74.5'inin evli, %76.6'sının evhanımı olduğu belirlenmiştir. Hastaların %67.4'ü postmenopozal dönemdedir. Ortalama radyoterapi aldıkları gün sayısı 15.77 gündür. Hastaların herbirinin yaşam kalitesi skor toplamları yaşam kalitelerindeki durumu göstermektedir. Yaşam kalitesi skorunun yüksek olması yaşam kalitesinin düşük olduğunu göstermektedir. Hastaların yaşam kalitesi skorları minimum 15, maksimum 76 olarak belirlenmiştir. Üyrice iki hasta halen psikiyatri Anabilim Dalı tarafından major depresyon tanısı ile izlenmekte ve tedavi edilmektedir.

Hastaya uygulanan tedavi çağdaş tıbbın tüm gereklerini yerine getiriyor olsa da, tedavinin başlamasıyla birlikte hastanın yaşam akışı tümüyle değişmektedir. Tıbbi tedavide hastalığın ortadan kaldırılması için yapılacak girişimler hastanın yaşam kalitesini etkileyebilmektedir. Yaşam kalitesi ölçümleri, tıbbi tedavinin gerekleri ile hastanın insani gereksinimleri arasındaki dengenin kurulması açısından, klinik hekimlere yaşamsal önemde bir veri tabanı sunmaktadır.

SİGARA İÇİMİ İLE KRONİK FARENJİT ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ARAŞTIRILMASI

Said BODUR* Fahri ÇETİNER**

*S.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, **S.Ü. Öğrenci Sağlık Merkezi,KONYA

Bu vaka-kontrol araştırması, 3-28 Nisan 1995 tarihleri arasında S.Ü. Öğrenci Sağlık Merkezine başvuran öğrenciler arasında yapıldı. Kronik farenjiti olan ve olmayan 100'er öğrencinin sigara içme durumu, sigara içme miktarı ve süresi araştırıldı. Kronik farenjiti olanlarda kontrol grubuna göre sigara içme oranı daha yüksek bulundu ($p=0,000$). Kronik farenjit belirti ve bulguları ile hem sigara içme miktarı ($r=0,415$ $p=0,000$) hem de sigara içme süresi ($r=0,661$ $p=0,001$) arasında doğrusal ilişki bulundu. Sigara içme miktarı ve içme süresi arasında da anlamlı bir ilişki vardı ($r=0,595$ $p=0,000$). Sigaranın, yalnızca uzun süreli etkileri değil, aynı zamanda görülme sıklığı ve absenteizm yönünden en yüksek orana sahip olan üst solunum yolu enfeksiyonlarını artırma gibi kısa süreli etkilerinin de dikkate alınması gerektiği kanısına varıldı.

ESKİŞEHİR İLİ KIRSAL ALANINDA KORONER KALP HASTALIĞI RISK FAKTÖRLERİNİN GENEL BİR DEĞERLENDİRMESİ

Selma Metintaş, Cemalettin Kalyoncu, Sait Etiz

Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı,
Eskişehir

Çalışmamız, ilimiz kırsal alanında koroner kalp hastalığı için biliner, risk faktörleri arasında yer alan hipertansiyon, hiperlipidemi, şişmanlık ve sigara kullanımı sıklığını araştırmak amacıyla planlandı. 20-69 yaş grubu nüfusu 1756 olan 5 köyden, rastgele örnekleme ile seçilen 472 kişiye ulaşıldı. Bu kişilerin boy uzunlukları, vücut ağırlıkları ve arteriyel kan basınçları ölçüdü, serum trigliserit ve kolekterol düzeylerini belirlemek için venöz kan örneği alındı; bazı demografik özellikleri, öz ve soy geçmişleri ile sigara alışkanlıklarını belirleyip irdelemeyi hedefleyen bir anket yüz yüze görüşme ile dolduruldu. Elde edilen sonuçlar yaşa ve cinse göre irdelendi.

Çalışmamızın olgu grubunu oluşturan 472 kişinin %38.6 (182)si erkek, %61.4 (290)'ü kadın idi. 'Beden kitle indeksi'ne göre kadınların %22.1 (64)'inin,erkeklerin %8.2 (15)'sinin şişmanlık sınırı üzerinde kaldığı belirlendi. Erkeklerin %61.5 (112)'u kadınların %10.7 (31)'si düzenli sigara içicisi idi. Çalışma sırasında erkeklerin %15.9 (29)'unda kadınların %19.6 (57)'sındaarteriyel kan basıncı yüksek değerde (140/95 mm Hg ve üstü) saptandı ya da hipertansiyon tanılı olup ilaç kullandıkları öğrenildi. Kadınların %7.9 (23)'unda, erkeklerinde %6.6 (12)'sında serum koleksterol değerinin 250 mg/dL'yi aştığı belirlenirken, serum trigliserit düzeyinin yaş ve cinse göre belirlenmiş sınır değerini aşanların aranı kadınlar ve erkekler için sırasıyla %19.7 (57) ve %14.3 (26) idi.

Sonuçda, sigara içiciliği başta olmak üzere koroner kalp hastalığı risk faktörlerinin kırsal alanda da küçümsenmeyecek düzeylerde olabildiği dolayısıyla, bu bölgelerin sosyo-kültürel ve ekonomik özellikleri dikkate alınarak konu hakkında özgün eğitim çalışmalarının gerektiği kanaatine ulaşıldı.

KAYSERİ SAĞLIK GRUP BAŞKANLIĞI BÖLGESİNDE ERİŞKİN TİPİ DİABETİS MELLİTUS PREVALANSI

Prof. Dr. Yusuf ÖZTÜRK *, **Prof. Dr. Mualla AYKUT ***,
Doç. Dr. Fahrettin KELEŞTİMUR **, **Prof. Dr. Osman GÜNAY ***,
Doç. Dr. Fevziye ÇETİNKAYA *, **Prof. Dr. Osman CEYHAN ***,
Uzm. Dr. Mücahit EĞRİ *

* Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

** Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı

ÖZET

Bu çalışma, 1991-1994 yıllarında, "Kayseri Sağlık Grup Başkanlığı Bölgesi"nde yapılmıştır. Araştırma örneğini, 30 ve üzeri yaş grubu erkek ve kadınlardan sistematik örnekleme ile seçilen 4000 kişi oluşturmuştur. Ancak, yaklaşık % 7'si çeşitli nedenlere bağlı olarak araştırma dışı kalmışlardır.

Çalışma 5 sağlık ocağında yürütülmüştür. Sağlık ocağı hekimleri örneğe çıkan kişilerden açlık kan şekeri düzeyine glukometre ile idrar şekere ise glukostikle bakarak değerlendirmişlerdir. Açlık kan şekeri düzeyi 140 mg'ın üzerinde olanlar şeker hastası kabul edilmiştir. Hastalığı teyid için açlık kan şekeri düzeyi yüksek bulunanlar Erciyes Üniversitesi Hastanesi Endokrinoloji Bilim Dalı'na sevk edilmişlerdir. Bu hastanede yapılan tetkikler iki ölçüm arasında fark olmadığını göstermiştir.

Sonuç olarak şeker hastalığı prevalansı % 5.6 olarak saptanmıştır. Ancak açlık kan şekeri düzeyleri, erkeklerde kadınlardan, 50 ve üzeri yaş grubundakilerde, 49 ve aşağı yaş grubundan; orta ve üzeri eğitim alan grubun, ilk ve aşağı eğitim alan gruptan; memur ve serbest meslek gruplarında, diğer meslek gruplarından; ekonomik durumu kötü olanlarda, ekonomik durumu iyi olanlardan; şişman olanlarda, hafif şişman olanlardan; tansiyonu yüksek olanlarda, tansiyonu normal olanlardan daha yüksek bulunmuştur.

KRONİK ALKOL BAĞIMLILARINDA DERİ OYMACIĞI BULGULARI

Hakan Polat (1), Halim İşsever (2), H.Hilmi Sabuncu (3),
Duran Çakmak(4).

1 İst .Tıp Fakültesi İç Hastalıkları A.B.D. Bakteriyoloji Lab.

2 İst .Tıp Fakültesi Bilgi İşlem Birimi.

3 İst .Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.D.

4 Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi.

Bu araştırma materyelini Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi (AMATEM) 'de tedavi gören 27 erkek ve 1 kadın toplam 28 kronik alkol bağımlısı olan hasta oluşturmuştur. Kontrol gruplarını 250 erkek ve 250 kadın toplam 500, 1859 erkek ve 1674 kız toplam 3533 olgu oluşturmuştur. Kontrol grupları Atasü ve Polat'ın kontrol gruplarıdır.

Kronik alkol bağımlısı bireylerin el parmak uçları ve elin volar yüzeyindeki derioymacığın örnekleri mürekkepli metod ile kağıt üzerine, kontrol grubunun örnekleri ise Faurot Ltd firması tarafından imal edilen kimyasal bir sıvı ile ıslatılmış istampa ve bu sıvıya duyarlı özel kağıtlar ile tespit edilmiştir.

El parmak uçlarındaki örnekler , toplam çizgi sayısı (TRC), elin palmar yüzeyindeki örnekler , palmar a-b çizgi sayısı , palmar atd açısı, simian ve sidney çizgileri değerlendirilmiştir. Deri oymacıklarının analizinde stereoskopik mikroskop kullanılmıştır.

Kronik alkol bağımlısı olan bireylerin el parmak uçlarındaki örnekler normallerle karşılaştırıldığında, sol elde I., II., III. ve IV. sağ elde I. ve IV. parmaklarda kemer örneğinin arttığı, sağ elde II. ve III. parmaklarda azaldığı gözlenmiştir. Ulnar ilmek frekansı, sol elde I. IV. ve V , sağ elde I. III. ve V. parmaklarda arttığı, sol elde II. III. parmaklarda , sağ elde II. ve III . parmaklarda azaldığı saptanmıştır. Radial ilmek tipi sol elin II. ve III . parmaklarında artmış, sağ elin II. parmağında azalmıştır. Dügüm örneği sağ elin II. parmağında arttığı, diğer parmaklarda azaldığı tespit edilmiştir.

Kronik alkol bağımlılarında normallere göre palmar I. I' ve H ilmekleri fazla , H ilmeği ve t' triradiusu az, A temel çizgisinin 3 ve 4 numaralı yerlere açılma sıklığı fazladır. Erkek olguların el parmak uçlarında toplam çizgi sayıları , sol ve her iki ellerinde atd açısının az ve simian çizgisinin fazla oluşu önemli bulgulardandır.

Yapılan bu çalışmamızda kronik alkol bağımlılığı etiyojisinde genetik faktörlerin rolü araştırılarak , olguların derioymacığın örneklerinin normallerden farklı özellik gösterdiği saptanmıştır.

KRONİK ALKOL BAĞIMLILARINDA RENK GÖRME

Halim İşsever (1) , H.Hilmi Sabuncu(2), Hakan Polat(3),
DuranÇakmak (4)

1 İstanbul Tıp Fakültesi Bilgi İşlem Birimi

2 İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.D.

3 İstanbul Tıp Fakültesi İç Hast. A.B.D. Bakteriyojisi Lab.

4 Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi

Son 30-40 yıl içerisinde gençler arasında alkol tüketiminin miktarı ve sıklığı artmış, içkiye başlama yaşı küçülmüştür. Alkol tüketiminin insan vücudu üzerinde kısa ve uzun süreli etkileri bulunmaktadır. Uzun süreli çok fazla alkol kullanımı , yaşam süresini kısaltmakta bireyi kanser, ülser, kalp rahatsızlığı, kas erimesi, malnütrisyon ve karaciğer sirozu tehlikelerine sokmaktadır. Bununla birlikte alkol kullanımı , sadece vücudu değil aynı zamanda davranışlarda etkilemektedir.

Bu araştırmamızda , alkol bağımlısı kişilerde ; alkolün renk görme fonksiyonları üzerine etkisini araştırdık.

Araştırma kapsamına 33 alkol bağımlısı kişi (31 erkek 2 kadın) alındı. Kişilere , görme bozukluğu olup olmadığını tespit etmek için yakın uzak görme eşelleri, renk görmelerini tespit içinde Farnsworth-Munsell 100-Hue testi uygulandı. Çalışma kapsamında bulunan kişilere FM-100 Hue testi , gün ışığı alan oda aydınlığında , önce sağ sonrada sol göz olmak üzere uygulanmış ve zaman sınırlaması getirilmemiştir.

Sonuçlar alkol kullanmayan , aynı yaş grubuna mensup 50 kişi olarak belirlenen kontrol grubu skorları ile karşılaştırıldı.

FM-100 Hue Testi skorları total ve partial (mavi-sarı , kırmızı -yeşil) hata skorları olarak hesaplandı. Görmesi tam ve tama yakın olan alkol bağımlısı grubun FM-100 Hue testi partial ve total hata sağ ve sol göz olarak skorları sırası ile 67.16•36.87, 45•32.63, 112.16•67.84, 67.63•37.46, 53.66•41.81, 121.29•75.26 dir. Kontrol grubunun ise sırası ile 22.18•13.54,13.80•8.32, 35.98• 19.83, 21.60•10.95, 13.96•9.35, 35.56•18.18 dir.

İki grup arasında total ve partial hata skorları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar elde edilmiştir (p<0.001).

Elde edilen sonuçlardan aşırı alkol kullanımının renk görme fonksiyonlarına olumsuz etkileri olduğu sonucuna varılmıştır.

ÜLKEMİZDE RESMİ KAYITLARDAN KANSER-MESLEK İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

H.Gül*, T.Akbulut**, H.Sabuncu*, Y.Özden*

* İ.Ü.İst.Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

** İ.Ü.Onkoloji Enstitüsü Kanser Epidemiyolojisi Bilim Dalı

Mesleksel kanser araştırmalarındaki önceliklerden biri, kanser riskinin, maruz kalan şahıslarda, maruz kalınan etken veya etkenlerden dolayı olup olmadığı yargısının yapılmasına izin verecek bilgiyi toplamaktır. Çalışma gruplarında maruziyet ve kanser riski arasındaki ilişkiyi incelerken doğru bilgi kullanmak çok önemlidir.

Bu çalışmada ülke genelindeki resmi kayıtlar (D.I.E., S.S.K., S.S.Y.B.) incelenerek bunların mesleksel maruziyeti değerlendirmelerindeki yeterlilikleri, eksiklikleri örneklerle uygulamalı olarak gösterilmiştir.

1991 yılı için kanser ölümleri ve il sigortalı nüfusları arasında yapılan analizde korelasyon katsayısı $r = 0.61$, $p < 0.001$ bulunmuş olup aralarında anlamlı bir ilişki vardır. S.S.K istatistik yıllıklarında görülen kanser ölüm sayıları ise (ort. 22.11 ± 9.85), ana toplum kanser ölüm hızına göre hesaplanan beklenen sayıların (ort. 773.45 ± 132.47) çok altındadır. Köy ve bucakları kapsayan resmi nüfuslar kullanıldığında, standardize kanser ölümleri, sigortalı nüfusun yoğun olduğu illerde daha fazla bulunmuş (sırayla İstanbul, İzmir, Bursa, Eskişehir, Ankara), buna karşın köy ve bucak nüfusları dikkate alınmadan yalnız il ve ilçe nüfusları göz önüne alınarak yapılan analizde bu ilişki gözlenmemiştir.

Sonuç olarak ülkemizdeki mevcut verilerin, etkeni mesleksel olarak tanımlanabilecek kanserlerin epidemiyolojik yönlerini ortaya koymada, yararlı bir kaynak olarak kullanılabilirliği olanaklarının sınırlı, hatta yok denecek kadar az olduğu söylenebilir. Bir an önce kayıtların, güvenilir çalışmalara taban oluşturacak veriler elde etmek amacıyla daha düzenli, sistemli ve doğru olarak kaydedilmesi gereği son derece açıktır.

ÜMRANIYE BÖLGESİNDEKİ EVLİ KADINLARIN VE MARMARA TIP FAKÜLTESİ HASTANESİNDEKİ KADIN DOKTORLARIN MEME VE SERVIKS KANSERLERİNE İLİŞKİN BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARI

Dr.Özlem Özmen Sarıkaya*, Prof.Dr.Şanda Çalı*, Yrd.Doç.Dr.Melda Kayhan Karavuş*, Dr.İrşad Save Cebeci*, Int.Dr.Nuray Aktay, Int.Dr.Örkt Ayaz, Int.Dr.Nuray Erin, Int.Dr.Özgür Özbey, Int.Dr.Uluhan Sili

* Marmara Üniversitesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

İstanbul, Ümraniye Eğitim ve Araştırma Bölgesindeki 20-49 yaş grubu evli kadınlardan örnekleme ile seçilen 227 kadın ve Marmara Tıp Fakültesi Hastanesinde görevli 43 kadın doktor üzerinde yapılan bu kesitsel araştırmada, kadınların meme ve serviks kanseri ile ilgili bilgi, tutum ve davranışları ile ilgili değişkenler saptanmıştır. Araştırmanın istatistiksel olarak anlamlı bulguları arasında, Ümraniye'den araştırmaya katılan kadınların meme kanseri hakkındaki bilgi düzeylerinin sosyo-ekonomik düzeyle birlikte ($\chi^2=25.968$ $p<0.0001$) ve eğitimle paralel artış gösterdiği saptanmıştır. ($\chi^2=22.434$ $p<0.0001$) Benzer şekilde serviks kanseri hakkındaki bilgi düzeyleri de sosyo-ekonomik durum ($\chi^2=20.669$ $p<0.0001$) ve eğitim durumuna ($\chi^2=23.246$ $p<0.0001$) göre anlamlı olarak farklı bulunmuştur. Rahim ağzı sürüntüsü (RAS) aldırma durumu genç yaş grubu (20-30 yaş) grubundaki kadınlarda daha ileri yaşlardaki kadınlara istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha düşük bulunmuştur. ($\chi^2=15.482$ $p<0.0001$). Serviksle ilgili yakınma/öyküsü olan kadınlarda RAS aldırma yüzdeki daha yüksek olarak saptanmıştır ($\chi^2=5.434$ $p<0.02$) Sosyal güvenceleri olan kadınlarda RAS aldırma yüzdesi daha fazla bulunmuştur ($\chi^2=12.856$ $p<0.0001$). Meme muayenesi yapan grup yapmayanlarda karşılaştırıldığında eğitim düzeyinin anlamlı olarak yüksek olduğu görülmüştür ($\chi^2=12.67$ $p<0.0001$).

Araştırmaya Ümraniye'den katılan kadınlar ile Marmara Tıp Fakültesi Hastanesi'ndeki kadın doktorların meme muayenesi yapma ($Z=3.56$ $p<0.001$) ve PAP smear aldırma (4.57; $p<0.001$) yönünden karşılaştırıldığında ikinci grup bu yöntemleri kullanma yönünden anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

GÖLBAŞI EĞİTİM VE ARAŞTIRMA BÖLGESİ'NDE 1982-1993 YILLARI ARASINDA ERİŞKİN NÜFUSUN DEMOGRAFİK VE SAĞLIK DÜZEYİ İLE İLGİLİ BAZI VERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Dilek Öztaş, Uzm. Dr. Ayşegül Saraç

Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Hak Sağlığı Anabilim Dalı, Araştırma Görevlisi.

Yirminci yüzyılın en önemli gerçeklerinden birisi de erişkin, özellikle yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranla artışı ve sağlık problemlerinin gümeme gelişidir.

Çalışma, Ankara, Gölbaşı Eğitim ve Araştırma Bölgesi'nde, 1982-1993 yılları arasında, erişkin nüfusun demografik ve sağlık düzeyi ile ilgili bazı verilerini irdeleme amacındadır.

Bu çalışma; Gölbaşı Eğitim ve Araştırma Sağlık Grubu Bakanlığı'nın kuruluşundan bu yana yayınlamış olduğu onbir yıllık çalışma raporlarının incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir.

1983 yılında 25 yaş üzeri nüfusun (45246 kişi) genel nüfusa oranı %35.49 ve 65 yaş üzeri nüfusun (3507 kişi) genel nüfusa oranı %2.75 iken, 1988 yılında sırasıyla (13840 kişi) %44.01 ve (1155 kişi) %3.5, 1993 yılında (18188 kişi) %48.88 ve (1796 kişi) %4.83 olmuştur. Erişkin yaş grubunda (özellikle yaşlı popülasyonda) en sık görülen ilk beş hastalık incelendiğinde kronik hastalıkların büyük rol üstlendiği göze çarpmaktadır. 65 yaş üstünün Yaşa Özel Ölüm Hizmetleri (YÖÖH) (%...) hesaplanmış. 1983'te 26.5 1989'da 33.5 ve 1992'de 41.3 bulunmuştur. Yine aynı popülasyonun Yaşa Özel Orantılı Ölüm Hızları (YÖÖÖH) (%...) hesaplanmış 1983'de 28.8, 1989'da 45.0 ve 1992'de 54.2 bulunmuştur.

65 yaş üstü nüfus 1991 den itibaren %4 oranını aşmış, bölge nüfusu genç nüfus görünümünden olgun olgun nüfus görünümüne geçiş yapmıştır. Erişkin özellikle yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranı yıllar itibariyle artmaktadır. Buna karşılık birinci basamakta verilen hizmetler erişkinlerin sağlık sorunlarına yaklaşımda genellikle çok yetersiz kalmaktadır.

Erişkin yaş grubunda, özellikle yaşlı popülasyonda sık görülen kronik hastalıklara yönelik spesifik programlar geliştirmek ve bu grubu koruyucu hekimlik şemsiyesi altına almak, tüm dünya için olduğu gibi, bizim için de kaçınılmaz bir sorumluluktur.

AKRABA EVLİLİĞİNİ ÖNLEMEDE EĞİTİMİN ROLÜ

Servet Özgür, Ferit Koçoğlu, Hüseyin Polat,
Gülay Koçoğlu, Haldun Sümer, Serkis Kılıçarslan.

Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi

Bu araştırmada Ulaş Eğitim Araştırma Sağlık Bölgesi'nden 55 köy ve 1 ilçe merkezindeki 4788 ailenin akraba evliliği durumları ve araba evliliğinin çocuk sağlığı üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu arada 30 köy deney, 25 köy de kontrol grubu olarak ayrılarak, deney grubundaki köylerde evlenecek yaşta çocuğu olan ailelere "Akraba evliliğinin sakıncaları" konusunda üç yıl süreyle eğitim yapılmıştır.

Sonuçta bölgede akraba evliliği yapma orantısının (% 24.7) ve akrabalık katsayısının yüksek olduğu özellikle 1. derece akraba evliliğinden doğan çocuklarda ölü doğum, sakat doğum, erken neonatal ölüm ve bebek ölüm hızlarının yüksek olmamakla birlikte yapılan eğitim, 1. derece akraba evliliğinde düşme sağlamıştır. Bu bulgu deney grubunda akrabalık katsayısının düşük olmasıyla da desteklenmiştir. Toplum akraba evliliği yapma orantısı üzerinde eğitimin önemli etkisi olmadığı belirlenmiştir.

Eğitim süresinin uzatılmasının sonuçları daha belirgin ortaya çıkmasını sağlayacağı kanaatine varılmıştır.

SAĞLIK OCAKLARINDA BİLGİSAYAR

Tacettin İNANDI*, Yaşar KAHRAMAN**, Gülseren AĞRIDAĞ*

* Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı

** T.C Ziraat Bankası Adana Şubesi

İki yıl önce Doğan kent Sağlık Eğitim Araştırma Bölgesi, Doğan kent Sağlık Ocağı'nda otomasyon çalışmaları başlatıldığında, amaca uygun bir paket program gereksinimi doğdu. Böyle bir programın bulunamaması nedeni ile, sağlık ocaklarına yönelik bir programın oluşturulma çabaları başlatıldı. İki yıl sonra bugün, Clipper Summer 87 bilgisayar programlama dilinde, sağlık ocaklarında bulunan mevcut kayıt sistemine uygun olarak hazırlanmış olan Sağlık Ocağı Programı (SP) geliştirildi. SP'de ev halkı tespit fişi, gebe-lohusa izlem fişi, kişisel izlem fişi, 15-49 fertil yaş kadın formu, ölüm kayıtları, personel bilgi formu, demirbaş eşya kayıt formu ile ilgili olarak, kayıt yapma, tablo, rapor alma, denetleme gibi işlemler yapılabilmektedir. Buna ek olarak, arşiv kayıtları ve kayıtlara gözetme (browse) seçenekleri de bulunmaktadır.

SP, Doğan kent Sağlık Ocağı'nda doktor, ebe-hemşire ve memurlar tarafından kullanılmaktadır.

AKRABA EVLİLİĞİNİ ÖNLEMEDE EĞİTİMİN ROLÜ

Servet Özgür, Ferit Koçoğlu, Hüseyin Polat,
Gülay Koçoğlu, Haldun Sümer, Serkis Kılıçarslan.

Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi

Bu araştırmada Ulaş Eğitim Araştırma Sağlık Bölgesi'nden 55 köy ve 1 ilçe merkezindeki 4788 ailenin akraba evliliği durumları ve araba evliliğinin çocuk sağlığı üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu arada 30 köy deney, 25 köy de kontrol grubu olarak ayrılarak, deney grubundaki köylerde evlenecek yaşta çocuğu olan ailelere "Akraba evliliğinin sakıncaları" konusunda üç yıl süreyle eğitim yapılmıştır.

Sonuçta bölgede akraba evliliği yapma orantısının (% 24.7) ve akrabalık katsayısının yüksek olduğu özellikle 1. derece akraba evliliğinden doğan çocuklarda ölü doğum, sakat doğum, erken neonatal ölüm ve bebek ölüm hızlarının yüksek olmamakla birlikte yapılan eğitim, 1. derece akraba evliliğinde düşme sağlamıştır. Bu bulgu deney grubunda akrabalık katsayısının düşük olmasıyla da desteklenmiştir. Toplum akraba evliliği yapma orantısı üzerinde eğitimin önemli etkisi olmadığı belirlenmiştir.

Eğitim süresinin uzatılmasının sonuçları daha belirgin ortaya çıkmasını sağlayacağı kanaatine varılmıştır.

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINDA SAĞLIK HABERCİLİĞİ VE BU ARAÇLARIN HALKIN SAĞLIK EĞİTİMİNDE KULLANIMI

Kemal Hoşgeçin, Gülseren Tozkoparan,
Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü

Sağlık haberciliği ile ilgili olarak sağlık sektörü ile basın yayın kuruluşları arasındaki iletişim eksiklerinin saptanması ve giderilmesine yönelik politika ve stratejilerin belirlenmesi; ayrıca, halkın sağlık eğitiminde kitle iletişim araçlarından yararlanma yollarının saptanması amacıyla bir araştırma yapılması planlandı.

Söz konusu araştırmanın kapsamına, hem yerel hem de ülke düzeyinde yayın yapan gazete, televizyon, radyo, dergi ve haber ajanslarının ilgililerinin alınması planlandı ve bu doğrultuda bir örnekleme gidildi. Yerel ve ülke düzeyinde yayın yapan gazete, radyo ve televizyonların çeşitli düzeyde yetkilileri ile yüz yüze görüşmeler yapıldı. Görüşmeler sırasında daha önce hazırlanmış olan temel soru listeleri kullanıldı. Bunun dışında araştırma amacıyla gidilen illerde, halkın yayın kuruluşları ve sağlık haberleri/ programları ile ilgili görüşlerinin kabaca değerlendirilebilmesi amacıyla bir de halk anketi düzenlenerek halkla görüşüldü. Tüm araştırma kapsamında incelenen konular ayrı başlıklar halinde ele alınarak incelendi. Araştırma sonucunda elde edilen bulguları kısaca özetlemek gerekirse;

Sağlık muhabirliği alanında genel olarak bir uzmanlaşma yoktur. Oysa ki görüldüğü medya mensuplarının hemen hepsi bu görüşü desteklemektedir. Sağlıkla ilgili konularda belli bir politika belirlemiş ve bu amaçla düzenli olarak yayın yapan kuruluş sayısı çok az bulunmuştur. Özellikle ticari amaçlı televizyon ve radyolarda sağlıkla ilgili programlara fazla yer verilmemesinin temel nedeninin, izleyici sayısı ile ilgili kaygılar olduğu saptanmıştır. Halkın sağlık konularına oldukça ilgili olduğu ve bu alandaki yayınlardan en az birkaçını yakından izleyerek, işlenen konuları duyarlılıkla takip ettiği belirlenmiştir. Halkın, basın-yayın organlarını şikayet yeri olarak gördükleri ve sağlıkla ilgili problemlerinde buraları arayıp yakındıkları dile getirilmiştir. Basın-yayın organları mensupları, Sağlık Bakanlığı ve Sağlık Müdürlükleri ile iletişimsizlik, Devlet Memurları Kanunu, bürokrasi... gibi nedenlerden dolayı sağlık çalışanları ile yeterince görüş alışverişinde bulunamadıklarını, bu yüzden bazen doğru ve ayrıntılı haber verilemediğini, araştırma ve doğrulama olanağı bulamadıklarını belirtmişlerdir. Muhabirler resmi girişimlerinin sonuçsuz kalması ya da geç yanıtlanması gibi nedenlerle haber kaynağı olarak en çok yakınlarındaki sağlık personelinin ve sağlık meslek kuruluşlarını kullanmaktadırlar. Muhabirler yararlanabilecekleri yayımlar konusunda kendilerine yardımcı olunması gerektiğini de vurgulamaktadırlar.

Görüşmelerden elde edilen veriler sonucu birtakım öneriler geliştirilmiştir. Bunlar:

1. Sağlık Bakanlığı, basın-yayın kuruluşlarına, halkın sağlık konusunda eğitilmesini sağlamak amacıyla bilgi aktarmalıdır.

2. Bilgi akışı, Sağlık Bakanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği ve Sağlık Müdürlüklerinde oluşturulacak birimler aracılığı ile olmalıdır.

3. Sağlık Bakanlığı üst düzey yöneticileri, basın-yayın kuruluşlarının yöneticileri ile belli aralarla bir araya gelmelidir.

4. Bakanlık ve basın-yayın kuruluşları birlikte ve belli aralarla halkın sağlık eğitim ihtiyacını, bu konuda medyadan yararlanma durumunu, basın-yayın organlarında sağlık konularının işlenmesi ile ilgili verilerin elde edileceği araştırma ve değerlendirme toplantıları yapmalıdır.

5. Sağlık Bakanlığı, basın-yayın organlarında yayınlanan sağlık haberleri/yazıları/programlarını sürekli izleyerek doğruluk, yeterlilik, güncellik ve etik açılarından değerlendirmelidir.

6. Basın ve yayın organlarının tabi olduğu mevzuat gereği sağlık konularının işlenme biçimi, süre ve içeriği ile ilgili zorunlulukların hayata geçirilmesi için Sağlık Bakanlığı yaptırım uygulayabilmelidir ve bu uygulama zorunluluğunun takipçisi olmalıdır.

7. Bakanlık, basın-yayın kuruluşlarının oluşturdukları birliklerle işbirliği yapmak, ortak amaçlar ve çalışma zeminleri yaratmak için çaba göstermelidir.

8. Sağlık Bakanlığı dışındaki sağlıkla ilgili kuruluşlar basın-yayın kuruluşları ile Bakanlık ve Sağlık Müdürlükleri ile de koordineli bir şekilde iletişim kurmalı, onları materyal ve bilimsel danışmanlık açısından desteklemelidir.

9. Basın-yayın kuruluşları, kişi haklarına saygılı ve halka doğru bilgi verme temel ilkelerinden hareket ederek, araştırmalara dayalı, Basın Ahlak Yasası ve etik kurallara uygun haber/program yapmalıdır.

10. Halkın sağlık eğitimine yönelik olarak hazırlanan yayınlarda doğruluk, izlenebilirlik, doyuruculuk ve süreklilik koşulları yerine getirilmeye çalışılmalıdır.

Bu öneriler doğrultusunda kitle iletişim araçları ile işbirliğine gidildiği ve bir sistem oluşturulduğu takdirde halkın sağlık eğitimi konusunda olduğu kadar medya ile sağlıklı ilişkiler yürütme konusunda da ciddi adımlar atılmış olacaktır.

GÖLBAŞI EĞİTİM VE ARAŞTIRMA BÖLGESİ'NDE 1982-1993 YILLARI ARASINDA 15-49 YAŞ KADIN GRUBUNUN DEMOGRAFİK VE SAĞLIK DÜZEYİ İLE İLGİLİ BAZI VERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Dilek Öztaş, Uzm. Dr. Ayşegül Saraç,
Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Araştırma
Görevlisi.

Sağlık, toplumsal yaşamın en önemli unsurlarından biridir. Özellikle annenin ve doğacak bebeğin sağlığının korunması tüm toplumlarda olduğu gibi ülkemiz için de ayrı bir önem taşımaktadır.

Çalışma, Ankara-Gölbaşı Eğitim ve Araştırma Bölgesi'nde, 1982-1993 yılları arasında, 15-49 yaş kadın grubunun demografik ve sağlık düzeyi ile ilgili bazı verilerini irdeleme amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışma, Gölbaşı Eğitim ve Araştırma Sağlık Grup Başkanlığı'nın kuruluşundan bu yana yayınlamış olduğu onbir yıllık çalışma raporlarının irdelenmesi ile gerçekleştirilmiştir.

15-49 yaş kadın nüfusunun toplam kadın nüfusuna oranı 1983'de %48.34 iken, giderek artarak 1988'de %53.39 olmuştur. Daha sonraki yıllarda artış durmuş ve 1993'te %52.17 (Türkiye'de %51.00) olarak gerçekleşmiştir. 15-49 yaşlarındaki evli kadınların aynı gruptaki tüm kadınlara oranı 1986'da %60.34 iken, 1989'da %65.97 ve 1993'te %69.61 (Türkiye için, evli kadınlar arasında modern bir doğum kontrol yöntemi kullananlar 1986'da %40.74, 1989'da %46.68 ve 1993'te %47.25 (Türkiye'de %34.5) olmuştur. 1982'de modern yöntemlerin kendi içindeki oranı %27.76 RİA, %28.56 hap ve %43.68 kondom iken, zamanla hap ve kondom oranları azalıp RİA artmıştır. 1993'de %68.12 RİA, %6.72 hap ve %19.78 kondom ve % 5.38 tüp ligasyonu olarak gerçekleşmiştir.

Bölgede 1000 kadın (15-49 yaş) başına düşen hekim, hemşire ve ebe sayıları 1982-1993 arasında düzenli bir artış göstermiş, buna karşılık gebe başına düşen izlem sayısı değişmemiş, 1982'de 3.8, 1988'de 3.7 ve 1993'de 3.7 olmuştur. Evde sağlık personeli ile ve sağlık personeli yardımı olmadan yaptırılan doğumların oranı hızla düşerken hastanede olan doğumlar artmaktadır. (1993'de %91.00)

Ülkemizde birinci basamak temel sağlık hizmetlerini vermekle yükümlü olan sağlık ocakları entegre-polivalan hizmet sunma anlayışına uygun olarak, yüksek riskli grup olan 15-49 yaş kadın grubuna vermesi gereken hizmetleri kapsayıcılığını kantite ve kalitesini arttırmalıdır.

ESKİŞEHİR İLİ SAĞLIK OCAKLARINDA ÇALIŞAN HEKİMLERİN EĞİTİMLERİ-TUS VE UZMANLAŞMA HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

B.İŞıklı, A. Ünsal, S.Etiz, C.Kalyoncu, S.Metintaş

Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD.

Eskişehir ilinde görevli Sağlık Ocağı Hekimlerinin eğitimi TUS (Tıpta Uzmanlaşma Sınavı) ve uzmanlaşma konularındaki görüşlerini belirlemek amacı ile 15 Nisan-15 Haziran 1995 tarihleri arasında toplam 20 sorudan oluşan bir anket uygulandı.

Hekimlerin %70'i Tıp Fakültesine isteyerek girmişdi.

Hekimlerin %28.9'u öğrenim gördükleri fakültelerin pratisyenliğe yönelik olduğunu söylerken %63.3'ü mezun olduklarında kendilerini pratisyen olarak yeterli görmediklerini belirtti.

%51.2'si TUS'un seçiciliğinin olmadığı söylerken %94.4'ü TUS'a girmişdi %35.6'sı mutlaka uzman olunması gerektiğini belirtti.

9'u ilk görev yerinde bulunduğunu geriye kalan 81 hekimin %59.3'ü ikinci ve sonraki atamaları için araya adam koyduklarını belirtti.

Ankete katılan hekimler, bazı hekimlerin yurtdıŐında ihtisasa başlamış gibi görünüp yatay geçiş yaparak ihtisaslarını Türkiye'de yapmalarından sıkıntı duyduklarını belirttiler.

YARIKENTSEL ve KENTSEL BÖLGEDEKİ GEBELERİN BESLENME ALIŞKANLIKLARI ve BESİN TÜKETİMLERİ

Altan (Kutlar) E. , Egemen A.

EÜTF Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Çocuk Sağlığının temellerinin atıldığı en önemli dönem olan, intrauterin dönem özellikle annenin, ve çok sık doğum yaptığı ülkelerde, anne ve çocuk sağlığı açısından daha büyük önem taşır. Bu dönemde annedeki fizyolojik ve biyolojik değişiklikler ve bebeğin oluşan organizması nedeniyle besin gereksinimleri artmıştır. Beslenme farklılıklar gösterir. Bu gereksinimlerin doğru bir biçimde karşılanmaması anne ve bebeğin sağlığını olumsuz etkiler. Bu nedenle gebe beslenmesindeki hizmet planlamasında önem taşır.

Bu çalışmada sosyoekonomik ve kültürel farklılıkların bulunduğu iki yerleşim yerinde rasgele yöntemlerle seçilen, toplam 230 gebede I, II ve III trimesterde beslenme konusundaki bilgileri ve üç günlük besin tüketimleri saptanmıştır. Bilgiler ev ziyaretleri sırasında karşılıklı görüşme tekniğine göre toplanmıştır.

Her iki yerleşim yerindeki araştırmaya katılan gebelerin 1989 RDA'sında önerilen besin öğeleri miktarlarına göre protein, kalsiyum, demir, fosfor, niasin ve riboflavin'i önerilenden daha az, karbonhidrat, vitamin A ve C'yi önerilenden fazla tükettikleri görülmüştür. Enerji alımı her iki bölgede de önerilen değerlerdedir. Tiamin alımı yarıkırsal bölgede, riboflavin tüketimi ise kentsel bölgedeki gebelerde daha fazladır. Her üç trimesterde besin öğelerinin tüketimleri farklılıklar göstermektedir.

Yarıkentsel bölgedeki anne adaylarının %19.4'ü kentsel bölgedeki anne adaylarının %43.5'i yeterli beslenme bilgisine sahiptir. Her iki grupta diğer gebelerin bilgileri ise kısmen yeterli yada yetersizdir. Gebelerin beslenme bilgi puanı ile doğru besin tüketimleri arasında anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

İSTANBUL ÜMRANIYE BÖLGESİNDE VE TIP ÖĞRENCİLERİNDE ORGAN BAĞIŞINA YAKLAŞIM

Melda Karavuş*, Osman Hayran**, İhsan N.Akpınar***, Hüseyin Ekici***, Ömer Şeref***, Tuğba Topçu***, Hale Ilıca***

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

İstanbul Ümraniye Bölgesi'nde örneklemeyle seçilen 18-65 yaş grubu 300 kişi ve Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi 4.5 ve 6'ncı sınıf öğrencileri (283 kişi) üzerinde yapılan bu kesitsel araştırmada, her iki grubun da yaklaşık yarısının öldükten sonra organlarının bağışlanmasını istedikleri ortaya çıkmıştır ($X^2=5.608$; $p>0.05$) Ümraniye grubunda öldükten sonra kendi organlarının bağışlanmasını isteme durumu öğrenim düzeyine göre anlamlı şekilde farklı bulunmuştur ($X^2=32.090$; $p<0.0001$) Hayattayken kendi organlarının bir hastaya nakledilmesine Ümraniye grubunun (%37.4) tıp öğrencilerinden (%22.6) daha sıcak baktıkları ortaya çıkmıştır. ($X^2=25.456$; $p<0.0001$) öldükten sonra kendi organlarının bir başkasına nakledilmesini istemeyenler gerekçe olarak Ümraniye grubunda "dini inançlarına aykırı" olduğunu (%41.0); Tıp öğrencilerinde ise "cesaretlerinin bütünlüğünün korunmasını "istediklerini" (%17.2) göstermişlerdir ($p<0.0001$) Ölen yakınlarının organlarını bağışlamak istemeyenlerin gerekçeleri açısından ise her iki grup arasında anlamlı fark bulunmamıştır. ($p>0.05$) ve her iki grup da gerekçe olarak öncelikle ölen yakınları adına karar veremeyeceklerini" bildirmişlerdir.

* Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.Dalı Yardımcı Doçenti

** Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.D. Profesörü

***Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.Dalı Intern doktorları

ERZURUM İLİ SINIRLARI İÇİNDEKİ SAĞLIK OCAKLARINDA GÖREV YAPAN HEKİMLERİN ADLİ TIP İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

Doç.Dr. A. Nezih Kök, Yrd.Doç.Dr. Asuman Güraksın,
Uz.Dr. Hasan Çankaya

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Kurumu

Tıp ile hukuk biliminin kesişim alanını oluşturan Adli Tıp Hizmetleri-
nin yürütülmesi görevi ülkemizde, çeşitli yasalarla hekime verilmiştir. Bu
yasaların içerisinde en önemlisi ve en etkini 224 sayılı Sağlık Hizmetleri-
nin Sosyalleştirilmesi Hakkındaki Kanun ve bu kanunun 10. maddesidir.
Buna göre her sağlık ocağı hekimi kendi ocak bölgesinde adli hekimlik
hizmetlerini yürütmekle yükümlüdür.

Yasalarla verilen bu görevin yerine getirilmesi ise özel bilgiyi
gerektirir. Bu çalışmada 1994 Mart döneminde Erzurum ili sınırları içinde
mevcut 83 sağlık ocağında görev yapan 96 hekim araştırma kapsamına
alınmış ve bu hekimlere senirer öncesi anket formu yüz yüze görüşmek
sureti ile uygulanmış ve adli tıp ile ilgili bilgi düzeyleri saptanmıştır.

Adli hekimlik görevi yapan her hekimin mutlaka bilmesi gereken bazı
temel kavramların bilinme oranları şu şekilde bulunmuştur.

<u>Kavramlar</u>	<u>Bilinme Oranları (%)</u>
Hayati tehlike	32.3
Mutad işgal süresi	54.2
Çehrede sabit eser	18.8
Farik mümeyyizlik	51.0
Otopside üç boşluğun mutlaka açılacağı	8.3
Ölü lekeleri	65.6
Ölü katılığı	52.0
Çürüme	7.3

Bu ve buna benzer sorulara verilen cevaplar yeterli düzeyde buluna-
mamıştır.

Hatanın olmaması gereken ve olsa bile sonucu değiştirmeyecek ka-
dar cüzi olması gereken bir konuda "Hak konusunda" görev yapan her-
kes gibi hekiminde iyi yetiştirilmesi gereği ön koşulsuz bir şarttır. Bu ça-
lışmada Adli Tıp ile ilgili mezuniyet öncesi ve mezuniyet sonrası eğitime
önem verilmesi gereği açıkça ortaya konmuştur.

ERZURUM İLİ PASINLER VE KÖPRÜKÖY İLÇELERİNDE NONSPESİFİK KONJONKTİVİTLERİN PREVALANSI VE ENFEKSİYÖZ KONJONKTİVİTLERİN İNCELENMESİ

Asuman Güraksın, Gülay Güllülü, Ali Çolak

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi

Çalışmamız Erzurum ili KöprükÖy ve Pasinler ilçe sınırları dahilinde tüm yaş gruplarında Nonspesifik Konjonktivitlerin boyutu hakkında bilgi edinmek ve Enfeksiyöz Konjonktivitlerde en sık rastlanan mikroorganizmaları araştırmak amacıyla planlanmıştır.

Araştırma evrenimizi KöprükÖy ilçesinde 2259 hanede yaşayan 16992 kişi ve Pasinler ilçesinde 3607 hanede yaşayan 22228 kişi olmak üzere toplam 39220 kişi oluşturmaktadır. KöprükÖy ilçesindeki 32 yerleşim birimi ile Pasinler ilçesi 38 yerleşim biriminden kış şartları nedeniyle gidilebilen toplam 17 yerleşim biriminde mevcut hanelerin %20'si evreni temsil eden sayıda basit rastgele örnekleme ile seçilmiştir. Tabloların istatistiksel analizi için Ki-kare, Fisher Kesin Ki-kare ve Kolmogorov Smirnov iki örnek testleri kullanılmıştır.

Tüm yaş gruplarında Nonspesifik Konjonktivitlerin prevalansı %4.2 olup en fazla 2-3-4 dekatlarda toplanmıştır. Olguların % 17.5'inde mikroorganizma saptanmıştır. Nonspesifik Konjonktivitli olguların da sadece %17.4'ü Bakteriyel Konjonktivit olarak değerlendirilmiştir. Direkt boyama yöntemi sonucunda patojen ajan olarak olgularımızda en çok gram negatif basiller, gram pozitif ve gram negatif koklar, daha az olarak da diphteroid basiller ve candida görülmüştür.

Nonspesifik Konjonktivitinin risk faktörleri arasında ailedeki kişi sayısının beş ve üzerinde olması, eğitim düzeyinin düşük olması, toplu yerlerde bulunma riski yüksek olan ve aktif mesleği gerektirenlerde daha çok görülmesi, ayrıca sabun kullanma, ayrı havlu kullanma ve sineklerle ilgili önlem alma gibi basit hijyenik kuralların hastalığın önlenmesinde önemli unsurlar olduğu gösterilmiştir. Kaplıcaya sık gidenlerde hastalığın daha fazla görülmesi, bölgedeki kaplıcaların bulaşmada önemli rolü olabileceğini düşündürmüştür.

TÜRKİYE'DE SAĞLIKTA YOKSUNLUKLARIN BÖLGELERE GÖRE FARKLİLİĞİ

Dr. Onur HAMZAOĞLU*

Dr. Mahir ULUSOY**

*GATA Halk Sağlığı Anabilim Dalı **H.Ü. Nüfus Etüdüleri Ensti.

Türkiye'nin coğrafi bölgelere göre ayrımında "Batı" ülkenin en gelişmiş yörelerinden, "Doğu"da az gelişmiş yörelerinden oluşan iki ayrı bölge olarak değerlendirilebilir. Gelişmiş illerin çoğunlukta olduğu bölgelerde az gelişmiş bölümlere, az gelişmiş illerin çoğunlukta bulunduğu bölgelerde de gelişmiş bölümlere rastlayabiliriz.

Bu çalışmada Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 1993 kadın verileri kullanılarak, Türkiye'ye yayılmış 159 küme için demografik değişkenler hesaplanmıştır. Bu değişkenler cinsinden kümeler gruplandırılmış, elde edilen gruplarla demografik bölgeler karşılaştırılarak daha çok ya da daha az gelişmişlik olgusunun ülkenin hem doğu hem batı bölgelerinde, hem kırsal hem de kentsel bölümlerinde yan yana bulunabileceği gösterilmeye çalışılmıştır.

Örneğin, oluşan grupların birinde Doğu Anadolu'nun kentsel yöresine ait kümelerin % 62'si, Doğu Anadolu'nun kırsal yöresine ait kümelerin % 33'ü ve Batı Anadolu'nun kentsel yöresine ait kümelerin % 16'sı bir arada yer almışlardır.

GÖLBAŞI EĞİTİM ARAŞTIRMA BÖLGESİNDE YETİŞKİNLERİN SİGARA KULLANMA SIKLIĞI VE SİGARANIN ZARARLARINI BİLME DÜZEYLERİ

Öğ. Gör. Dr. Sefer AYCAN, Dr. Işıl MARAL, Prof. Dr. Mehmet Ali BUMİN
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Yanma ürünlerinde dört binden fazla kanserojen ve toksik madde içeren sigara kanserlere, kardiyovasküler ve kronik akciğer hastalıklarına yol açarak insan sağlığını tehdit etmektedir. Bu çalışmada Gölbaşı Eğitim Araştırma Bölgesinde ki beş yerleşim bölgesinde yaşayan halkın sigara kullanma sıklığı ve bu konudaki bilgi düzeyinin saptanması amaçlanmıştır. Bu amaçla 25 yaş ve üstü toplam 984 kişiye yüz yüze görüşme tekniği ile anket uygulanmıştır. Buna göre erkeklerin %72.6'sının, kadınların %29.1'inin halen sigara kullandığı, erkeklerin sigaraya başlama yaşının ortalama 16.3 ± 1.7 , kadınların 39.2 ± 4.2 olduğu saptandı. Sigaraya başlama nedenleri içerisinde %59.6 ile özenti ilk sırada yer almaktadır. İncelenenlerin %80.9'u sigaranın solunum sistemine zararlı olduğunu bilirken, dolaşım sistemine zararının olduğunu sadece %47.2'si bilmektedir. Sigara içenlerin %58.5'i sigarayı bırakmak istemektedir. Sigarayı bırakmak isteyenlere gerekli destekleme yapılmalı, sigaranın zararlarını içeren eğitim materyalleri kitle iletişim araçlarının yardımı ile ve gerekirse yasal düzenlemelerle kişilerin sigaraya başlanması önlenmelidir.

SAĞLIK OCAĞI EBELERİNİN BİLGİ DÜZEYLERİ

Bayburtlu Mete*, Polat Hüseyin**, Koçoğlu Ferit**, Özgür Servet**, Sümer Haldun**

*- Tokat Sağlık Müdürlüğü

** -Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi

1995 Haziran ayında yapılan bu çalışmada, Tokat Sağlık Müdürlüğüne bağlı birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan 242 ebenin 172'sinin bilgi düzeyleri incelenmiştir. Ebelere kişisel ve çalıştıkları bölge hakkında 13 ve rutin mesleki uygulamaları ile ilgili 25 soru yöneltilmiştir.

Ebelerin yaklaşık %25'inin hizmet verdikleri bölgenin nüfusunu, gebe sayısını ve 0-5 yaş çocuk sayısını bilmedikleri görülmüştür. Ebelerin rutin mesleki uygulamaları ile ilgili (beslenme, bağışıklama, ishaller hastalıklar v.b.) sorulara verdikleri yanlış cevap oranlarında %1 ile %37 arasında değişmekteydi. Ebelerin ortalama bilgi düzeyi puanları 100 üzerinden 80 bulunmuştur.

HIRVATİSTAN (CROATIA)'DAKİ ERİŞKİN SAĞLIĞINA YÖNELİK ÇALIŞMALAR VE “KENDİ KENDİNE YARDIM (SELF-HELP) GRUPLARI”

Dr.Dilek Öztaş*, Uzm.Dr. Oya Afşar**, Dr. Cenap Yıldırım**,

* Gazi ÜTF, Hal Sağlığı AD, Araştırma Görevlisi

** Sağlık Bakanlığı, Temel Sağlık Hizmetleri Genel Mdrli.

Yugoslavya, 1990'da altı federasyonu parçalanmış olup, bunlardan biri de Hırvatistan Cumhuriyeti'dir.

Çalışma Hırvatistan'daki erişkin populusyona yönelik verilen sağlık hizmetlerini, uygulanan programları ve özellikle “kendi kendine yardım grupları”nın çalışmalarını irdeleme amacındadır.

Bu çalışma 22 Mayıs-21 Temmuz 1995 tarihleri arasında başkent Zağrep'te Andrija Stampar Halk Sağlığı Okulu tarafından düzenlenen “Gelişmekte Olan Ülkeler'de Temel Sağlık Hizmetlerinin Planlanması ve Yönetimi” kursuna Türkiye'den iştirak eden katılımcılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Alınan dersler, yapılan gezilerdeki gözlemler ve elde edilen ilgili istatistiksel döküman ve kitapların incelenmesi sonucunda oluşturulan bir durum analizidir.

Ülkenin 1994 nüfusu 4784000 olup, kişi başına düşen gayri safi milli hasıla 2.600 \$'dır. Bebek ölüm hızı %9.9 doğal nüfus artış hızı %-0.6'dır. 15-64 yaş arası populusyon, toplam nüfusun %67.5'ini, 65 yaş üzerin nüfus ise %13.1 ini oluşturmaktadır. Yetişkin sağlığına yönelik çalışmalar genel temel sağlık sistemi içine birinci basamaktan başlamak üzere entegre edilmiştir. CINDI (Countrywide Integrated Noncommunicable Disease Intervention) programı çerçevesinde de çalışmalar yapılmaktadır. Tüm Avrupa'da yaygınlaşan kendi kendine yardım grupları Hırvatistan'da da uygulama alanı bulmuştur. (Yaşlılar Grubu, Hipetansiyonlular Grubu, Diabetliler Grubu, Alkol-Sigara Bağımlıları Grubu, Bedensel Engelliler Grubu, Akıl Sağlığı Grubu gibi) Bu gruplar ortak sorunları olan ve bu sorunlarıyla ilgili bir şeyler yapabilmek için biraraya gelen kişilerden oluşmaktadır. Özellikle birinci basamakta çalışan pratisyenlerden olmak üzere teknik destek almaktadırlar.

Ülkemizde yetişkin, özellikle yaşlı grubun oranı gün geçtikçe artmaktadır. Bu grubun sağlık gereksinimlerini karşılayacak spesifik programlara ihtiyaç duyulmaktadır. Hırvatistan'da başarıyla uygulanan yetişkin sağlığına yönelik çalışmalardan alınabilecek dersler vardır.

ADANA SARIHAMZALI KÖYÜ'NDEKİ GÖÇ OLGUSUNUN SAYISIAL BOYUTLARI

ALPARSLAN Z.N., AĞRIDAĞ G, İNANDI T.
Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı

ÖZET

Adana ili Sarıhamzalı Köyü'nün nüfusu 1990'larda köyün iskana açılmasından beri hızla artmaktadır. Çevre köylerde durağan olan hatta azalan nüfus bu köyde 1980'de 703'ten, 1994'te 3662'ye çıkmıştır. Köyün nüfusu, GAP Bölgesi'nden göçle hızla artarken, genç bir nüfus görünümünü vermektedir.

SUMMARY:

The population growth of Sarıhamzalı Village of Adana has been tremendous in the 1990's. The population has risen from 703 in 1988 to 3662 in 1994, whereas other neighboring villages had a total population of 2120 in 1988 and 2035 in 1994. This increase in population of the Sarıhamzalı Village is due to migration from the region of the South Eastern Anatolia Project (GAP). The migrating population leads to a young population composition in the village for which several services need to be manipulated.

Kesitsel yöntemle, 10 Ocak - 31 Temmuz 1994 tarihleri arasında İstanbul Kadıköy Sağlık Eğitim Merkezi'ne başvuran ve Validebağ Öğretmenler Huzurevi ile Etiler Emekli Sandığı Dinlenme ve Bakımevi'nde yaşayan 65 yaş ve üzerindeki 267 gönüllü öğretmene süregelen hastalıklardan korunmaya yönelik davranışları yaşamları boyunca gerçekleştirme durumlarını sorgulayan çok sorulu bir anket uygulandı, anamnezleri alındı, fizik muayeneleri yapıldı ve gerekli durumlarda da laboratuvar işlemlerinden yararlandı.

Bulgularımızın değerlendirilmesine göre çalışma grubunun % 28,8 i sigara içmekte idi veya yaşamlarının bir döneminde sigara içip bırakmıştı, % 55,1 i erişkin yaşlardan beri düzenli ve dengeli besleniyordu, % 40,8 i yaşamları boyunca düzenli spor yapmıştı ve hala yapıyordu. Yaşlılarda en sık olduğu saptanan kronik hastalıklar ve bozukluklar sırasıyla Eklem hastalıkları (% 76), Hipertansiyon (% 64,4), Görme kaybı (% 31,8), Gastrointestinal sistem hastalıkları (% 28,1), Kalp hastalıkları (% 27,3), Diabet (% 21), İşitme kaybı (% 17,2) ve Kronik obstrüktif akciğer hastalıkları (% 9,7) idi. Saptanan kronik hastalıklar ve bozukluklar ile korunmaya yönelik davranışlar arasındaki ilişki Odds Ratio ile araştırıldı. Sigara içme ile K.O.A.H. (O.R.: 2,77, Güven Aralığı : 1,22 - 6,28), spor yapma ile eklem hastalığı (O.R.: 0,52, Güven Aralığı : 0,29 - 0,91), düzenli ve dengeli beslenme ile hipertansiyon (O.R.: 2,26, Güven Aralığı : 1,36 - 3,77) arasında anlamlı ilişki saptandı.

Yaşlılık evresinden önceki sigara içme, spor yapma ve beslenme gibi yaşam biçimini belirleyen davranışların önemi bu çalışma ile bir kez daha vurgulandı.

INVESTIGATION FOR THE RELATION BETWEEN OUTSTANDING BEHAVIORS TO ENHANCE HEALTH AND CHRONIC DISEASES

By cross - sectional method, between the dates of January 10th and July 31st, 1994 a questionnaire that includes many questions which interrogate the behaviors of those volunteers about realisation of taking measures for chronic diseases throughout their lifes was carried out to 267 volunteer teachers over 65 years old, who applied to İstanbul Kadıköy Health Education Center, and who lived in Etiler Emekli Sandığı Resthome, and in Validebağ Teacher's Resthome, their anamnesis were taken, physical examination were done and laboratory methods were utilized in case of necessity.

According to assesment of our findings 28,8 % of our study group were smoking cigarettes or they had smoked in past but quitted at the time being, 55 % of them were having balanced and regular nutrition since their adult ages, 40,8 % of them were making sports regularly throughout their lifes and were still going on. The most commonly seen chronic diseases and disturbances in the elderly were Rheumatic diseases (76 %), Hypertension (64,4 %), Lost of vision (31,8 %), Gastro-intestinal diseases (28,1%), Heart diseases (27,3%), Diabetes (21%), Lost of hearing (17,2%) and Chronic obstructive lung diseases (C.O.L.D.) (9,7%) in sequence. Relation between obtained chronic diseases and disturbances, and behaviors which aim prevention was investigated with Odds Ratio. A meaningful relation is found between smoking and C.O.L.D. (O.R.:2,77, Confidence interval : 1,22 - 6,28), making sports and joint disease (O.R.: 0,52, Confidence interval : 0,29 - 0,91), regularly and balanced nutrition, and hypertension (O.R.: 2,26, Confidence interval : 1,36 - 3,77).

Importance of the behaviors before elderness which compose their life style, such as smoking, making sports, and nutrition are emphasized one more time by this study.

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİNDE ANEMİNİN KLİNİK VE LABORATUVAR TANISI ARASINDAKİ TUTARLILIĞIN İNCELENMESİ

Said BODUR*, Mustafa SÜRMEİ**

* S.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, **Aydınlukevler Sağlık Ocağı,KONYA

Bu çalışma, aneminin çok sık görüldüğü ve birinci basamak hizmetlerde laboratuvar tanıdan az yararlanan ülkemizde, hekimlerin anemik hastalara klinik olarak ne derece doğru tanı koyabildiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma Konya il merkezinde, 17-21 Nisan 1995 tarihleri arasında rastgele seçilen beş sağlık ocağında 125 hasta üzerinde yapıldı. Haftanın rastgele belirlenen bir günündeki tüm poliklinik hastaları hem klinik olarak hem de Sahli hemoglobinetresi ile anemi yönünden değerlendirildi. Anemide, klinik tanının Sahli yöntemine göre duyarlılığı % 81.2 ve seçiciliği % 39.3'dir. Tüm vakalarda anemi olup olmama yönünden klinik tanı ile laboratuvar tanı arasındaki tutarlılık % 62.4 olarak hesaplanmıştır ($p < 0.01$). Hafif anemik vakalar (10.0-10.9 g/dl Hb) hariç tutulduğunda bu tutarlılık % 40.2'ye ($p > 0.05$) düşmektedir. Bulgularımız, basit de olsa laboratuvar yöntemlerden yararlanmanın gerekliliğini vurgulamaktadır.

İNTÖRNLERİN BESLENME İLE İLGİLİ BAZI TUTUMLARI VE DİYET TEDAVİSİ İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİ

Said BODUR* Çiğdem ÇATALKAYA**

* Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD,KONYA

**S.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.KONYA

Bu araştırma, Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde son sınıfa devam eden 42'si bayan , 40'ı erkek toplam 82 intern doktorun beslenme ile ilgili davranışlarını ve beslenme bilgi düzeylerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Öğrencilerin % 71.9'unun BKİ (Beden Kitle İndeksi)'leri normal sınırlarda bulunmuştur. BKİ yönünden cinsiyete göre bir fark gözlenmemiştir ($p>0.05$). Öğrencilerin % 57.3'ü öğün atlamakta, bunların da yarısından çoğu (% 57.5'i) sabah kahvaltısını atlamaktadır. Öğrenciler arasında çay tüketenler çoğunlukta olup, süt tüketenler ise az sayıdadır ($p<0.01$). Yapılan beslenme bilgi testine % 48.6 oranında doğru cevap verilmiştir. Beslenme bilgi düzeyi her iki cinsiyette benzerdir ($p>0.05$). Öğrencilerin genel beslenme bilgileri ve diyet tedavisi bilgileri aynı düzeyde bulunmuştur ($p>0.05$). Buna göre, hekim adaylarının genel beslenme ve diyet tedavisi bilgileri yeterli bulunmamıştır. Bu konudaki eğitimin gözden geçirilmesinde yarar görülmüştür.

KONYA SSK HASTANESİ DİYET POLİKLİNİĞİNE BAŞVURAN HASTALARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Said BODUR*, Şirin KAYHAN**

* S.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, **SSK Hastanesi Diyetisyeni, KONYA

Konya SSK Hastanesi diyet polikliniğine 1995 yılı Ocak ve Şubat aylarında başvuran 455 hastanın yaş, cinsiyet, yerleşim yeri ve meslek gibi demografik özelliklerine göre dağılımları incelendi. Diyet tedavisi gerektiren hastalıkların ilk sıralarını bölgesel beslenme özelliklerine uygun olarak DM, obesite, peptik ulcus ve kalp-damar hastalıklarının aldığı görüldü. Bu grup hastalıkların ev hanımlarında daha yüksek oranda, gençlerde ise daha az oranda görülmesi anlamlı bulundu ($p=0.000$).

KONYA'DA TOPLUMUN İKİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Said BODUR*, Fahri ÇETİNER**

*S.Ü.Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, **S.Ü.Öğrenci Sağlık Merkezi,KONYA

Çalışma, Haziran 1995'te Konya Devlet Hastanesi ile Konya Doğum ve Çocuk Bakımevi polikliniklerine başvuran hastaların, başvuru şekillerini sevk sistemi yönünden değerlendirmek amacıyla yapıldı. Tüm polikliniklerden örneklem alınarak 223 hasta veya refakatçısı ile görüşüldü. Hastaların 100'ü (% 44.8) erkek 123'ü (%55.2) kadın olup, % 64.6'sı kendi, % 35.4'ü ise refakatçi ile geldiği belirlendi. Başvuruların 135'i (% 60.5) birinci basamak sağlık kuruluşlarından sevkedilmeksizin doğrudan hastaneye yapıldığı görüldü. Doğrudan hastaneye başvuru oranlarının cinsiyete, öğrenim durumuna, mesleğe, sağlık güvencesine ve ikamet ettikleri yerin yakınında herhangi bir sağlık kuruluşu olup olmadığına göre farklılık göstermediği saptandı ($p>0.05$). Doğrudan ikinci basamak sağlık kuruluşuna başvuru, çocuk ve dahiliye polikliniklerinde daha az ($p<0.01$) iken, kadın/doğum hastalarında bu oran daha yüksek bulundu ($p<0.05$). Birinci basamak sağlık kuruluşlarına başvurmama sebeplerinin başında % 45.2 ile sağlık ocağı hekimlerinin bilgisizliği öne sürülerek uzman hekime muayene olma isteği gelmektedir. Hastalarca öne sürülen diğer sebepler, sağlık ocağında ilgi ve bakımın yetersizliği (%16.9), hastaneye daha yakın yerde oturma (% 14.5), ocaklarda laboratuvar inceleme imkanının azlığı (% 9.7) ve personel yokluğu (% 3.2) olarak ifade edilirken, % 10.5'inden herhangi bir cevap alınamamıştır. Sonuç olarak, birinci basamak sağlık kuruluşlarına güven artırılmalı ve kademeli sevk sistemine işlerlik kazandırılmalıdır.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ACİL SERVİS DOSYALARINDAN KAZALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof.Dr. Selma Çivi*, Yrd.Doç.Dr. Tahir Kemal Şahin*, Dr. Günay Kanber**

* S.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.D. Öğretim Üyesi

** S.Ü. Tıp Fakültesi Halk sağlığı A.B.D. Araştırma Görevlisi

Konya Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Acil Servisine 1992 yılı içinde kaza nedeniyle başvuran 1444 hasta dosyası incelenmiştir. Kazaların %68.9'unda etkilenen kişinin erkek olduğu, kazalara en fazla 0-14 yaş grubunda, en az 60 yaş ve üzerinde rastlandığı bulunmuştur. kaza nedenleri içinde 0-14 yaş grubunda düşme, 15-60 yaş grubunda trafik kazaları 60 yaş ve üzerinde düşme birinci nedendir. Acil servise başvuran 1444 kişiden 20'si(%1.3) ölmüştür. Ölenlerin yaralanan vücut bölgesine bakıldığında multistem yaralanmaları % 45 ile birinci sıklıkta, baş yaralanmaları %35 ile ikinci sıklıkta, göğüs yaralanmaları % 20 ile üçüncü sıklıktadır.

Anahtar kelimeler: Kazalar, Yaralanmalar, Acil Servis.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME ALIŞKANLIKLARININ SAPTANMASINA İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

Prof.Dr.Perran TOKSÖZ¹, Arş.Gör.Dr.Melikşah ERTEM²,
Uz.Dyt.Fatma ÇELİK³, Dyt.Şeniz GÖKÇE⁴, Arş.Gör.Dr.Günay
SAKA⁵, Dyt.Ruşen HATUNOĞLU⁶

(1,2,5) D.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Diyarbakır.
(3,4,6) D.Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi.

Bedensel ve zihinsel yönden sağlıklı olmak ve sağlığı devam ettirmek, yeterli ve dengeli beslenme ile mümkündür. Ailenin, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı bireyin beslenme bilgisi ve alışkanlıklarını, dolayısıyla beslenme durumunu çok yakından etkiler. Bu araştırma, Dicle Üniversitesinde öğrenim gören gençlerin beslenme alışkanlıklarını saptamak ve yapılacak eğitim çalışmaları ile beslenme sorunlarına katkıda bulunmak amacıyla planlanmıştır. Bu amaçla 6 fakültenin öğrenci yoğunluğuna göre %10 temsil oranı kullanılarak tabakalı rastgele örnekleme yöntemine göre seçilen 557 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Beslenme alışkanlıklarının değerlendirilmesinde tam puan 52 olup, 35'in altında puan alanlar kötü, 35-48 arası orta, 48'den yukarı puan alanlar iyi beslenme alışkanlığına sahip olarak değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, öğrencilerin %30.16'sının BKİ'leri yönünden zayıf grubuna girdiklerini ve bunların %80.36'sinin yeme alışkanlıklarının kötü olduğunu göstermiştir. Bireylerin beslenme alışkanlıkları, BKİ'ini önemli ölçüde etkilemektedir ($p<0.001$). Öğrencilerin %46.14'ünün yeme alışkanlıkları kötü, %13.82'sinin iyi bulunmuştur. Bu bakımdan cinsler arasında önemli bir farklılık yoktur ($p>0.05$). Anne ve babanın meslek ve eğitim durumu ile çocuğun beslenme alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$). Öğünlerde tüketilen yiyecek türleri dikkate alındığında en dengesiz öğünün %60.63 oranı ile öğle yemeği olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %57.81'i yemeklerini üç öğünde tükettiklerini belirtmişlerdir. Kızlar arasında öğün atlama, erkeklerden daha yaygındır. Atlanan öğün olarak %41.29 ile sabah kahvaltısı ilk sırayı almakta, bunu %30.52 ile öğle yemeği izlemektedir. Çalışmada, öğrencilerin %19.57'sinin hiç öğün atlamadıkları saptanmış olup, öğün atlama nedenleri bakımından cinsler arasındaki farklılık önemli bulunmuştur ($p<0.01$).

ÜRİNER SİSTEM İNFEKSİYONLARININ TANISINDA NİTRİT REDÜKTAZ VE LÖKOSİT ESTERAZ TESTLERİNİN DEĞERİ

Selma Metintaş*

Demet Kaya**

Aydın Aydınlı**

Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı*, Mikrobiyoloji**
Anabilim Dalı, Eskişehir

Üriner sistem infeksiyonları gerek hastane içi, gerek hastane dışı ortamlarda en sık rastlanan infeksiyonlar arasındadır. Klinik bulgular ve basit idrar tetkiki tanıda önemli olsa da, kesin tanıya mikrobiyolojik incelemelerle ulaşılabilir; ancak, mikrobiyolojik tetkik hem zaman, hem donanım, hem de yetiştirilmiş eleman gerektirir. Öte yandan, birinci basamak laboratuvarlarında idrar örneğinden 'reagen stik'ler ile 'nitrit redüktaz' ve 'lökosit esteraz' varlıklarının tayininin de, dolaylı yoldan infeksiyona işaret edebileceği genel olarak kabul edilmektedir. Çalışmamızda, idrar yolu infeksiyonlarının tanısında stiklerle idrar örneğinde nitrit redüktaz ve lökosit esteraz tayininin, idrar kültürlerine göre özgüllük ve duyarlılıklarının belirlenmesi amaç edimildi.

Araştırmamız, dört haftalık bir süre boyunca, hastanemiz mikrobiyoloji laboratuvarına gönderilen 560 idrar örneği üzerinde yapıldı. Bu örnekler, idrar kültürü için uygun besi yerlerine ekilip, üremeler kantitatif olarak değerlendirildi. Aynı örneklerde eş zamanlı olarak 'N-Multistix' stikleri kullanımıyla renk değişikliğine göre nitrit redüktaz ve lökosit esteraz varlığı tayin edildi. 560 idrar örneğinin 55 (% 9.8)' inde, 10^5 koloni / ml veya üzeri olmak üzere, bakteri üremesi oldu. Üreme ile stik bulgu sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, nitrit redüktaz varlığının idrar yolu infeksiyonuna işaret etmede duyarlılığı % 76, özgüllüğü % 95 olarak belirlendi; lökosit esteraz için aynı değerler sırasıyla % 58 ve % 93 olarak idi. Her iki parametrenin birlikteliği koşul alınırса duyarlılık % 45, özgüllük % 86 ' da kalmaktaydı.

Sonuçda, birinci basamak sağlık hizmeti veren kuruluşların laboratuvarında ucuz, basit ve çabuk sonuç veren stik bakma yöntemi ile nitrit ve lökosit esteraz varlığının tayin edilmesinin, idrar yolu infeksiyonları tanısında orta derecede duyarlılık taşıdığı, klinik bulguların uyumu halinde infeksiyon varlığı için karar vermede yararlı olabileceği ve ikinci basamak laboratuvar hizmet ve masraf yükünü azaltabileceği kanaatine ulaşıldı.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN DURUMLULUK VE SÜREKLİ KAYGI DÜZEYLERİ

Bu Düzeylerin Bazı Sosyoekonomik Özelliklerle Olan İlişkisi

Selma Metintaş*, Burhanettin Işıklı* Songül Nuhoglu*,
Mehmet Ali Sarıboyacı*, Setenay Dinçer**, Gülten Seber***
Cemalettin Kalyoncu*
Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı*, Bioistatistik**,
Psikiyatri*** Anabilim Dalı, Eskişehir

Bir toplumun gençlik grupları içerisinde geniş ve önemli bir konuma sahip olan üniversite öğrencilerinde, başta kaygı olmak üzere ruhsal bozukluk belirtileri yüksek oranda görülmektedir. Çalışmamızda, Eskişehir’deki üniversite öğrencilerinde kaygı düzeylerinin saptanması ve bunun bazı sosyoekonomik özelliklerle irdelenmesi amaç edinilmiştir.

Araştırma, Eğitim, Tıp, Güzel Sanatlar, Mühendislik ve Mimarlık fakültelerinin ilk ve son sınıfında okuyan 1474 öğrenci üzerinde yapıldı. Öğrencilere uygulanan anket’ in birinci bölümü sosyo-demografik özellikler ve sigara ile alkol kullanma durumundaki bilgilerle ilgili sorulardan oluşuyordu. Anket’ in ikinci bölümünde, kaygıyı ölçmek için Spielberger Durumluluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği kullanıldı. Çalışmaya alınan öğrencilerin % 20.7 (306)’ si Eğitim, % 53.7 (752)’ si Mühendislik, % 20.8 (307)’ i Tıp Fakültesi, % 4.8 (69)’ i Güzel Sanatlar Fakültesine devam etmekteydi. Öğrencilerin % 3.5 (51)’ unda Durumluluk Kaygı Puanı (DKP), % 2.6 (39)’ sında ise Sürekli Kaygı Puanı (SKP) yüksek bulundu. Tıp Fakültesi öğrencilerinin DKP ve SKP, Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin SKP diğer fakültelerdeki öğrencilere göre yüksek bulundu. Kız öğrencilerin ve yurtda kalan öğrencilerin her iki kaygı puanları diğerlerine göre daha yüksek iken, öğrencinin sınıfı kaygı puanında etkili bir değişken değildi. Anne öğrenim düzeyinin kaygı puanını etkilediği saptandı, ancak baba öğrenim düzeyinin etkisi yoktu. Ailenin gelir düzeyi düştükçe, öğrencilerin kaygı puanı da artmakta idi. Sigara kullanan öğrencilerde olduğu gibi alkolü ‘kötü’ kullanan öğrencilerin de kaygı puanları daha yüksek bulundu.

Sonuçta, yeterli düzeyde benlik saygısına sahip, sorunları azaltılmış, ileriden umutlu bireyleri geleceğe hazırlamak ve toplum olarak kazanmak için ‘üniversite öğrencilerine yeterli ve uygun koşulların sağlanması gerektiği’ nin ne denli önemli olduğu bir kez daha gözlenmiş oldu.

İSTANBULDA DEĞİŞİK SAĞLIK KURULUŞLARINDA AKUT İSHALLİ ÇOCUK TEDAVİSİNE YAKLAŞIMLARIN İNCELENMESİ

Aynur Avşaroğlu ÖZİŞİK*, Melda KARAVUŞ**, Osman HAYRAN***,

ÖZET

İstanbul'da 11-20 Temmuz 94 tarihleri arasında Ümraniye AÇSM, Zeynep Kamil Hastanesi, Göztepe SSK Hastanesi, İstanbul Tıp Fakültesi Hastaneleri çocuk polikliniklerine başvuran 0-15 yaşları arasındaki 394 akut ishalleri çocukta % 43.9'unda laboratuvar istemi yapılmıştır. Çocuklara tedavi olarak ağızdan sıvı tedavisi (AST) verilmesi % 58.1, antibiyotik verilmesi % 35.3, reçete verilmesi % 75.4 oranlarında bulunmuştur. Çocuk başına düşen ortalama antibiyotik maliyeti 49954 Türk Lirasıdır. Çocuklara hiç bir kuruluştaki antidiyareik ilaç verilmemiştir; Çocuk başına düşen reçete maliyeti ise 86147 Türk Lirası olarak bulunmuştur.

- * Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D. Araştırma Görevlisi
- ** Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D. Yardımcı Doçenti
- *** Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.D. Profesörü

AIDS SAVAŞIM DERNEĞİ HEDEF GRUP EĞİTİMCİ EĞİTİMİ PROJESİ

AIDS Savaşım Derneği, İSTANBUL (Sunan:Yrd Doç Dr Selma Erbaydar)

AIDS Savaşım Derneği'nin yürütmekte olduğu "Hedef Grup Eğitimci Eğitimi" projesi, Dünya AIDS Fonu tarafından finanse edilmekte olup, T.C. Sağlık Bakanlığı ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından da desteklenmektedir. Proje, Fransız AIDES-Formation Örgütü ile yakın işbirliği içinde yürütülmektedir. Proje süresi bir yıl olup, Aralık-1995'te tamamlanacaktır.

Projenin amacı öncelikli olarak belirlenen gruplarda HIV/AIDS konusunda duyarlılığı artırmak, bilgi düzeyini yükseltmek ve hedef grupların kendi özgün konumları içinde korunma stratejileri oluşturmalarını teşvik etmektir. Hedef gruplar olarak hastane sağlık personeli (Hekim, hemşire), birinci basamak sağlık personeli (Hekim, hemşire), gençler, eşcinseller, kadınlar, paralı seks yapan kadınlar ve eşcinseller, öğretmenler, din adamları, turizm çalışanları ve gemiciler seçilmiştir. Her hedef grup çalışması bir alt proje olarak tanımlanmış olup, ayrı bir koordinatörü bulunmaktadır. Projenin bütünüünün koordinasyonunu ise iki genel koordinatör sağlamaktadır.

Sınırlı kaynakların verimli olarak kullanılabilmesi için her çalışmada değişen biçimlerde çoğaltıcı etkinin sağlanmasına önem verilmektedir. Hedef gruplarda yürütülen çalışmalar, kişilerin özgüçlerini ve inisiyatiflerini arttırmaya yöneliktir. Eğitim çalışmalarına da buna uygun olarak buyurgan olmayan, katılımcı bir yaklaşım benimsenmektedir.

Proje çalışması bir yıla sınırlı olmakla birlikte, Derneğin eğitimci kadrosunun genişlemesi, proje deneyiminin artması ve yurtiçi/ yurtdışı birçok yeni bağlantının sağlanması da projenin dolaylı faydalarından (impart) bazılarıdır. ;

Kongrede Dr Selma Erbaydar'ın koordinatörlüğünde yürütülen "Hastanelerde HIV/AIDS Eğitimci Eğitimi" alt projesi daha geniş olarak ele alınacaktır.

KAYSERİ İLİ HACILAR İLÇESİNDEKİ MEMURLARIN SİGARA İÇME
DURUMU VE BU DURUMUN ÇALIŞMA ORTAMI AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Mustafa Öztürk, Mücahit Eğri, H. Hüseyin Eker
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi

Araştırmaya, Hacılar İlçesi'ndeki 193 memurun tümü alınmış ve 154'ü katılmıştır (% 79.8). Araştırma grubunda sigara içenlerin oranı % 59.1 (n= 128) olup cinsiyet, yaş grupları ve medeni duruma göre göre bu oranda anlamlı bir değişiklik görülmezken, eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılığın olduğu gözlenmektedir: İlk- okul ve ortaokul mezunu olanların çoğunluğu (sırasıyla % 92.3 ve % 93.3), lise ve üniversite mezunu olanların ise yarısına yakını (sırasıyla % 47.8 ve 53.8) sigara içmektedir. Sigara içmeyenlerin yarısının (% 50.8) pasif içici olduğu araştırma grubunda, çoğunluk, çalışma ortamının düzenlenmesinde sigara içme durumunun göz önüne alınmasına taraftardır.

Anahtar kelimeler: Sigara, Memurlar, Çalışma Ortamı.

KAYSERİ İLİ HACILAR İLÇESİ'NDEKİ YAŞLILARIN SORUNLARI VE BU
SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK BİR EĞİTİM ÇALIŞMASI: I. SOSYAL
SORUNLAR:

Mustafa Öztürk, Osman Günay, Yusuf Öztürk

Bu çalışma, Kayseri İli Haçılar İlçesi'nde yaşamakta olan 65 ve üzeri yaşlı nüfus-
taki 417 kişi üzerinde yapılmış ve yaşlıların araştırma bölgesindeki toplam nüfusun % 4.6
sını oluşturduğu tespit edilmiştir. Bölgedeki yaşlıların % 66.9'u evli olup bu oranın erkek-
lerde % 89.6 ve kadınlarda % 45.8 olduğu görülmüştür. Aynı grupta okuma ve yazması
olmayan yaşlılar ise % 71.7 oranında olup yine bu oranın erkeklerde % 44.3 iken kadın-
larda % 97.2 olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma bölgesinde yalnız yaşayan yaşlıların
oranı ise % 14.2 olup bu oran erkeklerde % 2.5 iken ve kadınlarda % 25.0'dır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı, Sosyal sorunlar, Yalnız yaşama

KAYSERİ İLİ HACILAR İLÇESİ'NDEKİ YAŞLILARIN SORUNLARI VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK BİR EĞİTİM ÇALIŞMASI: II. SAĞLIK SORUNLARI:

Mustafa Öztürk, Osman Günay, Yusuf Öztürk
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi

Kayseri İli Hacılar İlçe'sinde yaşamakta olan 65 ve üzeri yaşlı nüfustaki 417 kişi üzerinde yapılan bu çalışmada araştırma grubunun anket, fizik muayene ve bazı laboratuvar teknikler yardımıyla genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Araştırma grubunda şu an sağlığının iyi olduğunu ifade edenlerin oranı erkeklerde % 39.8 ve kadınlarda % 21.3'dir. Sigara içen kadın bulunmadığı araştırma grubunda, halen sigara içenlerin erkeklerin oranı % 26.9 olup (n= 54) ortalama günde bir pakete yakın sigara içmektedirler ($X= 17.2 \pm 7.4$). Araştırma grubundaki en sık görülen beş yakınmanın erkeklerde eklem ağrısı, baş ağrısı, unutkanlık, nefes darlığı ve öksürük olduğu; kadınlarda ise baş ağrısı, eklem ağrısı, unutkanlık, halsizlik ve baş dönmesinin ilk beş sırada yer aldığı görülmüştür. Araştırma sonucunda yaşlıların % 49.4'ünde tansiyon ölçüm sonucunun yüksek çıktığı, hafif şişman ve şişman olanların % 47 oranında olduğu, kadınların % 71.8'inin, erkeklerin ise % 61.7'sinin en az bir grup ilaç kullandığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılar, Sağlık durumu, Hastalık, Sigara içme durumu, Fizik yakınmalar

KAYSERİ İLİ HACILAR İLÇESİ'NDEKİ YAŞLILARIN SORUNLARI VE BU SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK BİR EĞİTİM ÇALIŞMASI: III. EĞİTİM ÇALIŞMASI SONUÇLARI:

Mustafa Öztürk, Osman Günay, Yusuf Öztürk
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi

Kayseri İli Hacılar İlçesi'nde 65 ve üzeri yaştaki 417 kişi, genel değerlendirmeleri yapıldıktan sonra müdahale (n=207) ve kontrol (n=210) gruplarına ayrılmış ve müdahale grubuna uygulanan bir Eğitim Çalışması (EÇ)'ni takiben bir yıl sonra tekrar genel değerlendirmeleri yapılmıştır. EÇ sonrasında, bir yıl içerisinde herhangi bir sağlık kuruluşuna hiç başvurmayanların oranı % 23.7'den % 9.7'ye düşmüş, başvuru ortalaması ise 2.4 ± 2.5 'ten çalışma sonrasında 2.8 ± 2.1 'e çıkmıştır. Gruplara göre değerlendirildiğinde başvuru ortalamasının başlangıçta müdahale grubunda 2.2 ve kontrol grubunda 2.5 iken, çalışma sonunda sırasıyla 2.7 ve 2.8 olduğu görülmüştür. Çalışma süresince, her iki grupta da yaşlıların yemek yeme, giyinme ve tualete gitme gibi günlük aktiviteleri yapabilme oranlarında pek fazla değişim olmazken, daha fazla efor gerektiren komşuları ziyaret, şehre gidip gelme ve bağ-bahçe işleriyle uğraşma gibi faaliyetlerin yapılma oranlarında gruplarla bir ilişki olmaksızın azalma görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılar, Mediko-sosyal problemler, Eğitim çalışması

**KAYSERİDE GÖREV YAPAN MUHTARLARIN SAĞLIK
DÜZEYLERİ
(Toplum önderleri olarak değerlendirme)**

Tülay Aydın*, Mücahit Eğri**, Yusuf Öztürk***, Osman Günay****

* Erciyes Ün.Sağlık Hizmetleri Yüksek Okulu, Öğretim görevlisi

** Erciyes Ün. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, Uz. Dr.

*** Erciyes Ün.Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD Başkanı Prof.Dr.

**** Erciyes Ün. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD Prof.Dr.

Ülkemizde öğretmenler, imamlar gibi muhtarlarda özellikle kırsal yörelerde toplum önderleri konumundadırlar. Bu çalışmada Kayseri il merkezinde görev yapan muhtarların sağlık düzeylerini ortaya koymak amacıyla muhtarlara anket uygulandı ve fizik muayene yapıldı. 135 muhtara ait verilerin değerlendirildiği bu çalışmada muhtarların en sık yakınmaları sırasıyla görme güçlüğü, başı ağrısı sinirlilik, unutkanlık ve öksürüktür. Fizik muayene ile tespit edilen rahatsızlıklar arasında en sık olarak obezite (%53.3), diş çürükleri (%45.9) kırılma kusurları (%34.1) hipertansiyon (%16.3) ve kansızlık (%1.5) vardır.

**KAYSERİDE GÖREV YAPAN MUHTARLARIN SAĞLIK
DÜZEYLERİ
(Toplum önderleri olarak değerlendirme)**

Mücahit Eğri*, Tülay Aydın**, Vesile Şenol**, Yusuf Öztürk***,
Osman Ceyhan****

- * Erciyes Ün. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, Uz.Dr.
- ** Erciyes Ün.Sağlık Hizmetleri Yüksek Okulu Öğ.Görevlisi
- *** Erciyes Ün.Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD Başkanı Prof.Dr.
- **** Erciyes Ün. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, Prof.Dr.

Ülkemizde öğretmenler, muhtarlar gibi din görevlisi olarak imamlar'da özellikle kırsal yörelerde toplum önderleri konumundadırlar. Bu çalışmada Kayseri İl Merkezinde görev yapan imamların sağlık düzeylerini ortaya koymak amacıyla imamlara anket uygulandı ve fizik muayene yapıldı. 300 imama ait verilerin değerlendirildiği bu araştırmada imamların en sık yakınmaları sırasıyla baş ağrısı, baş dönmesi, halsizlik ve unutkanlıktır. Fizik muayene ile tesbit edilen rahatsızlıklar arasında en sık olarak obesite (%52.0) kırılma kusurları (%19.3) Orofaringeal patolojiler (%16.6) hipertansiyon (%4.7) Kronik bronşit (%3.3.) ve kansızlık (2.0) vardır.

EĞİTİMİN İYOTLU TUZ KULLANIMINA ETKİSİ

Dr.Mücahit Eğri, Prof.Dr.Osman Günay, Prof.Dr.Yusuf Öztürk

Erciyes Ün. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD

Bu araştırma Hisarcık kasabasında eğitimin iyotlu tuz kullanımına etkisini saptamak amacıyla yapılmıştır. Kasaba araştırma ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Her iki gruba %20 sistematik örnekleme tekniği ile 150 aile seçilmiştir. Aile büyüklerine, hazırlanan anket yöneltilerek gerekli veriler toplanmıştır. Daha sonra araştırma grubundaki ailelere iyotlu tuz dağıtılarak sözlü ve yazılı olarak bireysel eğitim yapılmış olup bu aileler 6 ay boyunca izlenmiş ve 6 ay sonra değerlendirme anketi her iki gruptaki ailelere uygulanmıştır.

Sonuçlar şöyledir:

-Ailelerin çoğunluğu ucuzluk ve alışkanlıktan dolayı kaya tuzu kullanmaktadırlar.

- Ailelerin sadece %19.3'ü iyotlu tuz kullanmakta olup, bu oran araştırma grubunda %17.1 kontrol grubunda %21.6 dır.Aradaki farklılık istatistiksel olarak önemlidir.

Eğitim müdahalesinden 6 ay sonra ise,

- Kontrol grubundaki iyotlu tuz kullanma oranı %23.0 iken araştırma grubunda %53.9'a yükselmiştir. Gruplararası farklılık anlamlıdır. Aynı zamanda iyotlu tuzun gatrndan koruyucu rolünü bilenlerin oranı araştırma grubunda anlamlı olarak yükselmiştir.

HISARCIK KASABASINDA GUATR PREVALANSI

Dr.Mücahit Eğri, Prof.Dr.Osman Günay, Prof.Dr.Yusuf Öztürk

Erciyes Ün. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD

Bu araştırma Hisarcık kasabasında guatr prevalansını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Sistematik örnekleme tekniği ile 150 aile seçilerek, bu ailelerde yaşayan 567 kişiye anket uygulanmış ve tiroid palpasyonu yapılmıştır.

Ayrıca kasabada yaşayan tüm okul çağı çocuklarında guatr prevalansını belirleyebilmek amacıyla tiroid palpasyonu yapılmış, bulgular kaydedilmiştir.

Okul çağı çocuklarında guatr prevalansı %41.2 olup, bu oran kızlarda %47.1 erkeklerde %35.0'tir.

Toplum örneğindeki guatr prevalansı %31.6 olup, 6.14 ve 15-49 yaş gruplarında guatr sıklığı anlamlı olarak daha yüksek görülmektedir. Ayrıca guatr kadınlarda erkeklere göre daha sık görülmektedir.

POLİSLERİN İLK YARDIM KONUSUNDAKI BİLGİ DÜZEYLERİ

Sezer Durmuş**, Prof.Dr.Osman Günay***, Prof.Dr.Yusuf Öztürk***

* Halk Sağlığı Yüksek Lisans tezi olarak hazırlamıştır.

** Kayseri İl Emniyet Müdürlüğü

*** Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağ. A.D.

Polislerin ilk yardım konusundaki bilgi düzeylerini değerlendirmek amacıyla, Kayseri İl Emniyet Müdürlüğü kadrosundaki 419 polise anket uygulandı:

Araştırma, kapsamına alınan polislerin büyük çoğunluğunun, solunum sıkıntısı kanama, delici yaralanmalar, kırıklar, boğulma, yanma, donma ve elektrik çarpması gibi durumlarda yapılması gerekenleri yeterince bilmedikleri belirlendi. Polislerin görev statüsü yükseldikçe ilk yardım konusundaki bilgi düzeylerinin de yükseldiği tespit edildi. Daha önce ilk yardım eğitimi görmüş olan polislerin ilk yardımla ilgili bilgi düzeyleri genel olarak daha yüksek bulundu ancak bu eğitimin bazı konularda yeterince etkili olmadığı belirlendi.

Araştırma grubundaki polislerin %88.1'i ilk yardım konusundaki bilgilerin yetersiz olduğunu ve %85.4'ü bu alanda eğitim görmek istediğini ifade etmiştir.

Anahtar kelimeler: Polis, ilk yardım, bilgi, Kayseri.

ELAZIĞ'DAKİ ŞEHİRLERARASI OTOBÜS FİRMALARIYLA YOLCULUK YAPAN KİŞİLERİN SİGARA İÇME DURUMLARI VE ŞEHİRLERARASI OTOBÜSLERDE SİGARA İÇİMİNİN YASAKLANMASI KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Sezer Re, Açık Y, Bostancı M, Bilgin N.Ergüder T, Polat A, Dinç E.

1995 yılı Mart ayının 3.haftası içinde rasgele örneklem yöntemiyle seçilen 4 günde, Elazığ'dan Ankara'ya giden tüm yolcular (326 kişi) araştırmanın kapsamına alınmıştır. Yolculuğun ilk 20 dakikasında yüz yüze görüşme tekniği ile anket uygulanmıştır. Anketörlerin 6 yolcu ile ilgili bazı bilgileri eksik olarak işaretledikleri saptanmıştır.

Araştırma kapsamına alınan 253 erkeğin %58.9 sının, 69 kadının %28.9 unun halen sigara içtikleri saptanmıştır. Çalışmaya alınan kişilerin %74.1'i şehirlerarası otobüslerde sigara içiminin yasaklanması fikrini desteklediklerini belirtmişlerdir. Yolcuların %68.6'sı seçme hakları olduğu takdirde sigarasız otobüsle seyahat etmeyi tercih edeceklerini belirtmişlerdir.

Şehirlerarası yolcular otobüslerde sigara içiminin yasaklanması fikrini yüksek oranda desteklemişlerdir. Konuyla ilgili bir kanunun yokluğu nedeniyle ek sigarasız servislerin konulması gerektiğine inandıklarını belirtmişlerdir.

ANKARA NUMUNE HASTANESİNE 1993 YILINDA BAŞVURAN TRAFİK KAZASI YARALILARININ EPİDEMİYOLOJİK DEĞERLENDİRİMESİ

Akdur R*, Çöl C.** , Çalışkan D.* , Çöl M.*

Ocak-Aralık 1993 tarihleri arasında başvuran 942 yaralıya anket uygulama ve izleme suretiyle derlenen bilgiler bilgisayarda işlenerek, X^2 testi ile irdelenerek çeşitli faktörler açısından incelenmiştir.

Çalışma sonuçlarına göre; yaralının yaşı ile, cinsiyeti ($P<0.05$) kazanın oluş saati ($P<0.001$) kaza sırasındaki pozisyonu ($P<0.001$) kaza oluş biçimi ($P<0.01$) ve bedenin yaralanan bölgesi arasında istatistiki anlamlılık ölçüsünde ilişki vardır.

Yaralının cinsiyeti ile; kazanın saati ($P<0.01$), kazazedenin olay anındaki pozisyonu ($P<0.001$), içinde/üstünde bulunulan araç türü ($P<0.001$), kaza oluş biçimi ($P<0.01$) ve bedenin yaralanan bölgesi arasında ilişki vardır. Buna karşılık; kaza oluş günü, yeri, yaralanmanın ciddiyeti, hastaneye yatırılıp yatırılmama ve hastanede kalış süresi açısından cinsiyetler arasında fark yoktur.

- Yaralının medeni durumu ile; kazazedenin pozisyonu (sürücü, yolcu, yaya) ($P<0.001$), yaralanmanın ciddiyeti (<0.05) ve hastaneye yatırılıp yatırılmaması arasındaki ilişki anlamlı düzeydedir.

Kazanın oluş saati ile; oluş yeri ($P<0.05$) oluş biçimi ($P<0.001$) hastaneye getiriliş biçimi ($P<0.05$) olay yerinde ilk yardım görme ($P<0.05$) ve yaralanmanın ciddiyeti ($P<0.05$) arasında anlamlı ölçüde ilişki vardır. Aynı şekilde kazanın oluş yeri; kazanın oluş biçimini ($P<0.001$) yaralının ciddiyetini ($P<0.001$) hastaneye yatırılmayı ($P<0.001$) ve hastanede kalış süresini ($P<0.05$) önemli oranda etkilemektedir.

Kazanın oluş günü ile üstünde/içinde bulunulan araç ($P<0.01$) ve kaza yeri ($P<0.05$) arasındaki ilişki anlamlı düzeydedir. kazanın oluş biçimi, bedenin yaralanan bölgesini ($P<0.001$) ve yaralanmanın ciddiyetini ($P<0.01$) önemli oranda etkilemektedir.

Çalışma verileri ile Türkiye verileri karşılaştırılarak sonuçlar çıkarılmış ve trafik kazalarının azaltılması için çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

* :A.Ü.Tıp Fak. Halk Sağlığı

** : Ankara Numune Hastanesi

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ DOĞUM ÖNCESİ VE SONRASI İZİN KULLANMA DURUMLARI

Çalışkan D.*, Kıran S.* , Akdur R.*

Sağlık çalışanlarının doğum öncesi, doğum sonrası ve süt izinlerini kullanma durumlarını saptamak amacıyla, bir kurum ve bir üniversite hastanesinde çalışan 370 kadına anket uygulanmıştır. Veriler, Kikare, Fisher'in kesin Kikare ve tek yönlü varyans analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 32.10 ± 0.37 iken gebelik sayısı ortalaması 2.40 ± 0.08 bulunmuştur. Yaşayan çocuk sayılarına bakıldığında %54.0'nun bir, %34.2'sinin iki %11.7'sinin ise üç ve üzeri sayıda çocuğa sahip olduğu görülmüştür. 370 kadının %19.2'si bir veya üzeri sayıda kendiliğinden düşük yaptıkları, %21.6'sının bir kez, %14.1'inin iki kez ve %5.7'sinin ise üç ve üzeri sayıda istemli düşük yaptıkları saptanmıştır. Ölü doğum görülme hızı %3.5 iken bu oran hizmetli ve hekim grubunda diğer gruplardan daha yüksektir ($P < 0.05$)

Doğum öncesi ve sonrası izin kullanma durumunu etkileyen faktörleri saptamak için son doğum esas alınmış ve sonuçta, yaş, meslek, çalışma süresi, doğum şekli, toplam gebelik ve yaşayan çocuk sayısı gibi faktörlerin etkili faktörler olduğu görülmüştür. Kadın sağlık çalışanlarının doğum ile ilgili izinlerini (özellikle süt izni) kullanma oran ve sürelerinin düşük olduğu saptanarak, yapılması gerekenler konusunda önerilerde bulunulmuştur.

* :A.Ü.Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ GEBELİKTE KARŞILAŞTIKLARI RİSKLER ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Çalışkan D.*, Kiran S.* , Akdur R.*

Sağlık çalışanlarının gebelikte karşılaştıkları riskleri belirlemek amacıyla, bir kurum ve bir üniversite hastanesinde çalışan, 1990-1995 yılları arasında doğum yapmış veya halen gebe olan toplam 197 kadına, Şubat-Nisan 1995 tarihleri arasında anket uygulanmıştır. Tanımlayıcı tipteki bu çalışma verilerin değerlendirilmesinde Ki-kare testi kullanılmıştır.

Çalışmanın sonucunda; kadın sağlık çalışanlarının %3.6'sının gebelikleri sırasında hiç kontrole gitmediği, %73.6'sının ayda bir %22.8'ini ise 2 ayda bir veya daha seyrek kontrole gittikleri görülmüştür. Kontrole gidilen yer meslek grupları arasında fark göstermektedir. ($P<0.05$) Hemşireler, diğer meslek gruplarından, daha yüksek oranda özel hekime başvurmaktadır.

Gebelik kontrolleri sırasında yapılan tetkikler içerisinde tamkan-idrartansiyon vb. yanısıra rutin olan ayda bir ultrasonografik incelemenin yüksek oranda (%45.0) yapılmış olması dikkat çekici bir bulgudur.

Gebelikte maruz kalınan riskler 2 grupta değerlendirilmiştir. Birinci grupta sigara-alkol-enfeksiyon-ilaç-X-Ray ele alınırken, ikinci grupta ise kişilerin belirtmiş oldukları işyeri ortamı ve çalışma koşullarından kaynaklanan riskler ele alınmıştır.

Çalışma verilerinin ışığında, araştırmaya katılan sağlık çalışanlarının, özellikle hekim ve hemşirelerin gebeliklerinde birçok riske maruz kaldıkları ve bu risklere yönelik yeterli önlem alınmadığı sonucuna varılmıştır.

* :A.Ü.Tıp Fakültesi Hak Sağlığı Anabilim Dalı

SIK TÜKETİLEN ANTİBİYOTİKLER (İSTANBUL-1994 ÇALIŞMASI)

Yıldız Tümerdem, Bedia Ayhan, Nurhan İnce, Turhan Özbilen,
Muhmut Güçük.

İ.Ü.İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Çapa İstanbul

Aynı farmakolojik etkiye sahip değişik isimlerdeki ilaç tüketiminin boyutlarını inceleyen betimsel epidemiyolojik çalışmamızın bu bölümünde antibiyotiklerle ilgili veriler değerlendirilmiştir. Veriler, İstanbul ilinde değişik sosyoekonomik kültürel konumdaki bölgelerden rastlantısal örnekleme ile seçilen 900 eczanede eczacı ile karşılıklı görüşülerek, kesitsel yöntemle bir ay içinde toplanmıştır.

Çalışmada, günlük antibiyotik isteme oranı reçete ile %27.3, reçete %20.3 idi. Reçete ile erişkinler için satılan ilk 5 antibiyotik sıra ile %34.6 oran ile Alfasilin, %17.7 oran ile Bactrim, %13.6 oran ile Duocid, %12 oran ile Augmentin, %9.2 oran ile Alfoksil idi. Reçete ile çocuklar için en çok satılan ilk beş antibiyotik sıra ile %16.3 oran ile Alfoksil, %15.8 oran ile Augmentin, %13.7 oran ile Bactrim, %12.8 oran ile Duocid, %8.8 oran ile Eritrocın idi. Eczanede, erişkinler için en çok satılan ilk beş ilaç içinde yer almayan "antibiyotik"ler, çocuklar için en çok satılan ilk beş ilaç içinde dördüncü sırada (%6.2 oran ile Duocid) idi.

Çalışmada erişkin ve çocukluk döneminde antibiyotiklerin çok rahat kullanıldığı eczanelerin reçetesiz, kolayca antibiyotik verebildikleri görülmüştür.

Bu çalışma Ankem Kongresi (1995) poster olarak sunulmuştur. Konu Halk Sağlığını yakından ilgilendirdiği için burada da sunulmuştur.

TURİZM BÖLGELERİNDE HEKİMLERİN LEGİONELLOSİS KONUSUNDA BİLGİ DURUMLARI-1 (1993-1995 YILI ÇALIŞMASI)

Yıldız Tümerdem, Yusuf Şahip, Burcu Çalık, Z.Burçak Tümerdem, Bedia Ayhan, Mahmut Gücük, Turhan Özbilen

İ.Ü.İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Çapa İstanbul

Legionellosis akut bakteriyel bir enfeksiyondur. Klinikoepidemiyolojik özelliklerine göre Legioner hastalığı ve Pontiac ateşi olarak bilinir. Kesinlikle bilinmemekle beraber bulaşma hava yoluyla havalandırma cihazları aracılığı ile olmaktadır. Legioner hastalığının kuluçka süresi 2-10 gün (sıklıkla 5-6 gün) pontiac ateşinin ise 5-66 saat (sıklıkla 24-48 saat)'dir. Her ikisinde de iştahsızlık halsizlik kas ağrıları ve baş ağrısı ile başlayan ilk semptomlara bir gün içinde hızla yükselen ateş eklenir. Karın ağrısı ve diare ender değildir. Pontiac ateşinde boğaz ağrısı Lejyoner hastalığında akciğer bulguları başattır. Düşünülmezse, özellikle de turizm bölgelerinde bu bulgularla hastalığın tanışı konulamaz. Bu nedenle ülkemizde hastalığın prevalansı bilinmemektedir. Ülkemizde tanının konulamadığı durumlarda (çoğu kez böyle) turistlerin ülkelerinde konulan tanıda geç kalınabilir. Sonuç ölüme yol açabilir ve hastaları yara alabilir. Batı ülkelerinde yıllardır benimsenen turizm sağlığı ülkemizde son yıllarda toplum sağlığı yönünden ele alınmıştır. Aynı görüşü paylaşmamız nedeniyle turizm sağlığı için önemli hastalık olan **Legionellosis** konusundaki araştırmamızı halk sağlıkçıları ile irdelemek istedik.

Çalışma verilerimizi 1993-1995 yıllarında topladık. Çalışma alanımız Akdeniz (Antalya, Tarsus, Mersin, Adana, Antakya) Karadeniz (Samsun, Trabzon, Rize, Tokat) Marmara (İstanbul, Yalova, Silivri, Çınarcık, Sakarya-Hendek, Arifiye, Sapanca, Tekirdağ) Ege (İzmir, Çeşme, Tuzla Balçova) Orta Anadolu (Ankara, Kayseri, Konya), Doğu Güney Doğu Anadolu (Diyarbakır, Silvan, Bitlis, Kahta, Kurtalan, Kozluk, Malatya, Adıyaman, Tatvan, Batman, Muş, Elazığ) bölgeleri idi. Çalışmamızda sağlık ocuklarında görevli ve serbest çalışan pratisyen hekimler ile değişik uzmanlık dallarından hastane ve özellikle de muayenehanede çalışan 265 uzman hekim ile karşılıklı görüşerek çok sorulu bir anket uyguladık. Yanıtlara bilgisayara yükleyerek değerlendirdik. Hekimlerin %72'si pratisyen, %28'i uzman idi. %32'si 0-5 yıl, %28'i 6-10 yıl, %31'i 11-15 yıl ve %9'u 16 yıl ve fazla süredir hekimlik yapıyorlardı %82 hekim Legionellosis'i duymadığını söyledi. Bunların %60'ı uzmandı ve en az 10 yıllık hekimlerdi. %18 hekim (%16'sı pratisyen) legionellosis'i duymuştu. Pontiac ateşi ise ilgili bilgisi olan hekim sayısı 3 idi. Verileri topladığımız hekimlerin arasında öğretim üyesi ve üniversitede görevli olan yoktu. Buna özellikle dikkat ettik. Legionellosis'i duyduğunu söyleyen %18 hekimin %1.2'si yeterli olmasa bile hastalık ile ilgili bilgiye sahipti ve özellikle de yabancı turistlerde tanıda hastalığı düşünebiliyordu. Hastalığı duyanlar %35.2 ile Akdeniz, %18.8 ile Ege, %12.7 ile Marmara %12.3 ile Doğu-Güneydoğu %10.9 ile Orta Anadolu, %9.7 ile Karadeniz'de görev yapanlardı. Sonuç olarak bu çalışmamız hekimlerin hastalığı hiç denecek anlamda bilmediğini ortaya çıkardı. Teorik bilgisi en iyi olanlar genç pratisyen hekimler idi

TÜRKİYE'DE SOLAKLIK PREVALANSI

Yıldız Tümerdem, Bedia Ayhan, K.Burcu Tümerdem, Aysu Kıyan, Ayşegül Akgün, Nilüfer Kosku

İ.Ü.İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Çapa İstanbul

Çalışma verilerimiz 1987-1993 yıllarında (7 yıllık) Ekim-Mayıs aylarında yönetimin ve öğretmenlerin yardımıyla 10260 ilkökul öğrencisinin ailelerine yazılı olarak ulaştırılan soruların yanıtlarının değerlendirilmesi ile toplanmıştır.

Çocuğunun sol ya da her iki elini de değişik işlevler için kullandığını kabul eden 790 anne okula davet edilerek karşılıklı görüşülerek solaklık ile ilgili 25 sorulu bir anket uygulanmıştır. Veri toplanan okul sayısı 22'dir. Okullar yüksek sosyoekonomik kültürel konum ve geçekodu bölgelerinden (düşük SEK) yöntemine uygun olarak seçilmiştir. %52 erkek ve %48 kız öğrenciye solaklık ile ilgili soru yöneltilmiş, olumlu yanıt alınan öğrenciye 15 sorulu bir anket uygulanmıştır (yüzyüze) Ayrıca tüm öğrenciler sol el kullanımı yönünden incelenmiştir. Annelerden ve çocuklardan alınan bilgilerin benzer oluşu çalışmamızın doğruluğunun bir anlamda kanıtıdır.

10260 öğrencinin %7.7'si sol el kullanmakta idi. (Dünya değeri, %8.10) Erkeklerin %7.9'u, kızların %7.5'i solaktı. Solakların %34.5'ine aile ve öğretmenleri tarafından sağ el kullanması için baskı yapılmıştır. Baskı yapılanların %49.45'i erkek, %50.54'ü kız öğrencidir. Gelişmiş ülkelerde sol el kullananlara baskı yapılmamaktadır. Onların özel araç gereç (makas vb.) yıllardır üretilmektedir.

Çalışma ekibimizin dileği sol el kullanan çocuklara sağ el kullanması konusunda baskı yapılmamasıdır. Çünkü baskının davranış bozukluğuna neden olduğu bilinmektedir. Enuresis, encopresis, saç yolma, tırnak yeme, istem dışı hareketler, burun ifrazatını ağza götürme, kekeleme ve bir eşya ile yatma tutkusu davranış kusuru olarak gelişebilir. Diğer bir dileğimiz ise sol el kullananlara çağdaş araç gereç üretiminin başlamasıdır.

NOT: Yaptığı araştırmalar ile Einstein Ödülünü alan değerli arkadaşım Prof.Dr.Üner Tan (Erzurum Tıp Fakültesi-Fizyoloji Anabilim Dalı Başkanı) bu konuda yaptığımız araştırmalarda öncü görüşleri ile bize ışık tutmuştur. Kendisini sevgi ile ve övgü ile bir kez daha hatırladığımızı söylemek istedim. Teşekkür ediyoruz.

METROPOLİTAN BİR KENTTE TOPLUMUN SAĞLIKTA İLK BAŞVURU VE AİLE HEKİMLİĞİ KONUSUNDA GÖRÜŞLERİ (EPİDEMİYOLOJİK BİR ARAŞTIRMA 1, 1994)

Haluk Özçelik, Yıldız Tümerdem, Bedia Ayhan

İ.Ü.İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Çapa İstanbul

Çalışmamızda, metropoliten bir kentte yaşayan bireylerin sağlık kuruluşlarına ilk başvurduklarında aldıkları hizmetin niteliği ile ilgili görüşlerini ortaya koyarak Aile Hekimliği kavramına ve ülkemizde uygulanabilirliği konusuna yaklaşımlarını yansıtmayı amaçladık.

Yaşları 17-73 arasında değişen farklı meslek gruplarından 556 katılımcıdan yüzyüze görüşme ile uyguladığımız çok sorulu anket formlarımızı yanıtlamalarını istedik. Verilerimizi bilgisayarla değerlendirdik. Katılımcıların % 80.57'sinin sosyal güvenlik kuruluşlarından en az birinin hizmetlerinden yararlanmakta olduğunu gördük. Katılımcıların %54.72'sinin yılda 1-4 kez sağlık kuruluşlarına başvurduklarını öğrendik. %87.5'inin ise oturduğu semtte en az bir sağlık kuruluşunun bulunması (çoğu özeldi. Sağlık Ocakları yoktu) dikkatimizi çekti. İstanbul metropolünde yaşayan katılımcıların yalnızca %42.16'sının sürekli gittiği ya da güven duyduğu bir hekimin olması da dikkat çekiciydi. Bu gruba girenlerin %87.75'i aynı zamanda bir sosyal güvenlik kuruluşunun hizmetlerinden de yararlanıyordu. Katılımcılar hekimin nitelikli hizmet vermesini verilen bilgilerin aydınlatıcı ve sorunlarına da çözüm getirebilmesini arzuluyorlardı. %70.30 oranında katılımcı Aile Hekimliğini duymuştu ama bu konuda hemen hiç bilgisi yoktu. Çevrelerinde kendilerine hizmet veren Aile Hekimleri de yoktu. Bütün buna rağmen sosyal güvencesi olan ve/ve de olmayan tüm katılımcılar sağlıktaki karmaşayı önleyecekse bir ümit olarak Aile Hekimliğinin ülkemizde uygulanabileceğini söylüyorlardı.

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİ VE AİLE HEKİMLİĞİ UYGULAMASI

Yıldız Tümerdem, Haluk Özçelik

İ.Ü.İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Çapa İstanbul

Aile Hekimi, birinci basamak sağlık hizmeti veren genellikle özel eğitim görmüş uzman hekim tanımlamak için kullanılan kavramlardan biridir. Aile Hekimliği tanımı ülkemiz için henüz netleşmiş değildir; uzmanlık dalı olmasının gerekli olup olmadığı da tartışmalıdır.

Aile Hekimliğinin ortaya çıkışı, birinci basamak hizmetleri verecek hekimlere olan gereksinim arttığı 1950'li yıllara rastlar. Ülkemizde ise 1980'li yıllarla birlikte Aile Hekimliği üç yıl süreli bir program olarak Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nde yer almıştır. 1993'te yapılan Birinci Ulusal Sağlık Kongresi'nde bu dalın uzmanlık eğitimi programlarının üniversiteler tarafından da yürütülmesi benimsenmiş, 1994 yılından başlayarak fakültelerde konu bilinmemesine karşın, Aile Hekimliği Anabilim Dalları kurulmuş ve kurulma aşamasındadır.

Ülkemizde son olarak 1990'lı yıllarda yeniden tartışılmaya başlanan Genel Sağlık Sigortası konusu 1992 yılından bu yana Aile Hekimliği uygulaması ile birlikte düşünölmeye başlamıştır. İlk basamak sağlık hizmetlerinin sunumu da bu temele dayandırılmaya çalışılmaktadır. Yasa tasarılarına göre öncelikle kentsel alanda Aile Hekimi birincinin yanısıra ikinci ve üçüncü basamak tedavi hizmetleri üstlenerek kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ve laboratuvar hizmetleri de dahil periyodik muayene, acil hekimlik, tıbbi kayıt ve istatistik hizmetlerini de yürüteceklerdir. Eylül 1994'de yayımlanan üçüncü müfredat taslağında uzmanlık eğitiminin hedefleri ayrıntıları ile açıklanmaktadır.

Yıl 1995... Genel Sağlık Sigortası henüz TBMM'de kabul edilmemiştir. Avrupa Topluluğuna girme uğraşı içinde olan ülkemizde pek çok konuda olduğu gibi "**isim arkadan gelsin**" görüşü ile sayıları 200'ü aşmamış olan Aile Hekimleri ile ilk basamak sağlık hizmetlerinde varolduğu düşünölen karmaşa nasıl son bulacaktır? Birinci basamakta hizmet uygulama yerleri olan Sağlık Ocaklarının yerine hangi üniteler alacaktır? "Gerçekten Sağlık Ocakları çalışmıyor mu? Yoksa çalıştırılmıyor mu? sorusunun yanıtı bulunmadan 60 milyonu aşan Türkiye nüfusu için 20 bini aşan Aile Hekiminin ne sürede hangi programlarda nerelerde eğitim alacağı konusunda biz Halk Sağlığı Uzmanlarının görüşleri çok ama çok önemlidir. Bu konu bu nedenle bu toplantıya getirilmiştir.

KIR-KENT GEÇİŞLİ KONDU BÖLGELERİNDE ANNELERİN BEBEK BAKIMI KONUSUNDA BİLGİ VE DAVRANIŞLARI-1

Bedia Ayhan, Yıldız Tümerdem, Nurhan İnce, Z.Burçak Tümerdem

İ.Ü.İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Çapa İstanbul

Çalışmamızın verilerini 1992-1993 yıllarında İstanbul kentinde Kır-Kent geçişli Avcılar-Mustafa Kemal Paşa, Küçükçekmece-Halkalı, Mahmutbey gecekondu bölgelerinden rastlantısal örnekleme ile seçtiğimiz halen, evli ve 0-2 yaş çocuğu olan 604 anne ile karşılıklı görüşerek pilot uygulamalı ve kontrollü çok sorulu anketle topladık ve bilgisayarla değerlendirdik. Yaş ortalaması 28.07 olan annelerin %32'isi ilkokul altı, %67.9'u ilkokul ve üstü öğrenimli olup %88.3'ünün ev dışında çalışmadıklarını öğrendik. Alınan yanıtlardan annelerin %34.1'nin çocuğun ilk banyosunu "doğar-doğmaz" yaptırdığını öğrendik. %30.3 anne ilk banyoyu ilk bir hafta içinde yaptırmıştı %55.1 anne çocukların "%40'ı çıkmadan" tırnaklarının kesilemeyeceği görüşünü davranışları ile de kanıtlıyorlardı. %35.1 anne yenidoğan bebeğin göğüs şişliğinin süt birikmesinden olduğunu ovarak sütü dağıtacağını öğrenmişti. Doğru olmayan bu bilgisini kendi çocuklarında da uygulamıştı. %53.1 anne gazi olan bebeğin "kucağına alarak, sırtına vurarak gazının çıkartılacağını biliyor" ve uygulama ile de bilgisin davranışlarına yansıtıyordu.

%78.3 anneye göre pişik "popo yarası" idi. %43.8'ü çocuğunun altı çişli ise pişik olur yanıtı ile doğru bilgisini sergilemişti %40 anne bu sorunun çaresini "altını pudralama ile, " %35.3'ü ise pişik kremi sürme ile %20.2'si ise bezleri deterjanla değilde sabunla yıkayıp bol su ile durulama yöntemi ile buluştu.

%42.9 anne pamukçuğu "ağızda yara" olara biliyordu %15.7'si "yenidoğanda" olur diyordu. Bunların %15.7'si neden olarak iyice yıkanmamış yalancı emzik, biberon kullanımını gösteriyordu. Diğerlerinin bu konuda bilgisi hemen hiç yoktu" 40 güne kadar olur, her bebekte olur" yanıtı bulunun kanıtı idi.

%73 anne ağlamasını susturmak, onu rahatlatmak için, bir yaşından küçük çocuğuna kullandığı emzik yada yalancı memeyi biliyordu %4.5 anne bu iş için "sormuk" %25.5 anne "lokum, kuru üzüm" emdiriyordu.

Dünyanın en kalabalık 25. metropolü olan İstanbul'da %70 annenin 10 yıldan daha az süreden beri gerçek İstanbullu olması beklenemezdi. Çocuğuna yenidoğan evresindeki davranışı töresel bilgilerden kaynaklanıyordu. Bu çalışmamızı değerlendirirken grup olarak "gerçek İstanbul'lu" tanımını irdelemenin keyfini ve güzelliğini kısa süre de olsa yaşadığımızı vurgulamak isteriz.

İSTANBUL METROPOLÜNDE FARKLI SOSYOEKONOMİK KÜLTÜREL KONUMLARDA KUDUZ AŞISI UYGULAMASI II

Bedia Ayhan, Yıldız Tümerdem, Nilüfer Kosku, Tuğrul Erbaydar, Nurhan İnce, Fahri Aslantürk, Haydar Sur, İşıl Onat, Dilek Arı, Nilal Erel, N. İnce Ercümen

İ.Ü.İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Çapa İstanbul

Çalışma toplumda kuduz aşısı uygulanma sıklığını araştırmak amacı ile İstanbul'da Ekim 1990-Nisan 1992 tarihlerinde yapılmıştır. Verile, yüksek ve düşük sosyoekonomik kültürel (SEK) konumdaki ilkokullardan küme örnekleme ile seçilen öğrenciler aracılığıyla yüksek SEK'te 1030, düşük SEK'te 1682., toplam 2712 aileden toplanmıştır. Bu ailelerin 340 (%12.54 oran)'ında en az bir bireye kuduz aşılama programı uygulanmıştır. Oran, yüksek SEK'te 1030 ailede %18.64 (n:192) düşük SEK'te 1682 ailede %8.80 (n:148) dir.

Toplam 340 ailede kuduz aşılama programı uygulanan birey sayısı 430'dur. Bunun %53.95 (n:232)'i yüksek SEK, %46.05 (n:198)'i düşük SEK'tedir.

Toplam 430 bireyin %40 (n:172)'ına HDCV, %60 (n:258)'ına Semple, tipi kuduz aşısı yapılmıştır. Yüksek SEK'teki 232 bireyin %73.7 (n:171) sine HDCV %26.3 (n:62) üne Semple, düşük SEK'teki 198 bireyin %0.5 (n:1)'ine HDCV, %99.5 (n:197)'ine Semple tipi kuduz aşısı yapılmıştır.

Kuduz aşılama programı uygulanan 430 bireyin %75.58 (n:325)'inde "köpek" sorumludur. Oran yüksek SEK'te %66.38 (n:154) düşük SEK'te %86.36 (n:171) dir.

ÜSKÜDAR VE ÜMRANİYE BÖLGESİNDEKİ SU İSTASYONLARININ HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Alp Aker* Melda Kayhan Karavuş**Dilşad Save Cebeci*,
Hande Gencil Harmancı**, Şanda Çalı***,İnt.Dr.Asif Yıldırım
İnt.Dr.Can Selami Öztürk,İnt.Dr.Mustafa Törü,
İnt.Dr.Zekaver Odabaşı , İnt.Dr.Tuba Coşkun,İnt.Dr.Serpil Tanrıverdi,
İnt.Dr.Okan Yücel,İnt.Dr.Bülent Baştürk

İstanbul Üsküdar ve Ümraniye ilçelerinde 1-31 Ocak 1995 döneminde yapılan kesitsel tipteki bu araştırmada bölgedeki tüm su istasyonları (n=94) incelenerek Gıda Maddeleri Tüzüğünde (GMT) belirtilen standartlara uygun olup olmadıkları araştırılmıştır. Su numuneleri incelenmek üzere GMT'nün ilgili maddelerinde tanımladığı koşullarda, eğitilmiş intörn doktorlar tarafından alınmış ve gerekli bakteriyolojik ve kimyasal tahlilleri yapılmak üzere Hıfzısıhha Enstitüsü laboratuvarına gönderilmiştir. Ayrıca anket ve gözlem formları uygulanarak iş yerlerinin hijyenik koşulları , gıda maddeleri tüzüğünde belirtilen esaslara uygun çalışıp çalışmadıkları değerlendirilmiştir. İncelenen tüm örnekler içinde 3 numunede (%3.2) E. coli üremiş ve bakteriyolojik olarak uygun bulunmamıştır. Kimyasal analizde ise 37 numunenin (%39.3) gıda maddeleri tüzüğüne uygun kalitede olmadığı belirlenmiştir. Su istasyonlarından hiçbiri gerekli standart teknik donanım kriterlerine sahip bulunmamıştır.

*Marmara Üniv. Halk Sağlığı Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

**Marmara Üniv. Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yardımcı Doçenti

***Marmara Üniv. Halk Sağlığı Anabilim Dalı Profesörü

SAMSUN İL MERKEZİNDE YAŞAYAN YAŞLILARIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Y.Önder*, Ş.Dabak*

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Samsun.

Yüzyılın başından bugüne özellikle de gelişmiş olan ülkeler başta olmak üzere tüm toplumlarda yaşlı nüfus büyük bir hızla artmaktadır. Ülkemiz için de kaçınılamayacak bir sorun olma potansiyeli taşıyan bu konuda gerekli önlemlerin alınması akılcı bir yaklaşım olacaktır. Bu çalışmada, Samsun il merkezinde 60 yaş ve üzeri yaş grubundaki kişilerin demografik özelliklerini saptamak amaçlanmıştır.

Samsun il merkezinde 1 Mayıs- 30 Haziran 1994 tarihleri arasında örnekleme alınan dört sağlık ocağına herhangi bir nedenle başvuran 60 ve üzeri yaş grubundaki toplam 293 yaşlıya anket uygulanmıştır.

Araştırma grubunun % 34'ünü 60-64, % 30'unu 65-69, % 17'sini 70-74 ve % 19'unu da 75 ve üzeri yaş grubu oluşturmakta idi. Katılanların % 46'sı erkek, % 54'ü de kadındı. Grubun % 58'i evli, % 37'sinin de eşi ölmüş olup; kadınlarda evli olma sıklığında yaş ilerledikçe anlamlı ölçüde azalma saptandı ($p<0.05$). Okuryazarlık oranı erkeklerde % 83, kadınlarda ise % 51 olarak bulundu. Grubun % 66'sının işi yok olup; yaşın ilerlemesiyle meslek sahibi olma sıklığının azaldığı görüldü. Gelir düzeyleri bakımından cinsiyetler arasındaki fark erkekler lehine anlamlı bulundu ($p<0.05$). Erkeklerin % 15'inin, kadınların ise % 28'inin hiç bir sosyal güvencesi olmayıp bu konuda da kadınlar aleyhine anlamlı farklılık saptandı ($p<0.05$).

SAMSUN İL MERKEZİNDE YAŞAYAN YAŞLILARIN SAĞLIK DURUMLARI

Ş.Dabak*, Y.Önder*

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Samsun.

Gelişmiş ülkeler başta olmak üzere tüm toplumlarda yaşlı nüfus büyük bir hızla artmaktadır. Ülkemiz için de bir sorun olma potansiyeli taşıyan bu konuda gerekli önlemlerin alınması kaçınılmaz olmaktadır. Bu çalışmada, Samsun il merkezinde 60 yaş ve üzeri yaş grubundaki kişilerin sağlık durumlarını saptamak amaçlanmıştır.

Samsun il merkezinde 1 Mayıs- 30 Haziran 1994 tarihleri arasında örnekleme alınan dört sağlık ocağına herhangi bir nedenle başvuran 60 ve üzeri yaş grubundaki toplam 293 yaşlıya anket uygulanmıştır.

Grupta sigara içme oranı % 16, alkol kullanma oranı % 5 olup; ikisinde de fark erkekler lehine anlamlı bulundu ($p<0.05$). Bireylerin % 36'sı bir, % 42'si iki yardımcı cihaz kullanıyordu; en sık kullanılan kombinasyon gözlük ve diş protezi idi. Erkeklerin % 2'sinde, kadınların da % 4'ünde sakatlık saptandı. Günlük yaşam aktivitelerinde (yürüme, merdiven çıkabilme, banyo yapabilme, giyinebilme, ayak tırnaklarını kesebilme, telefon edebilme, alışveriş yapabilme, vb) yaşın ilerlemesi ile önemli ölçüde kayıp görüldü. Bir sosyal güvencesi olan bireylerde bazı günlük yaşam aktivitelerindeki yeterlilik, olmayanlara göre daha yüksek bulundu. Bireylerin % 45'inin bir, % 14'ünün de iki hastalığı vardı. Hastalık dağılımına bakıldığında % 28'inde hipertansiyon, % 18'inde kardiovasküler hastalık, % 13'ünde kas-iskelet sistem hastalığı, % 13'ünde de diyabet saptandı. Herhangi bir hastalığın var olması durumunda bazı günlük yaşam aktivitelerinde azalma saptandı.

SAMSUN İL MERKEZİNDE YAŞAYAN YAŞLILARIN SOSYAL YAŞAM BİÇİMLERİ

Y.Önder*, Ş.Dabak*

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Samsun.

Tüm toplumlarda yaşlı nüfusun büyük bir hızla artmakta olması, ülkemiz için de bir sorun olma potansiyeli taşıyan bu konuda önlemlerin alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada, Samsun il merkezinde 60 yaş ve üzeri yaş grubundaki kişilerin sosyal yaşam biçimlerini saptamak amaçlanmıştır.

Samsun il merkezinde 1 Mayıs- 30 Haziran 1994 tarihleri arasında örnekleme alınan dört sağlık ocağına herhangi bir nedenle başvuran 60 ve üzeri yaş grubundaki toplam 293 yaşlıya anket uygulanmıştır.

Araştırma grubundaki bireylerin % 79'unun kendine ait evi olup; bunların % 59'u apartman dairesinde oturmakta idi. Grubun % 45'inin çocuk sayısı 1-3 arası, % 42'sinin de 4-6 arasındaydı. Bireylerin % 14'ü tek başına yaşıyordu; % 37'si evde iki kişi, % 27'si de 3-4 kişi birlikte idi. Kız ve erkek çocukların ebeveynlerini ziyaret sıklıkları açısından anlamlı bir fark saptanmadı. Hastalandıklarında kendilerine yardımcı olabilecek kişiler olarak % 41'inde çocuklarının, % 25'inde eşi ve çocuklarının, % 19'unda da eşinin olduğu saptandı. Yatarak tedavi görmesi gereken durumlarda da aynı kişilerin oranları sırasıyla % 49, % 22 ve % 16 bulundu. Yaşlıların % 24'ü sürekli, % 60'ı akşamları televizyon seyretmekte olup; sürekli izleme açısından kadınlar lehine anlamlı fark saptandı ($p<0.001$). Bireylerin % 50'si hiç gazete okumuyordu; % 28'i her gün, % 16'sı da en az haftada bir okuyordu. Gazete okuma alışkanlığı açısından fark erkekler lehine anlamlı idi ($p<0001$).

SAMSUN İLİ SAĞLIK KURUMLARINDA SOLUNUM YOLU ENFEKSİYONLARINDA KULLANILAN ANTİBİYOTİKLERİN DAĞILIMI

Ş.Dabak* , A.T.Sünter* , M.Coşkun*

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Samsun.

Ülkemizdeki ilaç tüketimi küçümsemeyecek boyutlardadır ve ilk sırayı da antibiyotikler almaktadır. Bu çalışmada, Samsun ili sağlık kurumlarında yazılan ilaçların dağılımı ile en sık görülen solunum yolu enfeksiyonlarında kullanılan antibiyotik durumunu saptamak amaçlanmıştır.

Samsun ilinde sağlık kurumlarında 1994 yılı içinde tanıya göre yazılan ilaçlardan eczanelerde işlem gören her reçete için bir anket formu doldurulmuş ve hastanın yaşı, cinsi, tanısı, reçetenin verildiği kurum, verilen ilaçların adı ve maliyetleri hakkında bilgi toplanmıştır.

Sağlık kurumlarında yazılan ilaçların % 20.2'si antibiyotikler, % 15.0'i analjezik- antipiretikler, % 8.3'ü gripal ilaçlar- antitüsifler, % 8.0'i vitaminler ve demir ilaçları, % 6.9'u kas gevşetici- antiinflamatuvarlar ve % 5.4'ü de antihistaminikler olarak saptandı. Sağlık ocaklarında en sık görülen solunum yolu enfeksiyonlarında yazılan antibiyotiklerin dağılımı değerlendirildiğinde; % 48.1'inin penisilinler, % 19.5'inin sülfonamid- amfenikoller, % 9.0'unun sefalosporinler, % 6.5'inin kombinasyon şeklinde ve % 5.2'sinin de makrolid-linkozamid grubu ilaçlar olduğu görüldü. Reçetelerin % 11.7'sinde ise hiç antibiyotik yazılmamıştı.

KLİNİK ÖNCESİ TIP ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME VE YEMEK ALIŞKANLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ELMACIOĞLU F*

Klinik öncesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin beslenme sorunlarını saptamak amacı ile yapılan bu çalışmada: Ocak - Mart 1993 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında eğitim gören toplam 736 öğrenci arasından sistematik örnekleme ile seçilen 273 öğrenciye anket uygulanarak elde edilen bilgiler değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin %32'sinin sabah kahvaltısı yapmadan okula geldiği, kahvaltı yapanların ise %19'unun sadece simit tükettiği saptanmıştır. Yurttan kalan öğrencilerin de ücretsiz, ya da hazır kahvaltı etme olanaklarına karşın yalnızca %21'inin kahvaltı ederek okula gelmesi, diğerlerinin ise uykuyu tercih etmesi çok anlamlıdır.

Öğle öğününde öğrencilerin %17'sinin sadece simitle beslendiği, %39'unun kantinden aldığı yiyecekleri tükettiği (peynirli sandviç, tost, hamburger, bisküvi çeşitleri, çukolata, gofret, puaça v.s.), %38'inin ise öğrenci yemekhaneden yararlandığı saptanmıştır.

Bu öğrencilerin akşam yemek öğünleri irdelendiğinde %61'inin evinde, %32'sinin yurttan, %7.5'unun ise dışarıda (lokanta, ayak üstü beslenerek akşam öğünlerinde aç kalmadıkları belirlenmiştir.

*: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu.

ERİŞKİN BESLENMESİNDE GELENEKSEL
TÜRK MUTFAGININ FAST-FOOD
"Ayak Üstü Beslenme" İÇİNDEKİ YERİ

ELMACIOĞLU F*

Erişkin beslenmesinde geleneksel Türk mutfağının fast-food içindeki yerini saptamak amacı ile Eylül-1994 tarihinde Samsun ili Atakum ilçesinde yapılan bir panayırda Samsun Merkez ilçe ve diğer ilçelerden gelen erişkinlere satışı yapılan yiyeceklerin tüketimi değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda ayak üstü beslenmede tercih kullanan 5583 kişinin %67'sinin geleneksel Türk mutfağı yiyeceklerini seçerken %33'ünün fast-food beslenme ile yiyecek sektörüne giren geleneksel olmayan yiyecekleri tercih ettiği görülmüştür. Geleneksel yiyecekleri tercih eden 3602 kişinin %29'unun tatluları, %17'sinin döner-ekmek, %14'ünün köfte-ekmek, %12'sinin gözleme, %12'sinin sucuk-ekmek, %4'ünün su böreği, %2'sinin patlamış mısır tercih ettiği saptanmıştır.

*: Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu.

BİR EĞİTİM HASTANESİNDE HALKLA İLİŞKİLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Uz. Sağlık İdarecisi Abdülkadir TEKE*, **Doç. Dr. H.Tansu AKTAN***,
Doç. Dr. Korkut ERSOY **, **Dr.Bilal BAKIR ***

Rekabetssel çevreden uzak olan hastaneler, talebin arzı aştığı durumlarda hastalarına tatmin edici olmayan hizmetler sunarlar. Çünkü başka alternatifleri olmadığından dolayı, hastaların mevcut hizmetleri kabul edeceğini düşünürler. Bu nedenle rekabetin gelişmesine paralel olarak hastanelerde halkla ilişkilere duyulan gereksinme, hastaların ihtiyaç ve isteklerinin ölçülmesi ve doyuma ulaştırılması da önem kazanacaktır. Hastaların beklentilerinin belirlenmesi, daha nitelikli hizmetler sunulması bakımından önemlidir.

Batı toplumlarındaki hastanelerde gereken değerin verildiği halkla ilişkilerin önemini anlatan yayınlar incelenmiştir ve sunulmuştur.

Bu çalışmanın amacı, bir eğitim hastanesine başvuran hastalara sunulan danışma hizmetlerini halkla ilişkiler açısından değerlendirmek ve bu konuda çeşitli öneriler getirmektir. Yapılan araştırma sonucunda, hastanede verilen danışma hizmetlerinin gereksinimi karşılamaktan çok uzak olduğu, bunun nedeninin de hastanede bu hizmetleri organizeli olarak yürütecek bir birimin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Hastanelerde halkla ilişkiler hizmetlerine gereken önemin verilmesi, bunun bir yönetim fonksiyonu olarak görülmesi ve hastaların hastaneden rahat ve huzurlu bir şekilde yararlanması amacı ile halkla ilişkiler birimi kurulmalı ve böylece hastanenin kamuoyundaki imajı yüksek tutulmalıdır.

* GATA Askeri Sağlık Hizmetleri ABD

** H.Ü. Sağlık İdaresi Y.O.

SAĞLIK PERSONELİNİ MOTİVE EDİCİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr.A.Ruhi TORAMAN, Dr. Mustafa ÖZER, Dr. Adem KÖSE

GATA Askeri Sağlık Hizmetleri ABD

Hızlı bir teknolojik ve sosyal değişim içerisinde bulunan günümüz dünyasında yönetim bilimlerine, özellikle personel yönetimine karşı artan ilgiye paralel olarak motivasyon teorileri de giderek daha büyük bir önem kazanmıştır. Bunun başlıca nedeni, motivasyonun insan davranışlarını ve performansını etkileyen ana nedenlerinden biri olmasıdır.

Pekçok örgüt için personel en önemli üretim unsurudur. Özellikle emek-yoğun teknolojiye sahip örgütler için bu unsur çok daha önemlidir.

Hastanelerin de, toplumun gereksindiği sağlık hizmetlerini karşılamak amacıyla faaliyet gösteren emek-yoğun teknolojiye sahip bir örgüt olduğu göz önüne alındığında, belirlenen amaca ulaşmada, hastanenin başarısı ve başarısızlığı personeline bağlıdır. Hastanede görevli birçok meslek grubu vardır. Bu meslek gruplarının hastane amaçları doğrultusunda motive edilebilmeleri için beklentilerinin bilinmesi gerekir.

Bu çalışmanın amacı, Ankara'da bir eğitim hastanesinde görevli sağlık personelinin çalıştıkları kurumdan ve işten beklentilerinin neler olduğunu belirleyerek personelin motivasyonu konusunda hastane yöneticilerine ışık tutmaktır. Bu amaçla veri toplama aracı olarak, tanımlayıcı anket uygulanmış olup, toplam 90 sağlık personeli değerlendirme kapsamına alınmıştır. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmış ve gruplar arasında fark olup olmadığını belirlemek için Ki-kare testi uygulanmıştır.

Yapılan bu araştırma sonucunda, sağlık personeline motive eden faktörlerin meslek gruplarına ve hizmet sürelerine göre farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Sağlık hizmetlerinde en önemli üretim unsuru sağlık personeli olduğuna göre, personeli esas alan bir yönketim sistemi oluşturmak, sağlık hizmetlerini başarıya ulaştıracak en önemli faktördür.

YAŞLILARDA UYGUN OLMAYAN İLAÇ KULLANIMI

Berna Musal, Belgin Ünal, Reyhan Uçku

Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı.

Yaşlılarda pek çok kronik hastalık ortaya çıkmakta, bu nedenle ilaç kullanımı da artmaktadır. Yaşlılarda etkili olmayan veya gereksiz yüksek riske yol açan ilaçların kullanımından sakınılmalıdır.

Bu araştırma yaşlılarda kullanımı uygun olmayan dokuz grup ilacın (sedatif ve hipnotik ajanlar, antidepresanlar, non steroid antienflamatuvar ajanlar, oral hipoglisemikler, platelet inhibitörleri, kas gevşetici veya antispazmotikler, antiemetik ajanlar, antihipertansifler, demans tedavisinde kullanılan ajanlar) Narlıdere ve Güzelbahçe Sağlık Ocağı bölgelerinde oturan yaşlılar tarafından ne oranda kullanıldığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. 272 yaşlı ile görüşülmüş ve yaşlıların % 11.4'ünün bu ilaçları sürekli kullandığı belirlenmiştir. Bu grubun dışında % 6.4 'ünün ise arasıra bu ilaçları tükettiği gözlenmiştir.

ADOLESAN GENÇLER DEMİR EKSİKLİĞİ BAKIMINDAN RİSKTE MİDİR?

G.Şimşek*, S.Köksal**, C.Şimşek**, G.Yiğit*

*İ.Ü.Cerrahpaşa Tıp Fak. Fiziyojji Anabilim Dalı

**İ.Ü.Cerrahpaşa Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Araştırmamız adolesan dönemindeki gençlerde genel demir durumunun incelenmesi amacıyla, 13-17 yaş arası 56 kız, 47 erkek olguda yapıldı. Çalışmamızda serum demiri, total demir bağlama kapasitesi (TIBC); kolorimetrik yöntemle, % transferin saturasyonu; uygun formülle, ferritin; RIA yöntemle, eritrositer parameteler; Cellanalyzer CA 600 model elektronik sayıcıda yapıldı. Araştırmamızda kız ve erkek gruplarında ferritin değerleri bakımından bir heterojenitenin olduğu ve ferritini düşük olgu sayısının yüksek oranda olduğu saptandı. Kız olguların % 39'unda, erkek adolesanların % 49'unda serum ferritin değerlerinin normalden düşük olduğu belirlendi. Ayrıca serum demiri ve transferin saturasyonu normalden düşük, TIBC değerleri normalden yüksek kız ve erkek olguların % oranları grafik üzerinde incelendiğinde, ferritin düzeyi düşük olgu %'si belirtilen diğer demir paametrlerine göre daha yüksekti. Ferritini düşük gruplarda eritrositer parametreler normal sınırlardaydı. Bulgular, genel olarak popülasyonda ferritin eksikliği ile karakteristik bir demir eksikliği tablosu ortaya koydu.

Araştırmamız, çalışılan grupta belirgin aneminin gözlenmemesine rağmen, olguların büyük bir kısmının demir eksikliğinin eken evresinde olduklarını ve demir depolarının tüketilmiş olduğunu göstermektedir. Böylece bu kişiler demir eksikliğinin klinik belirtilerinin gelişmesi bakımından risk altındadırlar.

ELAZIĞ İL MERKEZİNDEKİ ERLERİN AKRABA EVLİLİĞİ KONUSUNDAKİ BİLGİ, TUTUM VE UYGULAMALARI

Yrd.Doç.Dr. Mehmet BOSTANCI* Üstğ. Yük.Hem. Özlem BOYDAK**
Arş.Gör. Nevzat BİLGİN*** Öğr.Gör.Yasemin AÇIK****

* Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı -DENİZLİ
** GATA Yüksek Hemşirelik Okulu Doktora Öğrencisi -ANKARA
*** Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı -ELAZIĞ

Akraba evliliğinin tıbbi ve sosyal sonuçları toplum sağlığı açısından oldukça önemlidir. Türkiye genelinde akraba evliliği oranı çeşitli araştırmalara ve bölgelere göre değişmekle birlikte genelde %20 nin üzerindedir.

Çalışma, Elazığ il merkezinde askerlik görevini er olarak yapan 71/1 tertip askerlere 1992 yılı Mart ayında anket uygulanarak yapılmıştır. Ankete katılan 400 er'in %13.5 i nişanlı, %23.3 ü evlidir. Evli olanların %15.1 i birinci dereceden, %5.4 ü ikinci dereceden, %3.2 si uzak olmak üzere toplam %23.6 sı akraba evliliği yapmıştır. Evlenme durumunda, bekarların %8.8 i akraba evliliği isterim, %76.9 u istemem demiştir. Bekarlardan akraba evliliği isterim diyenlerin yalnızca 2(%7.4) si hekim kontrolünden sonra şartlı olarak istemiştir. Akraba evliliği istememi diyenlerin gerekçelerinin başında %71.6 ile "sağlık için zararlıdır" gelmiştir.

Yirmi yaşını doldurarak Silahlı Kuvvetler'e askeri eğitim amacıyla gelen gençlere, askeri eğitim yanında diğer konularda da eğitim verilmektedir. Çoğunluğu bekar olan erlere, akraba evliliğinin özellikle sağlık açısından ortaya çıkabilen önemli tıbbi sonuçları ile toplumsal açıdan sakıncalarının anlatılması yararlı olacaktır.

KIZAMIK AŞI SONRASI KONVULSİYON

Egemen A. , Yılmaz D. , Vardar F. , Akıl T.

EÜTF Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Çok bulaşıcı olan kızamık bağışıklanmamış bir toplumda adölesana dek hemen hemen tüm bireyleri enfekte eder. Morbiditesi, çocuğun duyarlılığına, mortalitesi ve fatalitesi komplikasyonlarının sıklığı ve ağırlığı ise çocuğun yaşına, nutrisyonel durumuna, yaşam koşullarına ve sağlık hizmetlerinin nitelik ve nicelik kalitesine bağlıdır. 1960'lı yıllarda geliştirilen aktif immunizasyon ile hastalık ve komplikasyonlarından korunma mümkün olmuş, günümüzde eradikasyon aşamasına gelinmiştir.

Kızamık aşıları ilk kez Amerika Birleşik Devletleri'nde 1963 yılında uygulanmaya başlamış. 1967 yılından sonra Edmonston B suşu ile elde edilen ilk canlı aşı, sık olarak döküntü yüksek ateşe neden olduğundan gamma globulin ile kullanılmıştır. Daha sonra (*Schwartz ve Attenuvax gibi*) yan reaksiyonları daha az ve gamma globulin gerektirmeyen aşılar geliştirilmiştir.

Çalışmalarda, aşıdan bir hafta sonra geçici ateş, döküntü %5-15 oranında, 1986 yılında 1162 ikizde plasebo kontrollü kızamık, kızamıkçık, kabakulak (MMR) aşısı ile yapılan çalışmada da ateş, iritabilite, dalgınlık ve konjunktivit %0.5-4 arasında saptanmıştır. Aşıdan sonra santral sinir sistemi disfonksiyonu bulguları ise çok nadirdir. Ensefalit bin - iki bin kızamıkta birdir. DSÖ'ne göre hastalık sonrası panensefalit, aşı sonrası görülenden oniki kez fazladır. Hastalıkta konvülsiyon %0.5-1 iken, aşı sonrası komplikasyon olarak yüzbinde 0,02'dir.

Bu çalışmada kızamık aşısından dört gün sonra ateş ve huzursuzluk yakınmasıyla baş vuran ve muayene sırasında konvülsiyon geçiren ve Ege Tıp Fakültesi Çocuk Kliniğine yatırılan 10 aylık erkek hasta sunulmuştur.

Ailenin ilk çocuğu olup ailede ve kendisinde daha önce febril konvülsiyon öyküsü bulunmayan hastanın, büyüme ve gelişmesi yaşına uygun olup, 38.3 ateşi vardı. Yapılan fizik muayenesi, rutin kan, idrar, akciğer tetkiki, kan biyokimyası, LP sonuçları, kafa grafisi ve kranial magnetik rezonans görüntülemesi normal bulundu. İzleminde konvülsiyonu tekrarlamayan hastanın konvülsiyonu, raslantısal bir febril konvülsiyondan çok kızamık aşısı yan reaksiyonu olduğu kanısına varıldı.

ANNE SÜTÜ ve FORMULA İLE BESLENEN BEBEKLERDE BÜYÜME ve PROTEİN METABOLİZMASI

Kurugöl Z. , Egemen A. , Çoker M. , Çoker C.
EÜTF Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Anne sütü bebekler için ideal besindir. Ancak, anne sütünün verilemediği durumlarda konsantrasyon ve içerik açısından anne sütüne benzer çeşitli formullar bebek beslenmesinde kullanılmaktadır. Bu çalışmada, sadece anne sütü ile ve protein, amino asit içeriği anne sütüne benzer bir formula ile beslenen bebeklerin büyümesi, protein metabolizması göstergeleri ve serum amino asit konsantrasyonlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Term ve sağlıklı 22'si anne sütü, 19'u ise formula ile beslenen toplam 41 bebeğin doğumda, birinci ve ikinci ayın sonunda vücut ağırlığı, boy ve baş çevreleri ölçümleri yapılmıştır; ikinci ayın sonunda prealbumin, transferrin ve IgG değerleri (*Beckman Protein Array cihazında neflometrik yöntemle*) ve serum aminoasit konsantrasyonu (*gaz kromatografisi yöntemi ile*) saptanmıştır. Her iki gruptaki bebeklerin büyüme göstergeleri, transferrin ve IgG değerleri arasında anlamlı bir farklılık saptanamamasına karşın, serum prealbumin konsantrasyonları formula ile beslenenlerde (0.17 ± 0.04 g/dl) anne sütü ile beslenenlere (0.13 ± 0.04 g/dl) göre anlamlı olarak yüksek bulunmuştur. Anne sütü ile beslenenlerde serum glutamik asid ve sistin konsantrasyonları, formula ile beslenen bebeklerde ise fenilalanin ve prolin konsantrasyonları daha yüksek olarak izlenmiştir. Sonuç olarak, formulların protein içerik ve konsantrasyonları anne sütüne benzetilse bile, bu formullarla beslenen bebeklerin, intrinsek sonuçları henüz açıklık kazanmamış olsa da, serum amino asit düzeylerinin ve proteinin metabolizma göstergelerinin anne sütü ile beslenenlerden farklı olduğu saptanmıştır.

SAĞLIKTA POTANSİYEL YAYGIN BİR RİSK FAKTÖRÜ: FARE ISIRMASI

**Vardar F. , Akar O. , Sarı G. , Egemen A.
EÜTF Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı**

Sağlıklı olmayı belirleyen kalıtsal, çevresel faktörler ve bireyin bilgi ve beceri ile donanımı, henüz savunmasız olan çocuklarda ayrı bir önem taşır. Özellikle fizik ve biyolojik çevrenin sağlık risklerinden korunmaları, ancak erişkinlerin bilinçli ve yeterli korunmasıyla mümkündür. Biyolojik çevrenin popüler bir vektörü olan fare, tarihte epidemik ve pandemilerle seyreden başta veba ve tifus olmak üzere birçok hastalığa neden olmuştur. Ayrıca tetanus, kuduz, sodoku gibi hastalıklar için de potansiyel risk oluşturmaktadır. Bu çalışmada da, ailesi tarafından, farenin ısırıldığı bildirilen 3 aylık bir erkek olgu sunulmuştur.

Zemin katta oturan beş kişilik bir ailenin 3 aylık bebeği sağ el baş ve işaret parmağını evde varlığı bilinen farenin ısırıldığı yakınması ile Ege Tıp Fakültesi Çocuk Polikliniğine getirilmiştir. Bir aylık bir kardeşi sepsis, 8 aylık bir kardeşi ise akut gastroenterit nedeniyle ex olan hastanın yapılan muayenesinde büyüme ve gelişmesinin yaşına uygun, sağ el baş ve işaret parmağında fare ısırığına ilişkin yaranın kanamakta olduğu saptandı. Diğer sistem ve labratuvar bulguları normaldi. Aileden konutta pirenin olmadığı ve ikinci tetanus aşısının iki gün önce yapıldığı öğrenildi. Yara bakımı yapıldı, prokain penisilin profilaksisine alındı ve muhtemel bir riske karşı 40 IU / kg Rabies immunglobulin'in 1/2'si yara içine, 1/2'si IM deltoid bölgesine olmak üzere yapıldı. HDCV Rabies aşısı aynı gün başlanarak İzleme alındı.

Bu olgu, sıkışık yaşam, plansız, sağlıksız kentleşmenin giderek büyüyen sorun olması nedeniyle, toplumun konut sağlığı vektör savaşı konusunda yaygın bir eğitiminin gerekliliğini göstermesi açısından düşündürücü bulundu.

KONJENİTAL KALÇA ÇIKIĞINDA RİSK YAKLAŞIMI VE ERKEN TANIDA ULTRASONOGRAFİNİN ÖNEMİ

Z. Kurugöl, A. Yenigün, A. Egemen, R. Arkun, F. Sürenkök
EÜTF Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Konjenital kalça displazisi, erken tanı ve tedavisi yapılmadığında sakatlığa neden olmakta, birey ve ülke için potansiyel gelir kaybı ve sağlık hizmetleri için ise önemli bir yük oluşturmaktadır. Bu çalışmada, kalça ekleminin fizik muayenesinde patolojik bulgu saptanmayan riskli ve riskli olmayan bebeklerde ultrasonografik inceleme ile fizyolojik immaturite ve doğuştan kalça displazisi sıklığının araştırılması amaçlanmıştır. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Sosyal Pediatri Bilim Dalı'nda izlenen, makatla geliş prezantasyonu, oligohidroamnios, ailede doğuştan kalça çıkığı öyküsü olması, pes kavus, tortikolis gibi risk faktörleri olan 79 ve bu risk faktörlerini taşımayan 123 bebekte ilk üç ay içinde kalça ekleminin ultrasonografik incelemesi yapıldı. Riskli gruptaki bebeklerin %20.2'sinde, risk faktörü taşımayanların ise %21.2'sinde fizyolojik immaturite ve üçüncü aydan sonra tekrarlanan ultrasonografi ile risk grubunda %7.6, riskleri olmayan grupta ise %0.8 displazi saptandı. Displazi, risk faktörü taşıyan bebeklerde taşımayanlara göre anlamlı olarak fazla bulundu. Kalça ekleminin fizik bakısında patolojik bulgu saptanmasa bile, özellikle risk faktörü taşıyan bebeklerde, displazinin erken tanısının konulabilmesi için kalça eklemi ultrasonografik incelemesi yapılmalıdır.

ANTENATAL İZLEMEDE GÖRÜNTÜLEME YÖNTEMLERİ İLE KONJENİTAL BÖBREK HASTALIKLARININ ERKEN TANISI VE SONRASI

D. YILMAZ • İ. ÖZUNAN • F. VARDAR • A. EGEMEN

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Antenatal bakım ve izlem anne ve bebeğin sağlık durumunun değerlendirilmesi ve natal ,postnatal dönemde oluşabilecek sağlık risklerinin erken tanısının yapılması açısından önem taşır. Günümüzde erken prenatal dönemde genetik ,metabolik ,hematolojik ve daha birçok konjenital hastalığın erken tanısı yapılmakta ve özürülü çocukların doğması önlenmektedir. Ultrasonografi gibi , invaziv olmayan bir görüntüleme yöntemi ile de anensefali gibi büyük dismorfik patolojilerden üriner ve diğer sistemlerin çok küçük patolojilerine kadar birçok hastalığın intrauterin tanısı yapılabilmektedir.

Bu çalışmada , intrauterin 28. haftada bilateral hidronefrozu saptanan , ancak 10 aylık olduğunda ; bir aydır devam eden üriner enfeksiyonu nedeniyle başvurdukları hekim tarafından Ege Tıp Fakültesi Çocuk Kliniğine ileri tetkik için gönderilen bir olgu sunulmuştur.

On aylık erkek olgunun ağırlık ve boyu 25. persantilde olup fizik muayene ve rutin kan , idrar ve biyokimyasal değerleri normaldi. Karın ultrasonografik incelemesinde sağ böbrekte pelvikaliektazi , IVP'de sağda hidronefroz saptandı. MSUG'si normal olan hastanın DMSA incelemesinde sağ böbrekte aktivite tutulumunda azalma izlendi. Sistoskopik incelemede sağ üreteropelvik darlık saptanarak operasyon planlandı.

Tanısının intrauterin dönemde yapılmasına karşın , bu tanının postnatal değerlendirilmesinin bebek ancak on aylık olduğunda yapılması nedeni ile bu patoloji sağ böbrekte skar oluşumuna neden olmuştur. Bu durum erken tanı yapılsa bile Kadın-doğum hekimi , aile ve bebeği izleyecek hekimin arasındaki koordinasyonun yeterli sağlanmasının gerekliliği açısından önem taşımaktadır.

PARK SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE 15-49 YAŞ GRUBU KADINLARDA VAGİNAL DUŞ SIKLIĞI VE ETKİLİ FAKTÖRLER

ÇALIŞKAN D.^x, ÇÖL M.^x, AKDUR R.^x

Çeşitli epidemiyolojik çalışmalarda vaginal duşun (VD), ektopi gebelik, cervix ca ve özellikle de pelvik inflamatuvar disease (PID) gelişiminde etkileri olduğu belirtilmektedir. Pek çok ülkede yaygın olduğu bildirilen uygulamanın, ülkemizde de geleneksel olarak var olduğu bilinmektedir. Ancak bu konuda net bir bilgi yoktur. Bu nedenle çalışmada Park Sağlık Ocağı Bölgesinde 15-49 yaş evli kadınlarda VD sıklığı, uygulamanın özellikleri ve etkili faktörlerin araştırılması hedeflenmiştir.

Bu amaçla Mayıs-Haziran 1995 tarihleri arasında bölgedeki 15-49 yaş evli 3077 kadından basit rastgele örnekleme ile seçilen 350 kadından ulaşılabilen 318'i üzerinde, yüzyüze anket ve jinekolojik muayeneyi içeren bir kesitsel çalışma yapıldı. İstatistik değerlendirmelerde, X^2 testi ve multipl logistik regresyon analizi kullanıldı.

Bulgularımıza göre, VD uygulaması bölgede % 63.2 gibi yüksek bir orandadır. Oldukça sık aralıklarla yapılmakta, sadece su veya sabunlu su kullanılmakta olup, daha çok büyüklerden (anne vb.) öğrenildiği görülmüştür. Genelde, postkoital, banyo sırasında, adet sonrası dönemlerde; temizlik, dini, kontraseptif vb. gerekçelerle yapılmaktadır.

Uygulama ile ilgili olabilecek faktörlere multipl logistik regresyon analizi uygulandığında, uygulamanın yaş ilerledikçe arttığı, gecekonuda oturan, çalışmayan, erken yaşta evlenmiş kadınlarda istatistiksel anlamlılık düzeyinde, fazla olduğu görülmüştür.

Ayrıca VD uygulayan kadınların, son 1 yılda daha yüksek oranda pelvik enfeksiyon geçirdikleri belirlenmiş, multipl logistik regresyon analizi sonucunda da VD, PID üzerine etkili bir faktör olarak kalmıştır.

Bu sonuçlara ve literatür bilgilerine dayanarak VD hakkında kadınların ve hatta sağlık personelinin aydınlatılması ve konuya dikkatlerinin çekilmesi önerilmiş olup, bu şekilde bilinen bazı risklerin toplumda azaltılabileceği belirtilmiştir.

X=A.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı

SAĞLIK OCAKLARINDA NÖROLOJİK VE PSIKİYATRİK HASTALIK TANISI ALANLARIN ÇEŞİTLİ ÖZELLİKLERİNE GÖRE TANIMLANMASI

Dr.Seval ALKOY* Uz.Dr.Cihanser EREL** Yrd.Doç.Dr.Melda KARAVUŞ*
Prof.Dr.Osman HAYRAN*

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dah

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dah Sağlık- Eğitim- Araştırma Bölgesinde yer alan Ümraniye M.S.O. ve Mustafa Kemal S.O.'a bir yıl boyunca başvurular arasında nörolojik ve psikiyatrik hastalık tanısı alan kişilerin çeşitli özelliklerini tanımlamak ve konulan tanuların dağılımını incelemek amacıyla planlanan tanımlayıcı tipteki bu araştırma,söz konusu sağlık ocaklarının 1993 yılı poliklinik defterleri taranarak gerçekleştirilmiştir.

Poliklinik defterleri incelendiğinde, kayıtların tam ve düzenli olmadığı,tanı kolonunda yer alan bazı tanuların ICD-10'da bulunmadığı görülmüştür.Bununla birlikte,var olan durumu ortaya koymak için eldeki bilgiler değerlendirmeye alınmıştır.Her iki sağlık ocağı polikliniğine,01.01.1993-31.12.1993 tarihleri arasında 23.998 kişi başvurmuş ve bunların%2,3'ü(554 kişi)nörolojik veya psikiyatrik hastalık tanısı almıştır Tüm başvurular içinde psikiyatrik hastahkların oranı %1,47 iken,bu oran nörolojik hastahklar için%0,84 olarak bulunmuştur.Epilepsi tanısı alanlar sıklıkla 0-14 yaş grubunda iken(%43,9),Parkinson Hastahğı tanısı oranı 65 yaş üzerinde daha fazla bulunmuştur(%29,0).Nörolojik hastalık tanısı alanların %58,7'sinin, psikiyatrik hastalık tanısı alanların %51,3'ünün kadın olduğu saptanmıştır.Anksiyete her iki cinste de en çok konulan tanıdır.Diğer sık konulan tanular Depresyon,Epilepsi ve Migren tipi başağrıdır.Psikiyatrik ve nörolojik hastalık tanısı konmuş kişilerin %85,2'sine reçete düzenlenirken,%11,6'sı bir üst basamak sağlık kuruluşuna sevk edilmiştir.

*Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dah

**Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü

BİREYSEL SİLAHLANMA GEREKSİNİMİ VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

ERGÜN, Ayşe*, EMİROĞLU **, Oya N., AKSAYAN, Seçil ***

- * M.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Halk Sağlığı Hemşireliği ABD Araştırma Görevlisi
** M.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Halk Sağlığı Hemşireliği ABD Yardımcı Doçenti
*** M.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Halk Sağlığı Hemşireliği ABD Doçenti

Toplumumuzda bireysel silahlanma gereksiniminin her geçen gün arttığı gözlenmektedir. Silah bulundurma ve taşıma, beraberinde kullanma eğilimini arttırmakta ve bu durum ateşli silah yaralanmaları ya da ölümlle sonuçlanan olaylara neden olmaktadır. Bu toplumsal sorundan hareketle, silahlanma gereksinimini doğuran faktörleri saptamak amacıyla tanımlayıcı türdeki bu araştırma gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamına, İstanbul ili Kadıköy İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne onbeş gün süre içerisinde silah bulundurma ya da taşıma ruhsatı almak üzere başvuran kişiler alınmıştır. Araştırmada veriler, ilk bölümde kişilerin demografik özellikleri ve ruhsat alma nedenlerini ortaya çıkartan soru kağıdı ile toplanmıştır. İkinci bölümde ise, kişilik özelliklerini saptamak üzere, 1992 yılında Özgüven tarafından geliştirilen ve geçerlilik, güvenirlik çalışmaları yapılan "Hacettepe Kişilik Envanteri" kullanılmıştır. Araştırmanın veri değerlendirme aşaması halen sürmektedir.

ERİŞKİN SAĞLIĞINDA YAŞANAN BOŞLUĞU GİDERMEK ÜZERE BİR ÇÖZÜM OLARAK: “ERİŞKİN İZLEM KARTI”

EMİROĞLU, Oya N.*, AKSAYAN, Seçil**

* M.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Halk Sağlığı Hemşireliği ABD Yardımcı Doçenti

** M.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Halk Sağlığı Hemşireliği ABD Doçenti

Ülkemizde Temel Sağlık Hizmetlerinin yürütüldüğü sağlık ocakları ve sağlık evlerinde erişkin sağlığı yalnızca 15-49 yaş evli kadın izlemi şeklinde ele alınmaktadır. Bu izlem ile kadının menstrüasyon, gebelik ve doğum öyküsü, aile planlaması yöntemi kullanma durumu ve bazı merkezlerde bunlara ek olarak hemoglobin değeri gibi sınırlı veriler doğrultusunda sağlığının değerlendirilmesine çalışılmaktadır. Bunun yanında yetişkin erkek nüfusun çoğunluğunun çalışıyor olması bu grubun izlenmesinde bir engel olarak düşünülmektedir. Ancak, ülkemizdeki iş sağlığı hizmetlerinin yetersizliği ve tedavi ağırlıklı yürütülüyor olması erişkin erkek sağlığının gözardı edilmesine yol açmaktadır. Oysa sağlığın geliştirilmesi ve korunabilmesi için öncelikle, tüm bireylerin sağlık durumunun kapsamlı olarak değerlendirilmesi ve kaydedilmesi gereklidir.

Yürütülen hizmetlerde kadın sağlığına ilişkin yukarıda söz edilen sınırlılıkların yanı sıra, erişkin erkeğin hiç ele alınmamasından kaynaklanan boşluğu gidermek üzere “Erişkin İzlem Kartı”nın kullanılması, gerek kadın gerekse erkek nüfusun sağlığının kapsamlı olarak değerlendirilmesini olanaklı kılacak bir yaklaşım olabilir.

Bu çalışmada, sağlık ocakları ve sağlık evlerinde kullanılmak üzere çalışmacılar tarafından geliştirilen “Erişkin İzlem Kartı” tanıtılarak, özelde hemşirelik/ebelik hizmetleri, genelde Temel Sağlık Hizmetleri açısından önemli tartışılacaktır.

HEMŞİRELERİN TÜKENMİŞLİK (BURNOUT) DÜZEYLERİ VE TÜKENMİŞLİĞİ ETKİLEYEN BAZI FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Hemşirelik stresli bir meslektir. TükendiŐlik stresin uzaması durumudur. Kelime basit olarak, diğer insanların problemleriyle karŐılaŐıldığında kişinin yaŐadığı enerjinin eksilmesidir.

Araştırma, Van il merkezinde yataklı tedavi kurumlarında çalışan hemşirelerin tüketimiŐlik düzeyleri ve tüketimiŐliĐi etkileyen bazı faktörleri saptamak amacı ile tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Emosyonel tüketim hemşirelerin yaŐlarından etkilenmezken, duyarsızlaŐma genç yaş grubunda, kişisel baŐarı ileri yaş grubunda yüksek bulunmuştur. Evli ve çocuğu olanlar daha fazla tüketirken, 14 yıl ve daha fazla çalıŐanlar daha az tüketmiŐtir.

MesleĐi isteyerek sečen hemőireler, daha az emosyonel tüketim yaŐarken, duyarsızlaŐma ve kiŐisel baŐarı boyutları mesleği sečeŐme őeklinden etkilenmemiŐtir. MesleĐi sevdiği için yapanlarla meslekten az yakınan hemőirelerin daha az tükendikleri saptanmıŐtır. Hemőirelerin, mesleğin kiŐisel geliŐimlerine katkısı ve mesleki gelecek le ilgili düşünceleri olumlu olunca daha az tüketim yaŐadıkları görülmüŐtür.

ÖĞr. Gör. Ayten DEMİR*,

Yrd. Doç. Dr. Kadriye BULDUKOĞLU**

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu ÖĞr.Görv.

** Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Yrd.Doç.Dr.

TABURCULUĞUN PLANLANMASI VE EVDE HASTA BAKIMI

Yar.Doç. Dr. Oya N. EMİROĞLU

Marmara Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu
Halk Sağlığı Hemşireliği Ana Bilim Dalı

Ülkemizde, rehabilitasyon hizmetlerinin yetersizliği, hastaların taburcu olduktan sonra birçok sorun yaşamalarına neden olabilmektedir.

Hastanede yatan tüm hastalar için taburculuğun planlanması, hasta tedavi ve bakımının sürekliliğinin bir parçası olarak önem taşımaktadır. Taburculuğun planlanması, hastanede yatma süresinin kısalması çabaları ile birlikte evde bakım olanaklarının saptanması ve planlanmasını içermektedir.

Derleme niteliğindeki bu çalışmada taburculuğun planlanması ilkeleri ve buna ilişkin önerilen bir model yer almaktadır. Ayrıca, bu hizmetlerde sağlık ekibi içinde hemşirenin vaka yöneticisi olarak rolü ve hemşirelik hizmetlerinin organizasyonuna yönelik bir modeli içermektedir.

ERCIYES ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HASTANESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN TERMINAL DÖNEMDEKİ YETİŞKİN HASTALARIN BAKIMI KONUSUNDA BİLGİ VE TUTUMLARININ ARAŞTIRILMASI

Mecdet BALKANLI *, Ayşe ÇAĞLAR **, Nermin ÖZTÜRK ***,
Yusuf ÖZTÜRK ****

* Erciyes Üniversitesi Sağlık Meslek Yüksek Okulu Öğr.Gör.

** Erciyes Üniversitesi Sağlık Meslek Yüksek Okulu Öğr.Gör.

*** Erciyes Üniversitesi Sağlık Meslek Yüksek Okulu Öğr.Gör.

**** Erciyes Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı ABD, Prof.Dr.

ÖZET

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan ve yetişkin hastalara bakım veren hemşirelerin terminal dönemdeki hasta bakımına ilişkin bilgi ve tutumlarının araştırılması amacı ile planlanmıştır.

Bu amaçla, Dahiliye Anabilim Dalı, Cerrahi Anabilim Dallarında ve Yoğun Bakım Ünitelerinde çalışan 158 rakamla hemşire araştırma kapsamına alınmıştır.

Sonuçta; hemşirelerin terminal dönemdeki yetişkin hasta bakımı konusuna ilişkin bilgi açıkları olduğu görülmüştür.

Sağlık Meslek Yüksek Okulu mezunu hemşirelerin bilgi düzeyleri, Sağlık Meslek Lisesi mezunlarına oranla daha yüksek bulunmuştur.